

2

XXIV. 20 13
1715
210

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
DOMINO CAROLO,
REGIÆ DOMUS PRUSSICÆ
PRINCIPE SERENISSIMO, RELIQUA,
DISSERTATIONEM IURIDICAM INAUGURALEM
DE

**JURE ADIMPLEMENTI
LITERARUM CAMBIALIUM
HONORIS CAUSSA,**

Vom

**Recht der Acceptation und Zahlung
der Wechsel-Briefe per honore,
IN ILLUSTR. FRIDERICIANA,**

DIRIGENTE

DN. CHRISTIANO THOMASIO,
ICTO, S. REG. MAJ. PRUSS. CONSILIARIO INTIMO, ACA-
DEMIÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO
FACULTATIS JURIDICÆ ORDINARIO
ET h. t. DECANO,

PRO LICENTIA

PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQUENDI

D. XXIV. APRIL. CIO CCXV.

HORIS MATUTINIS ET POMERIDIANIS
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTET
JOANNES CHRISTOPHORUS FRANCK
ARGENTORAT.

HALÆ MAGDEBURGICÆ.

Typis CHRISTOPH. ANDREÆ ZEITLERI, Acad. Typ.

(Bm)

XXIV. 20
Thoma. de jure adimpl. lit. cambial.

PRÆFATIO.

Vra cambialia nemo exactius tradere potest, quam qui & rei nummulariæ & iuris peritissimus est. Nec tamen omni suffragio privandi videntur, qui mediocrem utriusque notitiam consecuti sunt. Eam ut ipse mihi compararem, non carvi occasione. Postquam enim operam aliquamdiu Iurisprudentiæ dederam;

Occasio
disserta-
tionis.

PRÆFATIO.

Mercurii castra per plures annos secutus fui. Jamque dudum constitueram, commercio vacare, quoad viverem. Sed mirabili fato incidi in machinationes insolitissimas, de quibus hic non est dicendi locus. Ex his mihi omnino credidi eluctandum. Ast viam illas eludendi nullam, nisi deserta mercatura, inveni. Itaque denuo me in Themidos olim derelictæ gremium recipere minus malum judicavi. Nunc publicum studiorum specimen mos Academicus postulat. In hoc edendo caput aliquod juris cambialis tentandum putavi. Huic fini JUS ADIMPLE-
MENTI LITERARUM CAMBIALIUM HONORIS CAUSSA destina-
vi. Id enim peculiari opera, qua hac

Thema.

PRÆFATIO.

hac usque destituebatur, dignissimum
villum fuit. In illo excutiendo eum
mihi ordinem præscripsi. Primum
negotii naturam in consilium adhibui:
deinde leges cambiales: denique Col-
lybistarum consuetudines. Com-
munia jura tantisper seposui, donec il-
las aut non sufficere deprehendissem,
aut, quod in quæstionem venerat,
secundum eas definivissem. Tum
vero illorum gratia, qui sine generali
lege loquenti tantum non ubivis eru-
bescendum putant, ad sententiam
meam muniendam Romanæ quoque
Jurisprudentiæ præcepta conquisi-
vi. Qua in re majorem me, quam neces-
se erat, operam collocasse ambabus
manibus largior. Neque adeo li-
tem movebo cuiquam non nisi exi-
guum

Ratio il-
lud tra-
ctandi.

PRÆFATIO.

guum iuris communis in cambialibus
quætionibus usum admittenti. Po-
tius, qui sic sentiunt, bona mea pace
textus adductos pro non adiectis ha-
bebunt. Indulgebunt tamen, spe-
ro, innoxiam superfluitatem plurium
genio meditationes accommodanti.
Hac ratione præparavi telam, quam
nunc ordior, Deo vires sufficiente,
pertexendam.

§. I.

quis pleraque & potissima, qui Ambages
 bus cambiorum jura traduntur, cambiali-
 Systemata vel fugitivo oculo per- um *Sysle-*
 lustret; non poterit non illorum *matum.*
 de iis probare sententiam, qui pau-
 ca admodum, quæ ad rem faciant,
 quanquam diffusis commentariis,
 proponi conqueruntur (a). Qui

peculiares de singularibus juris cambialis argumentis *disputa-*
 dissertationes conscribunt, non solent equidem desertis tionum.
 tesseris collybisticis in alia Jurisprudentiæ capita nimi-
 um evagari. Ut plurimum tamen sagacioribus (b) vix *ab aliqui-*
 magis, ac illi, a digressionibus frequentissimis abhor- *bus vitate,*
 rere videbuntur (c). Malunt tamen alii & possunt in-

A tra

[a] Si detrabat a scriptoribus, qui in volumine hanc materiam ex- Digressiones
 pli, caverunt, ad alienam materiam pertinentia, pauca remanent pagel cambialium
 la hac materia impleta: inquit, Dn. Christoph. Andreas Remerus de voluminum,
 Vero Obligationum Valore Sect. 2. cap. 13. d. obligat. ex contract. cambii & disputatio-
 §. 7. [b] Qui diverticulorum abundantiam non tam ex circui- num
 tionum multitudine infinitis ingentium voluminum excursio-
 nibus minime comparanda, quam pro modo exigua comentatio-
 nis affirmant. [c] Quippe in mores fere abiit inter disputationum unde acti-
 cambialium, de quibus loquor, auctores, generalem de Cambiis mandæ?
 tractationem ipso themate speciali vix brevior, aliquando et- *ustitissimæ;*
 jam prolixior, vel præmittere vel immiscere. Ut, si exem-

2
est vitanda. **tra** limites consistere (d). Ego, quanquam methodi et-
 jam diffusæ libertatem nemini invideo, potius tamen
 imitandos censeo, qui se intra cancellos continent. Ma-
 xime cum vix suppetat digrediendi spatium, nisi deser-
 to, quod emetiri oportebat, tenere (e). Optimum er-
 go fuerit brevitati studere, quoad licet absque obscuri-
 tate, quam huic studio variæ causæ, & in primis pecu-
 liare quasi, quo post campsores illius Doctores utun-
 tur, idioma (f) facile offundunt. Unde ne vocabulo-
 rum quidem studio subitanea opera licebit defungi (g).
 Pau-

Laus Jo. Pho-
 onseni.

Desiderata ju-
 ris camb.

Peculiaris
 campsores
 lingua.

Cura verbo-
 rum.

pla adducere necesse foret, absque negotio nominare possem fa-
 tis speciales inscriptiones dissertationum cambialium, quas ordi-
 ne paucissimis mutato generale de cambiis rubrum facile scio
 tuituras. (d) Exemplo sit peritissimus artis campsores *Joan.*
Phoosenus, quem, dum libello Belgico elegantissimo: *Wissel.*
Styl. tot Amsterdam, universum cambiorum jus describit, nunquam
 deprehendi extra oleas vagatum. Parem in peculiaribus disser-
 tationibus elaborandis concinnitatem aliqui secuti sunt. (e) Plu-
 rima enim adhuc in cambiorum doctrina desiderantur, quæ pe-
 culiarem in singulis capitibus laborem requirant, eumque ampli-
 orem, quam ut longius excurrere vel expediat vel liceat. (f)
 Notissimis enim vocabulis ignotum aliquando sensum tribuunt.
 ut, cum *depositum* nominant, quando *mutuum* intelligunt. Vo-
 ces peregrinas ac barbaras, ut vulgo notissimum est, mire affe-
 ctant. Diversissima sæpe eodem nomine appellant. Sic *provisio*
 & *redhoftimentum* laboris a campsores impensi denotat, & pe-
 cunias ad cambiorum solutionem acceptanti subministrandas.
Excell. Dn. Ludovici Einleitung zum Wechsel-Protes. Cap. 6. §. 16.
 Imo si diversos conferas, plane opposita eodem termino desi-
 gnant. Ita *Campsores* nomen ab aliis trassanti, ab aliis remittenti
 tribui nuperrime annotavit *Consult Dn. Gottfr. Barth. Hodeget. Fo-*
rens. Civil. & Crimin. cap. 4. §. 19. not. a. pag. 749. De cambio *proprio*
 add. *§. seq. 3. not. f.* (g) Potius clara explicatione ac prudenti se-
 lectu erit opus. Interdum etiam licebit, imo conducet plane ac
 pene oportebit *ἐνοματωποιῆν*.

Paucis: nec ea, quæ ad rem pertinent, negligi expedit, nec in alienis ab argumento nimium occupari.

§. II. Quæ cum ita teneam, forsitan eam mihi legem dicere debebam, ut dum de *literarum cambialium adimplemento honoris causa* agere constitui, nihil proferrem, nisi quod ad thema istud prescius & adstrictius pertinere arbitrarer, ipsum vero argumentum pro viribus exponerem luculentissime. Sed ambages licebit evitare; quæ ad rem spectare censebo, omnia dicere &, quantum satis est, copiose, non licebit. Tam amplus enim scribendi campus patet, ut, si omnia vellem rimari, modum dissertationis Academicæ excedere, & commentarium pro exercitatione componere oporteret. Mutandum ergo fuit consilium, & aliqua saltem eorum, quæ dici debuissent, si omnia distinctius evolventa fuissent, pars in chartam conjicienda. Hinc non integram de dicto argumento doctrinam, sed tantum *ius* (a) circa illud obtinens tradam. Neque id plena manu (b). Utar vero sequenti ordine. Primo rubrum dissertationis (c), quoad e re fore credidero (d), ejusque Synonymiam (e) exponam. Quo factò negotii, de quo

Methodus
huius Dissertationis.

Orde dicendorum.

A 2

ago,

(a) Nempe sicco pede, brevitatis studio, prætereo præcepta prudentiæ, quæ sequi solent aut debent, qui cautius cupiunt mercari. Ea vero minime omitterem, nisi animum thema integrum pertractandi deposuisssem. (b) Singula enim paucis absolvam, nec quicquam adducam, nisi quod aut proprio jure ad honorarium cambiorum adimplementum pertinet, aut, quorities simplici quoque commune est, ad illud tamen ab aliis nominatim jam relatum fuit. (c) §. 3-5. (d) Neque adeo de *juris* vocabulo, post tot aliorum in ea voce explicanda industriam an scrupulositatem? quicquam delibabo. Nec de *adimplemento* aut *literis* cum labo generaliora, quæ facile potuissent ex *Lexicis* ac *doctrinis* Juridicis excerpti. (e) §. 6.

Præcepta
prudentiæ
seposita.

Brevitas proposita.

Cur non explicetur vox
juris, adimplementi, literarum.

ago, originem (f), obstacula (g) & progressum (h) cum literis, circa quas occupatur (i) necessitate, quam supponit (k), ac personis, quas tangit (l), addam. Postea in adminicula (m), tempusque, quo suscipi debet (n), & modum (o) ac solemnia (p) inquiram. Tandem effectus inde oriundos ostendam (q), & vindictis pro usu argumenti coronidis loco subjectis concludam (r).

Literæ
cambiales
contradi-
stincte
cambiaris,
& campfori-
is

Quæ?

§. III. *Literæ cambiales*, de quarum adimplemen-
to quæro, non idem apud omnes significant. Multi
per eas intelligunt cautiones nomine pecuniæ alio lo-
co acceptæ alio restituendæ intervenientes (a). Sunt
quillas tantum cambiales dicant, quæ & trajetitiã
pecuniam concernunt, & paratissimã secundum iu-
ra cambialia executionem habent (b). Verum latius
patet literarum cambialium vox, & a durissimæ ex-
actionis effectu sensu proprio & specifico tribuitur qui-
busvis brevibus instrumentis ob quodcumque debitum
rigori cambiali ex conventionem partium plene obno-
xius (c). Atque istum sensum sequor auctoritate usus (d)
& plurimarum legum cambialium (e). Hæ cogno-
scun-

(f) §. 7. 8. (g) §. 9. (h) §. 10. (i) §. 11. (k) §. 12. (l)
§. 16. (m) §. 17. (n) §. 18. (o) §. 19. (p) §. 20-22. (q)
§. 23-27. (r) §. 28.

Literæ cam-
biaris,

campforis,

(a) *Raphael de Turri Tract. d. Camb. Disp. 2. Quest. 1. num. 5.* Easquæ præteret forte a cambiario, qui per eas perficitur, contractu *cambiaris* appellare. (b) Vid. *Phoonfen Cap. 39. pos. 6. in not. Add. Ordin. Camb. Pruss. art. 34.* Atque istas distinctius a *campforibus*, quibus illæ pene propriæ sunt, *campforis* dicere posses. (c) *Aug. Bened. Carpzov Disp. d. Camb. thes. 58. Magnif. Dn. Lüder Mencken ad Process. Disp. 1. §. 58. Id. Theor. & Prax. Pand. lib. 19. Tit. 6. §. 9.*

(d) *Quem penes arbitrium est & vis & norma loquendi.*
(e) vid. *Digni Reg. Christiani V. Ius Danic. lib. 5. cap. 14. art. 8. §. 16. Eiusd. Ius Norveg. lib. 5. cap. 13. art. 61. §. 17. Ord. Camb. Augul. art. 17. Add. Ord. Cambial. Lips. §. 4. Brusvic. art. 17. Danisc. art. 5.*

(o)

scuntur ex mentione cambii negotio principaliter tri- ^{Requirunt} buta (f), ac sunt duplicis generis, nimirum alia ^{mentionem} scriben- cambii.
ti, alia tertio directæ (g).

§. IV. Adimplementum harum literarum cambi- ^{Adimple-} alium idem est ac earum executio. Quam qui suscipit- ^{mentum} easdem honorare dicitur, termino campforibus Germa- ^{lit. Camb.} nis, Italis, Gallis &c. usitato (a). Ubi tubesse puto locu- ^{Eius 1) Sy-} tionem Ellipticam, cum literæ cambiales primum de- ^{nonym} cente acceptatione aut solutione honorari dicerentur (b), ^{honorare,} Nostro idiomatici venit luendi vox (c), nec non ex- ^{luere} peditionis (d), cujus defectui per schedulas commen- ^{expedire,} deditias toro die caveri constat. Itali utuntur vocabulo ^{completo,} complendi (e), Galli verbo præstandi (f). Hoc adim- ^{præstare.} plementum & solutionem denotat & acceptationem, ^{Species} modo eadem opus sit. Est ergo nomen generis, species ^{inchoatum,} sunt ^{absolutum} adimplementum inchoatum, id est, acceptatio, & ab- ^{solutum}

A 3

(f) Neque enim cambiales literæ adsunt, deficiente voce: ^{cambiales, in} Wechsel. Quæres cum vi clausulæ cambialis accessoriz, bey ^{quibus vox:} Wechsel-*Recht*, peculiarem meditationem meretur. Vid. inte- ^{Wechsel ne-} rim Excell. Dn. Gribner. *Printip. Process. Judic. Lib. 2. c. 5. §. 8.* (g) ^{cessaria,} Auf den Ausgeber selbst, oder einen andern gerichtet. Add. ^{Ordin.} *Camb. VVratislau. art. 15. Brunsvic. art. 17.* Alii illas proprias, im- ^{alia scribenti,} proprias, palitias, domesticas, emländische, has vero ^{ne-} *trassatas*, ^{alia tertio} *gotiatas, alienas, proprias proprie dictas* vocibus magis ambiguis ^{directas,} appellant. (a) Vid. formulæ literarum navisforiarum ap. ^{Ordin.} *France. Stypmann. de Iure marit. Part. 4. cap. 8 n. 66. Jac. Du. Puy de la Ser-* ^{ve} *Art des lettres de change C. 4. n. 6.* (b) Quæ Phrasis occurrit ap- ^{Excell. Dn. Ludovici} *Einleitung zum Wechsel-Process. cap. 4. §. 16.* ^{Matth. Cramer} *Secretario di Banco Cent. 1. Epist. 94. Add. Ius Camb.* ^{Magd. art. 22. S. Brand. art. 24.} (c) einlösen, qua utitur ^{Ordin.} *Camb Lips. §. 31.* (d) ^{einlösen Nicht} *Richtigkeit vid. Not. seq. G. K. M.* (e) ^{Com-} *Com-* ^{tigkeit, com-} *pire vid. Capit. Nundinar. Vesunt. nar. cap. 35.* (f) ^{acquirer, Vid. Or. piro,} *acquirer, Vid. Or. piro,* ^{dinat. Mercator. Ludou. XIV. Tit. V. art. 3.}

*duplex.**simplex.**Quodnam
in dubio in-
terlegatur?*

solutam, sive solutio (g). Utramq; conjunctam non male adimplementum *duplex* appellaveris, singulas *simplex*. Quodsi de sensu harum vocum indefinite positarum quærat, merito illæ tam ad acceptationem literarum cambialium, quam ad earundem solutionem applicantur (h), veluti cum tertio commendatum fuit cambium in eventum deficiendis perfectioris (i). Aliud tamen obrinet, quoties regulæ interpretationis restrictivæ vocem generalem de omni adimplemento capere non sinunt. Tum enim, pro re nata, aut inchoatum tantum (k), aut non nisi absolutum (l) intelligendum. Ego quoties aut de sola acceptatione aut sola solutione, aut non nisi de duplici adimplemento dicendum erit, operam dabo vocabulis minime ambiguis. Quoties eadem omnium ratio erit, ne idem & de acceptatione dicere & de solutione repetere necesse sit, una de adimplemento cambiorum assertione defungar. Cæterum a scopo alienum puto de acceptatione & solutione

adimpl. ab-
solutum.
interpretatio
generalium.
Mangel,
Richtigkeit

(g) *Quam Ordin. Camb. Lips. §. 20.* pariter vocat endliche Richtigkeit. (h) quia generaliter posita generaliter intelligenda. l. 1. §. 1. ff. de Legat. præstand. Andr. Gall l. 1. 2. obs. 33. n. 1. & semper specialis generalibus infunt. l. 147. ff. d. Reg. jur. (i) in Mangel Richtigkeit, quam conditionem sive acceptatione sive solutione deficiente existeret docet Compfor peritissimus nec indoctus Dn. Andreas Leser pag. 14. der Schriftlichen Beantwort. einiger vom Wechsel und Wechsel-Verfahren herrührenden Zweifel und Fragen. (k) ut in Capital. nundinar. Bulsanens. art. 6. Ord. Camb. August. art. 9. Add. Dn. Jac. Hæpneri Disputatio, Præside illustri Strykio habita, ejusdemque volumini dissertationum Hallensium. 18. inserta, de Cambial. liter. Accepi. cap. 3. §. 21. n. 85. (l) De quo sentiunt Capit. Cambii realis citat. Bonon. §. 5. se invenisse ap. Sigismund. Scacc. d. Commere. 5. Camb. p. 506. a in fin. Ord. Camb. Lips. §. 24. verb. mit dem Seontro Richtigkeit zu machen.

ora literarum cambialium addere generaliora, quæ hic merito seponuntur aut supponuntur (m)

§. V. Utraque & acceptatio & solutio literarum cambialium, quoties & ab eo, cui schedula directæ est, & voluntate scribentis per omnia servata peragitur, camporum stylo fieri dicitur *libere* (a), nostratibus sponte (b) Quamquam ea vox alium quoque sensum admittit. Aliquando enim adimplementum *liberum* id dicitur, quod spontaneo motu, nullo jure cogente, suscipitur, etsi alia, ac transiens mandaverat, ratione (c). Alibi *libere* impleri dicuntur cambia, quoties nummi ad solutionem necessarii inde petuntur, unde jussit transiens, licet alius ea exequatur, quam is cui directæ sunt (d). Quodsi non adimpleantur literæ cambiales ab eo, cui diriguntur, aut is aliam inde, ac transiens per literas avisorias primum obtulit, obligationem sibi acquirere cupiat, licet aut ipsi aut cuivis alii, omisso primo

Adimplementum

liberum, stricte late.

Adimpl. honoris causa.

(m) Sufficit brevem utriusque descriptionem adjecisse. Per illam intelligo promissionem, summam literis cambialibus jam scriptis contentam in loco solutionis ex iisdem solvendi. Hæc est præstatio summæ literis cambialibus contentæ animo tollendæ obligationis earundem exactori facta. Plura inveniuntur ap. Dn. Christoph. Dondorff. *disp. termin. perempt. solut. & protest. cambior. §. 7. 12.* Acceptationis vero prolixiorum, sed angustiorum definitionem tradit Dn. Hæpner. *d. Disp. Cap. 1. §. 8.*

Definitio

acceptationis

& solution.

liter. camb.

(a) Ad Ordini & regole delle fiere di Bolgiano art. 5. *Zeitungs-Lexicon Part. 2. voc. Wechsel-Zahlung.* (b) *Freywillig. Ordin. Freywillig. Camb. Noriberg. art. 1. Zeitungs-Lexicon dict. loc.* (c) *Ordin. Camb. Lipsart. 27. verb. Sopra protesto freywillig. Add. Jus Camb. Suec. art. 7.* (d) *Vi. Statutum Senatus Genuens. ann. 1632. adjectum Ord. in Camb. Vesunt. art. 35. II. Negotiante di Gio. Domenio. Peri Part. 4. cap. 15. p. m. 10. Add. Raph. de Turri. d. Camb. Disp. 2. quest. 13. n. 88.*

ino mandato, ad reverentiam alicui eorum, qui ex literis tenentur, testandam iisdem satisfacere, eaque ratione, ne inanes ad auctorem revertantur, impedire, ac illum sibi ad expensa restituenda obstringere. Atque id ipsum tanto consensu cambialium legum, Doctorum, artificum, ut vix locus amplius sit æquivocationi (e) dicitur *adimplementum literarum cambialium honoris causa*, de quo ago. Proinde per illud intelligo *acceptationem & solutionem subsidiariam literarum cambialium ab eo, cui directæ sunt. non simpliciter adimpletarum, ad honorem cuidam earum debitori testandum præstitam.*

Eius definitio.

Synonyma

honorare.

adimplem. supra protestum.

Significatus ubi ubi ad implementi honorari.

§. VI. Eadem res aliis quandoque vocabulis exprimitur. Sunt enim, quibus ad indicandum adimplementum literarum cambialium honoris causa sufficere videatur, si eas *honorari* afferant (a). Procul dubio, quia *κατ' ἐξουσίαν* honorare dicendus est, qui cambio adversa fortuna presso, cessante libera executione, subsidiariam tempore necessitatis præstat (a). Plerique id adimplementum supra protestum (c) appellant, quod proprie a trassato tantum suscipi, a tertio vero solum pro

(e) Nisi cambia *honoris causa* adimpleri dicas, quoties, qui nec aliunde trassanti debet, nec nummos cambii nomine solvendos ab eo accepit, iisdem satisfacit fidem ejus secutus. Quo sensu adimplementum *honoris causa* de ipso etiam trassato scribentis mandatum avisoris literis comprehensum per omnia libere exequuto prædicare videtur *Dn. Paul. Jacob Marperger Sect. 3. der nothwendigen und nützlichen Fragen über die Kauffmannschafft p. 218. in fine.* Sed constans usus refragatur. (a) *Ordin. Camb. Lips. §. 17. & Dant. art. 13. Dn. Leser & Schüssliche Beantw. V. p. 13. Sperander Sorgfältig. Negotiant und Wechselr passim. Vid. Index voc. Honoriren [b] arg. §. 2. Id. INHSC [c] Pboon. sen. cap 12. & 18. Dn. Marperger. Beschreib. der Meßen und Jahr Märckte cap. 10. pag. 44.*

pro honore literarum solui alii (d) scribunt. Utroque casu literis cambii cum protestatione secundum alios (e) satisficit. Alii (f) acceptationis & solutionis supra protestationem honore literarum una serie mentionem faciunt. Alii (g) ob protestationem accedentem adimplementum nostrum qualificatum vel cum modo vocant. Alii (h) illud non invitatum nominant, cum scientiam & mandatum eius, cuius negotium ita geritur, non requirat. Interim obscuritate aliqua laborant eiusmodi appellationes, quas aut non omni adimplimento honoris causa suscepto, aut non soli, aut nec omni nec soli competere patet. Cæterum divisionibus occupari nolo, cum illæ negotii pertractationem supponant, (i) quam si præstruas, facile plures comminisci, sed æque facile iisdem carere licebit. (k)

§. VII. Originem hujus adimplimenti partim ab utilitate & necessitate, partim a communi mandati & negotiorum gestorum natura censeo repetendam. Quippe cum literarum cambialium commercium magis invaleretur, non potuerunt non eadem ex variis causis

B

(a), ali-

Origo r) quoad causam impulsivam a necessitate & utilitate,

(d) Sigism. Scaccia d. commerc. & Camb. §. 2. Gloss. 5. n. 357. 358.
[e] Job. Jacob. Vffenbach. d. protestat. in Camb. cap. III. n. 2. & 26.
[f] Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16. in fin. Scacc. dict. loc. num. 356.
[g] Aug. Bened. Carpov. Disp. d. camb. th. 49. (h) Dn. Remer. d. Verb. Obligat. valor. Sect. 2. cap. 13. §. 10.

[i] Si illas exceperis, quæ omnino necessarias confiteor, sed satis jam explanavi §. 4. in primis est. G. ut actum agerem, si crambem jam coctam denuo apponere[m]. [k] Nam omnis divisionibus ipsa tractatio ostendit discrimen inter adimplementum honorarium principali, & aliis, iisque vel transantibus vel indoffantibus &c. præstitium vid. §. 13. invitatum & non invitatum §. 13. 17. a transato exactore & tertio exhibitum §. 14. expressum & tacitum §. 16. &c.

Divisiones adimplementum lit. camb. honoris causa cum libero communi, eidem propria.

(a) aliquando destitui libero adimplemento. Quod periculum ut evitarent, qui cautius mercabantur, optimam occasionem pecunias cambio sumendi negligere saepe cogebantur (b). Nec tamen eo fecius etiam circumspectissimorum collybistarum tesseras eas labes inficiebat, ut, quamvis rarius, aliquando tamen cum protestatione inanes reverti cogebantur [c]. Tum vero damnum saepe gravissimum sentiebat scheda cambialis exactor & remittens. [d] Commode insigni carebant campfores loci destinatae solutionis [e]: imo ipsa respublica [f]. Maximam vero jacturam patiebatur transans,

exactoris,
remittentis,
campfo-
rum.
Reipubli-
cae transan-
tis.

Periculum
cambio-
rum alte-
rius com-
puto alii di-
rectorum.
Defectus
adimple-
menti in-
speratus,
gravat exa-
ctorem &
remittentem.
Campfo-
rum, Inter-
esse publi-
cum in ad-
implemen-
to cambio-
rum.

(a) Quas vid. §. seq. 12. (b) Quoties nempe mandatu aliorum, etiam eorum, quibus fidem habebant maximam, cambium dirigendum erat aliis, etiam iis, quos sibi norant in omnem eventum lubentissime credituros. Sufficiebat enim, quod, an iidem mandantis fidem secuturi essent, incerti haerent. (c) Cum facile multa inter contractum cambii in loco initae conventionis celebratum, ejusdemque executionem in loco solutionis absolvendam acciderent. (d) Qui suis necessitatibus destinaverant nummos ex iis redigendos, illisque haud obrentis alios in promptu non habebant. (e) Nam quo major cambiorum solutorum frequentia, eo majora campforum ordini emolumenta obveniebant. Contra defectus solutionis magno eorum malo mensis evertendis occasionem praebebat. (f) Unde memini, *Ampliss. Senat. Lipsiensem*, cum jussu Regio d. 10. Maj. 1703. terminum solutionum nundinalium per octiduum edicto proposito prorogaret, quo suspensum cambiorum Oppenheimerianorum adimplementum perfici posset, ad interesse publicum in eodem insigniter versarum publice provocavisse. Add. *Anleitung zum gründlichen Verstand des Wechsel-Rechts edente Io. Jac. Heydiger cap. 8. p. 77.* Accedunt gabellae interceptae, quas alicubi ex cambiis Respublica lucrabatur. Ita regulis gabellarum *Genuesium num. 2.* cautum est, ut pars millesima, quae ipsis *undecena* vocatur, ex cambiis gabellae nomine praestetur, referen-

fans, atque is, quo iubente cambium ipse contraxerat (g). Quo ipso aliqui a cambiis celebrandis penitus deterrebantur. Aliqui pecunias quidem cambio sumebant ac dabant ipsi, & per procuratores suos alibi cambia iniri curabant, sed tamen utilitate & necessitate exigente operam dabant, ut, si præter spem literas collybiticas executione destitui contingeret, molestias, quas dixi, omnes opportune depellerent. Idem consilium alii eo, quo adimplementum sperabatur, loco ex rationibus postea indicandis (h) iuvare studebant. Nec deerant rationes, quæ ad causam eorum tuendam æquum iudicem redderent proclivorem. (i)

§. VIII. Medium optimum erat mandatum eius, 2] quoad qui, ut literæ executionem fortirentur, efficere tenebatur. Ut nempe is cambium quendam eius feræ a] naturæ vel plateæ, quo cambium tendebat, rogaret, velit ille a] mandati;

B 2

in

te Sig. Scaccia d. Comm. & Camb. §. 3. Gl. 4. n. 4. Raph. de Turri d. Camb. Proleg. ad Disp. 2. n. 58. p. m. iii. (g) Gravissimas enim recambii impensas restituere, imo plura aliquando resarcire tenebatur, si pluris sua interfuisse creditor probasset. Idemque ornus etiam remittentem quandoque premebat. (h) §. seq. 28. lit. G-L. (i) Nempe ipsa utilitas commerciorum, quorum maximus favor est. *Meu, de levam. inop. debit. c. 1. num. 85. Id. d. Arrest. c. 4. n. 5.* Nec non fines controversiarum plurimarum. Siquidem cambiis honore primi debitoris adimpletis, sola inter hunc & honorantem actione superstitere, quasi amputatur hydræ cuiusdam collum, quo uno plura litium capita cohærebant. Alias enim cambio cum protestatione reverso, singulis, per quos illud ambulaverat, adversus suum auctorem regressus patuisset. At pertinere ad religionem iudicis, curare, ut litigia diminuantur potius referentur, quam protrahantur, & cumulentur. *arg. l. 2. pr. ff. d. aqu. & aqu. plu. arc. l. f. ff. pro suo l. 13. C. d. Iud. l. 2. C. d. re iudic. Frid. Pruckmann. cons. 38. n. 92.*

translantiem,

remittentem,

tem,

Utilitas ad-
implementi
honorarii ad
lites reci-
deudas.

quo caret
trassatus,

exactor,

in eventum deficientis adimplementi simplicis vicarium præstare. Atque istas preces nominatim fundi intererat. Neque enim ipsi cambio jam insunt, quod alii qui falso sibi persuadent. Scilicet sunt, qui literis cambialibus & aviforiis duplex mandatum, alterum de solvendo, alterum de imputando in hujus vel illius rationes contineri putant. (a) Unde postremo licet recusato, prius tamen recte impleri concludunt, (b) & ne protestationi quidem contrariæ locum relinquunt. (c) Sed ea sententia nec prodesset cuiquam præter trassantem (d), & ab aliis (e) dudum merito deserta fuit. (f) Pariter

An duo mandata in cambiiis?
Rationes dubitandi,

Negatur inquitur principalium, sedentium,

& trassantium.

Rationes desidendi.

(a) *Rot Genuens. Dec. 19. n. 4. Raph. de Turri Disp. 2. Quæst. 13. n. 254. Matth. Bode Diss. de Camb. thes. 7. lit. Q.* (b) *arg. l. 32. §. 1. ff. d. recept. l. 28. §. 12. ff. d. liberat. legat.* Maxime cum sufficiat, ut, qui mandatum strictè exequi non potest, faciat quæ eidem vicina sunt. *arg. l. f. §. 1. ff. Mandat.* (c) Eam enim posteriori mandato opponi asserunt, non priori. Imo adversus hoc ne quidem valere contendunt, utpote factò contrariam: quam irritam esse communiter *arg. l. 60. §. 6. ff. loc. 21. pr. ff. de acquir. vel omitt. hered. c. 9. X. de Constit. c. 54. X. de appell. c. 20. X. de Off. Iud. deleg. probant, & e manifestis sanæ rationis principiis solidissime demonstrat Illustr. Dn. Præs. Disp. de Protestat. factò contrar. th. 23. 44.* (d) De iis, quorum causa alii trassant, res per se patet. Nec de cedentibus quisquam aliud asseruerit. Neque enim ullius, quod sciam, assensum obtinuit error *B. Titii*, indollamenta, etiam intuitu trassati, novorum cambiorum iustar esse docentis, *Iur. Prius. Lib. 10. cap. 5. §. 50.* (e) *Stigism. Stacci §. 2. Gloss. 5. num. 369. 375. Ierem. Recusner thes. 24. Disp. de Cambiis, quæ mutato thesium numero Henr. Rennemannii Iurisprud. Rom. Germ. Memb. 3. Disp. 28. inserta est. Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16.* (f) Forma enim mandati individua est. *Excell. Dn. Hoffmann. d. Iur. Rev. Indjud. cap. 4. Sect. 6. aph. 1. n. 2. p. 446. Add. Sect. 2. aph. 15. n. 62. ubi contraventione in una tantum parte mandati toti mandato contraveniri ex *Cylm.* docet. Adeoque fines eius diligenter custodiri debent*

ter illum etiam, cui remissa dirigitur, eo ipso mandatum solvendi habere aliqui (g) arguantur, quod mandata exigendi & solvendi correlativa sint, nec alterum absque altero stare possit. (h) Quo ipso diversissima miscentur. (i) Multo minus alii quicumque a scriptore literarum cambialium ad executionem earum subsidiarum mandato (k) instructi creduntur: quamvis nec ab eo excogitando aliqui alieni videantur. (l) Mandatum ergo, quoties eo opus creditur, expressum requiritur. Idque sensim ab iis, qui literis suis cambialibus aliquid sinistri metuebant, in omnem eventum dari cepisse probabile est. Quod si eodem careret quisquam, cui animus erat, collegis amici non adimpletis auxilio esse, is aliquando absentis & ignorantis negotia, jure permittente (m) gerere

alius quicumque:

b] & negotiorum gestionis.

B 3

gerere

l. 5. ff. mandat. c. 16. §. 2. c. 27. d. Præbend. Quod posset hoc casu, si vellet, honorans. Unde, quoties illud integrum implere non vult, ab eo profusus abstinere debet *l. 46. ff. Mandat. Add. c. 22. X. de Rescrip.* Idque facere putandus est, quisquis non mandatarii animo, sed studii solum causa desert officium *l. 10. §. 7. ff. Mandat. s. l. 6. §. 1. ff. cod.* (g) *Raph. de Turri d. Quæst. 13. 58-65. Quæst. 15. n. 13-17. Uffenbach. de Protest. cap. 5. n. 7. 9. Dn. Hæpner. de Camb. Lit. Acc. c. 4. n. 75.* (h) docente *Paul. Castrens. in l. 12. ff. de solut. quem sequitur Rot. Gen. Dec. 93. n. 9.* (i) Qui enim jubet Sempronium, ut centum a Titio exigat, duplex equidem mandatum dat, sed alterum Titio, ut solvat, alterum Sempronio, ut exigat, prout ex *Castrens. ipse tradit Raph. d. Dissp. 2. Qu. 5. n. 9* & 26. non eidem utrumque (k) quod ad personam certam dirigi debet. *Turri d. Dissp. 2. Quæst. 13. n. 18.* Alias qui illud exequitur, negotiorum gestorum actionem habet *arg. l. 31. proff. d. negot. gest. junct. l. 1. §. 3. ff. quod juss. l. 8. c. mand. add. lit. præc. l. sed pinguorem ad exemplum in iustitiam d. l. 31. pr. l. 10. §. 5. ff. mand. (l) Vid. §. seq. 25. lit. k* (m) Negotiorum gestionis hic locum esse magna contentione docetur. *fac. l. 4. l. 46. ff. de Negot. gest. Sufficiat ex multis*

Mandatum solvendi & exigendi datur, diversis certæ personæ dirigendum.

Negot. gestor honoris causa recte adimplet,

gerere maluit, quam serius expectato consensu, quem recte præsumebat, cunctando deserere. Hæc prima videntur adimplementi literis cambialibus honoris causa præstiti incunabula.

Obstacula
prima rat.
debitoris,

negotiorum
gestoris,

mandatarii

§. VIII. Non poterat tamen illud non magnis primum difficultatibus premi. Nam collybi debitorem metus arcana prodendi (a), amicos incassum defatigandi (b), impensarum (c), frustrationis (d), recusationis (e) &c. ab eventuali mandatarii constitutione deterrebat. Aliis, licet iis, quorum intererat, etiam non mandantibus consultum cuperent; tamen ignorantia obstabat, quo minus, quæ tractari nesciebant (f), negotia suscipere possent. Ne vero noris etiam vellent immisceri, incerta dominorum utilitas (g), & periculum ex horum damno

allegasse *Ordin. Camb. Brunsvic. art. 16. Rot. Gen. Dec. 6. n. 7. Dec. 19. Dec. 23. n. 17. Dec. 32. n. 1-3. Dec. 41. n. 3. Jac. Menoch. Conf. 296. n. 24. Lauterbach. d. Iur. in Cur. mercat. usit. th. 178. Add. §. seq. 25. not. L.*

Incommoda

1) mandatarii
ex mandato
subsidiario:

revelatio ar-
canorum.

defatigatio
amicorum

gratuita
suspensio
metus fru-
strationis
& recusatio-
nis.

2) negotio-
rum gestoris

3) eiusdem
mandatarii:
Periculum,
ne honorari-
um adimple-

(a) Nam mandatario exigua, quam aut in mandante suo, aut in transsato collocabat, fiducia & arcana cambiorum cum aliis celebratorum patefacienda erant, cum adhuc dubia esset opera ab ipso petite necessitas. (b) Cum enim plerumque liberum adimplementum sequatur; plurimis inanibus epistolis lassandierant, qui rarissimum inde emolumentum sensuri videbantur.

(c) in mercedes nunciorum impendendarum. (d) Cum nesciret sæpe mandatarius, quis cambium exigeret; & exactor, utrum illud cuiquam & cui nominatim esset commendatum. (e) Neque enim negotium multis committere expediebat, nec satis certum erat, mandatum susceptum iri ab uno. Hoc vero post preces interpositas pariter recusante, plerumque graviorum ignominiam protestatio allatura erat. [f] Rare enim scire poterant, amicorum tractas adesse & periclitari. [g] Nam incertum erat, utrum is, quem honorare cupiebant, exactori ac remittendi teneretur? annon potius valute non numerate exceptionem in continenti docere aut compensare posset? annon literas ea lege

damno [h] aut ingrato animo [i] gestoribus imminens, maxime in spe honorari dubia [k], dissuadebat. Denique exactor in admittenda honoraria solutione titubare poterat, quia honorati ad eam accipiendam mandato carebat. (l) Quod si de acceptatione quaereretur, verendum erat, ne pro expromissore vendicaretur, quem literis collybisticis haud nominatum exactor admitteret ad obligationem ea mente in se recipiendam, ut negotii dominum ab ejus petitione immunem praestaret. Quo facto exactor, honorante forsitan bonis labente, ad suos

aucto-

scripserit, ut iisdem redeuntibus valorem saltem acceptum absque recambio restitueret, vel solutione demum secuta pretium acciperet, vid. *Ord. Camb. Lips. art. 26.* eadem vero deficiente contractus esset nullus? [h] Objici enim poterat, negotiorum gestorum actionem non competere ei, qui, quamquam putavit se utiliter facere, indebitum solvit *l. 23. ff. de Negot. gest.* aut quod non solui debitoris interfuit *l. 43. ff. eod.* ut si solutio non fuerit necessaria, vel patrem familias oneret *l. 10. S. 1. ff. eod.* [i] Quippe aliqui fluctus in simpulo movebant, & eos etiam a quibus negotia sua utiliter sic gesta fuisse negare non poterant, restitutionem ab aliis petere iubebant, seque ipsis minime obstrictos profitebantur. Unde in communem errorem ac proverbium tandem inter campsores haud paucos abiit, de suo patrimonio eum solvere teneri, qui sine mandato solvit. Quo pertinet Proverbia Italica: *Chi paga senza ordine, paga da sua borsa.* Quam ipsam non nemo adhuc anno 1699. sibi prodesse credidit ad liberationem ab altero, qui tractam ipsius, honoris causa, solverat, nummosque in eius utilitatem erogatos repetebat, ut patet ex specie facti, quam exhibet *Dn. Leser. Schriftliche Beant v. &c. Beylage no. 6. rat. s. p. 90.* (k) Neque enim absque provisionis, quam vocant, emolumentum pro aliis facile subibant labores, & poterat dubitari, annon gratuitam fidem praestare teneretur negotiorum gestor. *l. 38. ff. de Neg. gest.* sed vid. *J. seq. 25. not. F.* (l) ⁴ exactoris

arg. l. 39. ff. eod.

auctores reverti prohibitus (m) aut saltem anticipiti lite circumactus fuisset.

*Adimple-
menti bo-
noris causa
progressus
per admini-
cula,
Et tentami-
na.*

§. X. Attamen isti quoque obices successu temporis remoti fuerunt. Nam varia pededentim inventa sunt adminicula, quibus citra molestias antea recensitas ii, quorum intererat, certiores redderentur de præstando atque exigendo honorario adimplemento. (a) Idque aliqui neglectis, quas modo allegavi, suspitionibus admiserunt ac sine mandato executi sunt felici successu. Neque enim deerant, qui grata mente agnoscerent officium sibi exhibitum. Potius credibile est, aliquibus, etiam cum emolumentum inde nullum sentirent, tamen bonæ fidei congruum fuisse visum, ut indemnem tererent, qui spontaneas in probabile ipsorum commodum impensas fecisset. Plane cum intellexerent, quando sibi usui ea res aut fuerit aut in posterum esse posset, etiam honorarium alteri, qui collybos suos honoraverat, perfolvere non gravabantur. Quodsi alterius cambiis vicissim executio deesset, etiam par pari referendo ad ulteriorem benevolentiam testandam ipsum provocare non dubitabant. Ille aut mutuo gratias sponte referebat, aut invitus cogebatur vicissim agnoscere beneficium, quod aliis primus imputaverat. Quod cum commerciorum salutem manifeste promoveret, sensim plures habuit imitatores. Ita boni mors paula-

*Ejusdem
generalis
introdu-*

*mentis dimic-
tandi reli-
quos in erro-
re veterum,
transantem
post accepta-
tionem libe-
rari docer-*

(m) Id enim eo facilius in foro admissum fuisset, quo plures olim ex ICTis acceptione, etiam libera, transantis obligationem tolli statuerunt. Pro quo errore pugnat, & Bartolum ac multos alios ex medio xvo allegat *Reusner. d. Camb. th. 19.* Quibus addo ex antiquioribus *Salicot. ad l. 6. num. 4. C. d. bon. auct. ud. postit. Arcin. Conf. 5. Tom. Carleval. Tom. postor. d. Ind Tit. 3. Disp. 6. n. 25. Bonavent. Stoch. d. Decocor. Part. 5. num. 5. (a) Vid. §. seq. 17.*

paulatim reliquorum tenacitatem vicerunt, & ubique per locorum in legem universalem (b) transferunt jure ob-
servantiæ (c). Atque illa postmodum, cum constitutio-
nes cambiales passim conderentur, nusquam improba-
ta legitur (d), sed fere ubivis diserte fuit confirmata
Quod leges cambiales quam plurimæ Itatorum (e), Bel-
garum (f), Germanorum (g), Livonorum (h), Gallorum
(i), Prussorum (k) ac Suecorum (l) abunde testantur.

§. XI. Quod hac ratione introductum fuit, adim-
plentem honoris causâ in omnibus omnino cam-
bialibus literis locum habet. Nec interest, utrum illæ
C ipsi
Honoris
causâ ad-
implentur
literæ cam-
biales.

(b) teste Raph. de Turri Disp. 2. Quæst. 13. n. 50. Quæst. 14. n. 54.
[c] seu styli, quem vocant, mercantili, ex quo causâ mercatoriz
& cambiales potissimum deciduntur arg. c. 8. X. d. consuet. Bald.
vol. 5. Consil. 440. Col. 1. n. 11. Conf. 446. Col. 2. num. 4. Iason. in l. 2. C. Si
sontr. ius vel utilit. publ. Tabor. Barbos. locuplet. Libr. 17. cap. 54. ax 1.
Magnif. Du. Horn. d. prærog. mor. German. in concurs. cum leg. re-
cept. Sect. 1. §. 10. [d] Ne quidem in iis locis, ubi acceptatio limitata
pro pura habetur, aut prohibetur. Ordin. Camb. Wratisl. art. 16. Job.
Phoonsen. cap. 12. pos. 5. 6. Sperander. Sorgfalt. Negot. und Wechsl.
p. n. 27. [e] Statut. Genuens. Lib. 4. cap. 14. §. qui voluerit. §. §. ff.
tracta. Capitoli & ordini delle fiere di Bisenzona cap. 16. 30. 34. 35. 37.
Decretum Senatus Genuens. ann. 1633. adiectum dist. capitulo 35. Aliud.
ann. 1636. additum art. 1. ibid. [f] Consuetud. Camb. Antwerp. art.
5. Statut. Amstelodam. ann. 1662. in Append. Consuetud. apud Phoon-
sen. Part. 2. p. m. 2. [g] Statut. Hamburg. ann. 160. Lib. 2. Tit. 7. art.
9. Ordin. Nundinar. Polzanens. art. 5. 7. Ordin. Camb. Norib. renov.
art. 1. 11. August. art. 9. Francofurt. renov. art. 8. 9. Wratisl. art. 11. 16. Lipsi-
ens. §. 17. 36. Brunsvic. art. 16. 19. Ius Camb. Magdeb. art. 22. Brandenb.
revis. art. 24. [h] Statut. Rigens. MSC. Lib. 5. Tit. 8. art. 8. [i] Or-
dinat. Mercator. Regis. Ludov. XIV. Tit. 5. art. 3. [k] Ordin. Camb.
Ducatus, nunc Regni, Prussici art. 9. Dantisc. art. 11. 14. [l] Ius
Camb. Suec. art. 7. 12.

Auctoritas
styli mer-
cantilis.

Generalis
receptio
adimpl.
honor.

Consensus
juris Italici,
Belgici,

Germanici,

Rigens.
Gallici,
Prussici,
Suevici,

f. scribentis, tertio directæ, etiam ad transfatentem

ipſi ſcribenti, (a) an tertio fuerint directæ: quanquam poſtremarum potiſſimum mentio fieri plerumque ſolet. Multo minus neceſſe eſt, ut mandato alicujus tertii & pro ejuſdem computo cambium traſſatum fuerit, licet id præ ſe ferat communis doctrina. (b) Nam certum eſt, poſſe aliquem proteſtatione interpoſita honore literarum ſoluere, etſi traſſantis voluntati hætenus obtemperet, ut de pecuniis exactori cambii præſtandis ipſi fidem habeat. (c) Eo ſcilicet fine, ut inſtar negotiorum geſtoris jure cambiali reſtitutionem ab illo petere queat. (d) Deinde fieri poteſt, (e) ut ſchedula pro traſſati

Adimpl. honorarium quando locum habere vulgo creditur.

Tribuit proceſſum cambiale? Utrum libere adimplens gaudeat executione?

(a) *Ord. Camb. Lipſ. §. 36.* (b) Vulgo enim executio teſſerarum collybiticarum honoraria obtinere traditur, cum acceptator traſſantem ſibi obſtringere mavult, quam alium ab eo delegatum. *Rot. Gen. Dec. 23. n. 17. pr. Sigism. Scaccia d. Commere. & Camb. §. 2. gl. 5. n. 358. Uffenbach. d. Proceſſat. in Camb. cap. 3. num. 2. Dn. Hæpner de Cambial. liter. acceptat. cap. 4. num. 110. Dn. Ioh. Georg. Fleck. Bibliothec. jur. Civil. Libr. 3. Tit. 5. n. 20. Add. Ord. Camb. Brunſvic. art. 16. in fin.* (c) *Dn. Barth. Hodeget. Forenſ. cap. 4. §. 4. lit. z. num. 5. pag. 700. Dn. Marperger. Beſchreib. der Meſſen und Jahr-Wärckte cap. 10. p. 45.* (d) *vid. §. 25. lit. V. unde uſus adimplenti ſubſidiarii in hoc caſu inſignis, minimum quoad Theoriam, apparet. Nam libere adimplentem ſaltem ordinarie aut ſummarie agere poſſe aſſerit Dn. Barth. loc. cit.* Id quod principiis proceſſus Saxonici convenientiſſimum puto, nec ultra remedium §. 8. *Reſolut. gravam. anni 1661. cencedendum arbitror. Vereor tamen, ne, quia ex literis cambialibus & aviſoriis liquere ſolet, quis, quid, quantum, cui, unde & quando debeat, etiam executivus proceſſus adverſus traſſantem decernatur. Licet id menti legum Saxonicarum adverſum & valde iniquum judicem. Aliud fert ratio proceſſus in hoc Ducatu uſitati, ſecundum quem dubium non eſt, quin hoc caſu traſſatus ſimpliciter adimplens executive agere poſſit. Dixi in Different. ad Dn. Gribner. Princip. Proceſſ. Iudic. Lib. 2. cap. 2. pr. & §. 1. lit. b.* (e) Quod

trassati computo scripta non nisi ad alium honoran- - aut trassatum
 dum executioni mandetur. (f) Maxime si trassan- - spectante,
 tem alius honoret quam trassatus, (g) aut hic alium
 quam illum. (h) Quo ipso satis confutatur eorum sen- - vel simplex
 tentia, qui ab honorario adimplemento excludunt cam- - mandatum
 bia simplex mandatum solvendi aut in rationes refe- - solvendi aut
 rendi complexa, (i) etiamsi detur, quod vulgo docent - imputandi
 (k), illorum scriptorem se acceptantis debitorem confi- - continentis.
 teri. De literis cambiariis me acturam negavi, adeo- - An Assigna-
 que aliis excutiendum relinquo, an & quatenus assigna- - tiones?
 tiones aliorum honoris causa possint adimpleri. Lite- - non lit. aviso-
 ras avisorias hac ratione exequi minime licet deficien- - riaz.
 tibus cambialibus, (l) sine quibus me simpliciter qui-
 dem illis recte satisficit. (m)

§. XII. Ad cambiales ergo literas pertinet adim- - Adimplemen-
 plementum nostrum, verum, utpote subsidiarium, non - tum honoris
 nisi deficiente ordinario (a) sive libero. (b) Ne ex usu - causa suppo-
 C 2 - nit deficere li-
 illius - Trassatus et-
- iam tractas

frustra negat *Raph. de Turri Disp. 2. Quest. 15. num. 32.* (f) *etiam*
 ab ipso trassato. Accidit enim aliquando, debitum, cui cam- - suo computo
 bium imputari jubetur, non agnosci, aut inter moram, qua - factas honoris
 contractibus alio loco perficiendis inest, extinguere. *arg. l. 41. §. 1.* - causa adim-
ff. de verb. oblig. (g) *Vid. §. seq. 14. lit. HL.* (h) *diff. §. 14. lit. G.* - plet,
 (i) si simpliciter mandatum, ut solvat, aut saltem additum: *Stel-*
lets a Conto. Vid. Uffenbach. de Protestat. in Camb. cap. 6. num. 27.
 (k) *Scacc. de Comm. & Camb. §. 2. gloss. 9. num. 3. Sprenger Wechsels*
Pract. pag. 44. Abarver. Fritsch. Addit. 3. ad Vogt. de Camb. thes.
7. p. m. 202. & qui hos magno numero sequuntur. (l) Dissentire
 videtur *Dn. Remer. de Ver. Obligat. Valor. Sect. 1. cap. 13. §. 28.* (m) *Ex literis avi-*
Anton. Gama Decis. Lusitan. 336. n. 4. Celius Bichius Decis. 481. num. - sortis male sol-
6. 7. D. Marta Digest. Noviss. Tom. 3. Tit. Epistola cap. 18. ut in casu - vitus.
valde notabili Hamburgi pronunciatum, eamque sententiam ab
Illust. Facult. Jurid. Hall. confirmatum fuisse r. tert. Dn. Ludovici
Introduct. ad Proc. camb. c. 4. §. 17. [a] arg. l. 12. l. 16. pr. ff. de Minor. §. 2.

berum

ob trassati
absentiam,
decoctio-
nem, vel
dissentium.an necessa-
rium aviso
deficite?

illius intempestivo commercia, quibus per illud consuli
debebat, turbentur, (c) & ratiocinia, quæ utramque in-
ter campsores paginam faciunt, distrahantur. Deficit
autem simplex cambiorum executio, atque adeo hono-
rariæ locus est sapius. Primum si is, cui cambium di-
rigitur ab eo loco, in quo adimplementum sequi debe-
bat, eo tempore, quo illud moribus exigitur, procurato-
re non relicto, (d) absit, (e) Deinde si solvendo esse de-
ferit. (f) Denique si cambium recusaverit. Id quod ei-
dem regulariter licet, si nolit approbare media restituti-
onis a trassante, aut, cum cambium alterius gratia cele-
bratum fuit, a mandante oblata. (g) Idem permittitur,
si desint literæ avisoriaræ trassantis, (h) vel principalis,
quoties negotium ad alterius computum spectat. (i) Quo
loco distinctione casuum tentanda est compositio recen-
tis controversiæ, utrum sine periculo simpliciter adim-
pleri

11. §. 15. ff. d. inoff. testam. [b] Statut. Civitat. Rigenf. MSC. Lib.
5. Tit. 8. art. 8. Decret. Senatus Gen. profertis. Placent. ann. 1633. con-
ditum, quod post cap. 35. nundinarum Besenouiarum reperitur. Or-
dinat. Mercator. Gall. Tit. 5. art. 3. Idem de acceptance in spe-
cie disponunt Jus Camb. Civitat. Antwerp. art. 5. pr. Statut. Hamburg
L. 2. Tit. 7. art. 9. Ordin. Camb. Wratisl. art. 11. Dantiscan. art. 11. Jus
Camb. Succ. art. 12. Pruss. art. 9. Magdeb. art. 22. Brandenb. art. 24.
[c] arg. l. 25. ff. d. Leg. l. 3. §. 5. in fin. ff. d. Carbon. Edict. [d] l. 39. ff. ex
quibus causis mai. [e] Phoonsen cap. 12. post. 8. [f] arg. Nov. 4. cap. 1.
Nov. 99. cap. 1. Ioh. Phoonsen cap. 41. post. 22. quemadmodum censuit
Aluytr. Fac. Iurid. hujus Acad. ap. Dn. Ludovic. Proc. Camb. cap. 4.
§. 88. pag. 120. (g) Scacc. d. Com. §. Camb. §. 2. gl. 5. num. 358. 314.
(h) Ord. Camb. Lips. §. 27. Brunsvic. art. 16. Sprenger, Beschel-Prac-
tic. p. 44. Dn. Fleck. Bibliothec. Iur. Ciu. libr. 3. Tit. 5. num. 28. Dn.
Sam. Frid. Willenberg. Disp. d. Except. dol. in Camb. cessant. §. 19. §.
30. Dn. Ludovic. Proc. Camb. cap. 4. §. 58. (i) Du Puy. d. liter. Camb.
p. 1. (qui in vers. Lat. 2. est,) seq.

pleri queant literæ cambiales avifo destitutæ (k) ?
 Quodli enim solutionem vel omiffa epiftolæ aviforiæ
 mentione imperent, vel ea non expectata fieri diferte
 jubebant, nihil obftabit, quo minus libere executioni
 mandentur (l). Sin ad avifum fe referant, vix ruto iisdem
 fimpliciter fatisfaciet, qui eodem caret (m). Cæterum
 fi cambium ex parte faltem adimpleri contigerit, dubi-
 um non eft, refiduum honoris caufa recte præftari (n)
 Licet enim nec particulare adimplementum irritum fit
 (o), ratione tamen refidui minime fatisfactum crede-
 tur (p).

Locum habet
 in adimple-
 mento particu-
 laris.

§. XIII. Tranfeo ad personas, quas negotium iftud
 tangit. Illæ triplicis generis funt. Aliæ per illud hono-
 rantur, aliæ illis honorem habent, aliis inde acquiri-
 tur

C 3

Personæ ad-
 impl. honoris
 cauffa interveni-
 entes ;
 An libere
 adimplendum
 fine avifo?

Affirm. fi li-
 teræ camb.
 de eo fcient.
 Neg. fi fe ad
 illud referant.

(k) Affirmat *Dn. Barth. Diff. d. Anticipat. cap. 3. §. 1. Id Hodeget. Jur. cap. 4. §. 4. lit. L. p. 685. & lit. Z. pag. 699. Negat B. Gottl. Gerh. Titius Jur. privat. Libr. 10. cap. 5. §. 37.* (l) Neque enim trassatus videri poterit tacite confensisse in conditionem a trassante mente retentam. *arg. l. 9. §. f. ff. de transact. l. 50. ff. de condiç. in deb. l. 3. §. 7. ff. d. Condiç. caus. dat. caus. non sec. l. 7. C. cod. l. 25. C. d. transact.* (m) Nam referens ex relato interpretationem capit, *arg. l. 15. §. 1. ff. de alim. legat Phil. Decius Consil. 647. num. 3. atque idem continet, ac est in illo. Excell. Dn. Ioh. Sam. Stryk. d. dot. non promiss. non præstand. §. 22.* Protestatio vero nimis sero postea, re non amplius integra, avifo subsecuto interponitur *§. seq. 22. lit. B. unde acceptationi honorariæ locum facit Ord. Camb. Lips. §. 27.* (n) *Ioh. Domin. Peri Negatiator. P. 3. cap. 13. p. m. 37. Sperander. Sorgf. Negot. p. m. 10. Exemplum refert Rot. Gen. Dec. 142. n. 2. Marta Digest. Noviss. Tom. 3. Tit. Epistola. cap. 3.* (o) Quoties aut statuta locorum id admitti postulant, *fac. l. 21. ff. de Reb. Cred. aut creditor in illud consentit. l. 41. §. 1. ff. de usur.* (p) *arg. l. 3. §. 1. ff. d. duob. reis. Nov. 4. cap. 1. Ioh. Roncbegallus add. l. 3. num. 73. Dn. Harpprecht d. assignat. womanis §. 52.*

Adimplemen-
 tum particula-
 re ; quando
 fiat ;

1.) Honorata: tur, quod ex adimplemento simplici speraverant. Honorari possunt omnes, qui ex cambio tenentur, aut cessione ab exactore facta obstringi possunt, nec non, qui executionem mandant. Quodsi ergo cambium ab institute alterius jussu celebratum principalis honorandi causa solvatur, idem tenebitur. (a) Quin pro honore transantis adimpleri possit, dubium non est. (b) quo casu id proprie fieri dicitur *honore literarum*. (c) Idem licet honore *indossamenti*, sive in gratiam alicujus ex indossantibus. (d) Sunt qui generaliter honore indossamentorum adimpleant, eo fine, ut omnes habeant obstrictos. (e) Quod dicis gratia fieri dixeris, cum indossantes majus commodum inde haud sentiant, quam si soli postremo is honos habitus fuisset. Illi quoque, cui literæ directæ sunt, aliquando hoc officium præstari potest, puta si absens fuerit, postquam aut ipse cambium scripsit, aut acceptavit, aut se acceptaturum promisit. (f) Nec

Honoratus
principalis &
medius inter
eum & traf-
santem,
Quid per ho-
nor di Lettera?
Vox hæc pro
transante sumi
vulgo credi-
tur
per honor del
gira.

[a] *arg. l. 2. l. 3. l. 4. l. 46. ff. de Negot. gest. Dissent. Peri Negotiant P. 3. cap. 13. p. m. 37.* Par ratio est eorum, qui inter primum mandantem & transantem intercedunt. vid. *§. seq. 15. lit. D.* [b] *Ordin. Camb. Lips. art. 7. Dantisc. art. 11.* [c] *Per honor di lettera*, qua voce campforum stylo transantem intelligi communis fabula est. Vid. *Turri Dissp. Quest. 1. num. 39. Anleitung zum gründlichen Verstand des Wechsel. Nichts edente Heydiger cap. 2. lit. d. pag. m. 14. B. Georg. Bever. Volkemann. emend. Part. 1. cap. 25. num. 2.* [d] *Proprie per honor deligiro Dn. Marperg. Beschreib. der Meisen und Jahr. Märkte cap. 10. p. 122. sive diligrata. Ansaldo d. Ansaldo. de Commere. & Mercat. Discurs. 79. num. 13. 4. de quo vid. Ordin. Camb. Lips. & Dantisc. loc. alleg. Consult. Dn. D. Job. Christ. König. ad Ord. Camb. Lips. §. 17. Annot. 3. 4.* [e] vid. *Phoonfen cap. 12. pos. 12. cap. 18. pos. 8.* [f] *arg. l. 46. ff. d. Neg. gest. que pa um abest, quin casum in terminis, ut loquuntur, decidat. Add. Uffenbach. d. Protest. Präfat. verb. præ eo.*

Nec quicquam impedit, quo minus eius etiam obligationi ira satisfiat, qui pro literis cambialibus ex avallo (g) tenerur. Quæ ramen omnia limitanda sunt, nisi quis honoris sui causa cambiales literas adimpleri prohibuerit. Tum enim hic quoque valet, quod alias expediti juris est (h) neminem invitum negotiorum gestori obstringi, (i) maxime cum alia ratione consuli dos sit exactori. (k) Interim solus modus obtinendæ provisionis, quam vocant, unde cambium soluendum, præscriptus vix involvit prohibitionem, quo minus illi ea lege satisfiat, ut nummi eidem impendendi aliunde repetantur. (l) Quodsi literæ cambiales aliquem pretio numerato saltem

avalli scriptore
Non prohibens,

nec nudus
mandatarius.
Avalum
quid?

(g) id est, subscriptione accessoria, ex qua scribens instar debitoris principalis in solidum una cum altero obligatur. *Peri Negotiant. Part. 1. cap. 26. pag. m. 77. Dn. Ludovici Wechfel-Process. cap. 4. §. 93.* (h) *l. fin. C. de Negot. gest. cuius usum vindicat. Illustr. Stryk. Us. Mod. ff. d. Tit. §. 5.* (i) *Statuta Genuens. Lib. 4. cap. 14. §. Quando aliquis. Jac. Menoch. Consil. 296. num. 25. Scacc. d. Comm. §. Camb. §. 2. Gloss. §. n. 75. §. 390.* Dissentire videtur *Strypmann. de Iur. marit. Part. 4. cap. 8. n. 34. Bod. thes. 7. lit. Q.* (k) Quodsi enim illum literarum cambialium dominum esse appareat, debitor etiam invitus omnibus tenebitur ex ejus cessione, transportatio-
ne vel indossamento *l. 3. C. de hered. vel. act. vend.* Unde pariter passu ambulat honorario solutio & transportatio. *Statut. Hamb. L. 2. Tit. 7. art. 9. Consuetud. Camb. Antwerp. art. 5. Statut. Rigens. Lib. 5. Tit. 8. art. 8.* Quare nec obstabit prætextus publicæ utilitatis §. 7. allegatæ, cuius intuitu domini prohibitio aliquando negligitur. *Excell. Dn. Boehmer. Introd. in Ius Digest. Lib. 3. Tit. 5. §. 5.* Quo referunt *l. 14. ff. 13. ff. de Religios.* (l) Nota est controversia, utrum, qui modum ponit mandato, eundem excedi eo ipso veteri aliis cum *Arn. Vinn. ad. §. 8. l. de mand. dat. num. 5. 6. Schuzio Compend. Lauterb. Tit. Mand. p. m. 288. Struv. ad ff. Execut. 22. thes. 12. §. in Evolut. ib. affirmantibus, aliis cum*

Literarum
camb trans-
portatio ea-
rundem adin-
plemento ho-
norario affi-
nis,

An negotia
gerere liceat
ultra fines
mandati?

aut mandator exactionis,

2. Mandantes quicunque.

II.) Perforantes hono-

tem alteri obligationem acquiritur (m), aut eas, retento dominio, exactionis tantum gratia nudo mandatario remisit (n) testentur, pro eodem (o) non magis, quam pro quolibet extraneo honorarium adimplementum præstare licet. Neque enim honorari videbitur inficius, cuius nomine, quod istum non debere constat, persolvitur. Secus est si luculenter declaret quicunque, desiderare se, ut sua gratia collybo satisfiat (p). Ejus enim mandatum suscipitur, aut negotium geritur tuto, quicquid ejus interfit (q).

§. XIV. Dixi, cujus gratia honorarium adimplementum fiat. Sequitur quis illud præstet. Paucis quilibet (a), modo alias literas cambiales sibi directas valide

de

Ius tertii
valutam
numeran-
cia,

Bern. Scotan. ad ff. Disp. 35. th. 21. negantibus. Forte non errabit, qui ærem dicet utrinque verberari. Saltem non est dubium, quin, qui literas cambiales certa ratione libere solui jubet, eo ipso alium adimplendi modum aliquando, velut in casibus *lit. seq. N. nec non §. 14. lit. E.* adductis, improbare præsumatur, plerumque vero infusidium admittat lubens, imo ultro expetat. *vid. §. 7. 8. & 16.* [m] Quod faciunt, qui ipsi suum nomen cambio non adscribunt, sed alterum alteri valore soluto obstringunt. E. gr. *Mevius, in casu cambii vel indoffamenti, quo Titius Cajo solvi mandat pro valuta a Mevio accepta.* [n] Unde id colligi possit, disquirunt *Exc. Dn. Ludovici de Legitimat. ad caus. §. 1. Excell. Dn. Iob. Paul. Kress. Specim. Iurisprud. Civil. forens. Libr. 3. Tit. 22. §. 8. Dn. Kænig ad Ordin. Camb. Lips. §. 11. Annot. 1. Id Disp. de presentat. liter. Camb. §. 10-12.* [o] *Add. Peri Negotiat P. 3. cap. 13. p. m. 37. Sperander pag. 10.* [p] ut si per formulam: *oder ordre, potestatem cedendi concesserit, arg. l. 31. pr. ff. de Negot. gest. aut nummos, etiam si libere ex cambio institori solverentur, sibi credi voluerit arg. d. pr. §. l. 46. ff. eod.* [q] *arg. d. l. §. 3. I. 1. 21. C mand. [a] Consent. de acceptatione Dn. Willenberg. d. Except. dol. in Camb. cessant. §. 23. & de solutione Capitul. Feriar. Vesunt. in cap. 35. Pheen- sen cap. 18. pos. 1.*

de acceptare & solvere possit. Adeoque nec *trassatus* trassatus
 excluditur, qui vel eventuales, si quæ factæ fuerint,
 preces exequi, vel recusato mandato negotium *trassan-*
 tis gerere nusquam, ne in Gallia quidem, (b) prohibe-
 tur. (c) Modo cambium non concernat debitum liqui- nisi debeat
 dum & præsens, quo *trassanti* ejusve principali tenetur.
 Quamvis enim ne tum quidem invitus *tesseras* credito-
 ris *collybisticas* acceptare cogatur, (d) tamen si ipse
 negotium suscipiat, a se ipso exigere debet, (e) ade-
 oque loco liberi adimplementi inutiliter adhibet hono-
 rarium. (f) *Quin* pro alio, quam *trassante*, literas cam-
 biales honoris ergo exequi possit, dubio caret. (g) *Pari-* exactor,
D ter

[b] Rationem dubitandi supeditat *Ordin. Mercat. Ludov. XIII.* Sensus art.
Tit. 5. art. 3. Cui occursum *Iac. Du Puy* casum, quo *trassatus* ipse 3. Tit. 5.
 super protestu honorare recusat, supponi contendit *d. Art. Lite-* Ord. mer-
rar. Camb. cap. 9. n. 8. qui apud interpretem Latinum nonus est. cat. Gall.
 Mihi dicto loco propositio non exclusiva, sed absoluta contine-
 ri videtur, quam ita reddo: *In casum protestationis literarum cam-*
bii, ea adimpleri poterunt per quemcumque ab eo, cui tracta erunt, di-
versum. (c) *Ord. Camb. Lips. §. 27. Scac. §. 2. Gloss. 5. n. 358-373.*
Raph. d. Turri Disp. 2. Quest. 13. n. 50. 73. §. 74. Marquard. d. Iur. Mer-
cat. l. 2. c. 12. num. 45. Carpzov. d. Camb. thes. 49. Interim de *trassato*
 diutius, quam de cæteris, ob neglectos mandati fines disceptatum
 fuit. Ad dubium istud jam occupatum est *§. præ. not. l.* nec decebat
 eos, qui quoad reliquos consentiebant. Nam voluntas domini
trassato declarata vim eandem habet etiam ratione scientis *exa-*
ctoris arg. l. 12. §. 2. ff. de Solut. & cujusvis negotiorum gestoribus l. 31.
§. 4. j. l. 46. ff. N. G. (d) *Quod* vulgo male quidem probatur, Debitor in-
 bene tamen asseritur. Vid. *Iac. Savary P. 1. L. 3. c. 11. p. m. 220. Heydig.* virus acce-
Auleit. zum aründl. Verstand des Wechsel-Rechts C. 2. p. 71. Du. ptare non
König. ad Ordin. Camb. Lips. §. 5. Annot. 4. §. 27. Annot. 6. 7. Dissent. tenetur.
B. Tit. Iur. priv. Lib. 10. cap. 5. §. 24. [e] l. 6. §. f. l. 38. ff. de Negot.
gest. (f) Raph. de Turri Disp. 2. Qu. 13. n. 35. 36. Dissent. Lauterb. d. Iur.
in curia mercator. usitato thes. 178. (g) ex. gr. pro indolente. Pboonsen

tertius :

Traffans
aut indoffans
atq. solutionis.

ter exactor pro omnibus recte intervenit (h), excepto ejus auctore. (i) Denique omnes literis cambialibus haud nominati, etiam Pannoniae, (k) admittuntur. (l) Quodli quisquam eorum, qui ex literis cambialibus jam tenentur, veluti traffans aut indoffans, in loco solutionis forte praesens honorarium earundem adimplementum offerat, eidem permittendam esse solutionem non dubito (m) acceptationem nego (n), nisi forte cambium adnexa schedula eidem fuerit commendatum

Exactor cap. 12. pos. 3. (h) *Iob. Marquard. Jur. sing. mercat. Libr. 2. cap. 12. n. 45. Dn. Ludov. Process. Camb. cap. 4. §. 56.* (i) a quo immediate pro suo auctore non adimpl. accipit cambium. Nam qui huic a praesente exhibetur, hon. causa, honos usu careret. *Sperander. Gorgf. Negot. p. m. 10. saltem regulariter. Add. Peri Negot. P. 3. cap. 13. p. m. 37.* [k] Quamvis enim Senfus Ord. Bonon. §. L. accettazione. *Capit. Camb. real. Bonon. §. L. accettazione, apud. Scacc. pag. m. 506.* Error Typographicus in Caut. Contr. Strykianis emendatus. *invalida declaretur acceptatio non ab eo facta, qui negotiationi, cui tracta dirigitur, praest; id tamen de acceptatione libera intelligi debet. [l] Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. Ordin. Camb. Pruss. art. 9. Suevic. art. 12. Wratislau. art. 11. Idemque docuit B. Strykius d. Caut. Contr. Sect. 3. cap. 5. §. 13. in quo lineam integram Typographi recentiores omiserunt, prono errore ex repetitione vocum earundem: Licet, inquit, recepti juris sit, ut, si is, cui ressa facta, literas acceptare [suppleo ex prima editione: nolit, unusquisque tertius illud cambium acceptare] & solvere, indeque sibi actionem negotiorum gestorum acquirere possit contra traffantem. *Marquard. de Jur. Mercat. sing. libr. 2. cap. 12. num. 44. [m] Capit. Verian. Vesunt. cap. 25. Peri Negotiant. Part. 4. cap. 15. p. 20.* Cum nec creditorem interlit, nec mandans, quod mandavit, ipse exequi prohibeatur *l. 12. pr. ff. pro soc. ibique Gabr. Madaeus n. 1. p. m. 22.* [n] Debitor enim cambii, aut, ut acceptatione facta novus debitor obligationi accedat, efficere, aut sufficientem de futura solutione cautionem praestare tenentur. *Statut. Hamb. Part. 2. Tit. 7. art. 7. Ordin. Camb. Lips. §. 21.* At neutrum obtineri traffante ad acceptandum admisso prudenter monet *Dn. Lifer.**

Debitor
cambii non
acceptat, h. e.

rum (o). Qui semel pure acceptavit, mutato proposito honoris causa solvere merito prohibetur (p). Denique nemini licet mediis, quibus opus erat ad cambialium literarum executionem, acceptis, quemquam, qui cambio ex iis soluto liberatus fuisset, honorario adimplemento obstringere (q), etiamsi aliam in promptu habeat causam,

D 2

causam,

Non qui jure acceptavit, aut provisionem accepit.

Schriffeliche Beantw. &c. pag. 14. Add. *Raph. de Turri Disp. 2. Qu. 15. n. 1. junct. Qu. 13. num. 7.* (o) Nam cum ista commendatio exactorem ad acceptionem a commendato petendam obliget §. seq. XVII. not. E. sibi imputabit, qui, quem honorario adimplemento destinari passus est, idoneum esse comprobavit. *arg. l. 10. §. 1. ff. Qui satisd. cog. l. 3. ff. d. Fideiuss. l. 1. §. 10. ff. d. separar. Add. P. ab Eyndhoven. d. Inani Action. propter inop. §. 119.* (p) Qui simpliciter acceptavit tractam alterius nomine factam, solvere nequit honore trassantis *Phoosjen. cap. 18. pos. 2. nec cambium pro trassantis computo scriptum ad indolfantes honorandos. Id. cap. 30. pos. 22.* Imo ne illum quidem ipsum honoraria solutione strictius obligare potest, cujus mandatum semel simpliciter suscepit, adeoque sic exequi tenetur *arg. l. 17. §. 3. ff. Commod. Add. l. 75. ff. d. R. I. Conf. not. prac. E. F. fraudulenta protestatione haud relevante arg. l. 39. ff. d. act. emt. Hartm. Pistor. Lib. 1. Quast. 37. n. 67.* quicquid dissentiat *Phoosjen. cap. 18. pos. 3.* (q) Dum enim accipit pecunias solutioni destinatas, tacite recipit mandatum, idque integrum exequi tenetur *Vid. §. 8. not. f. Quo ipso etiam remittentis ex cambio creditoribus, quibus civili quoque jure debitor valide stipulatur l. 38. §. 23. ff. d. V. O. §. 20. l. d. innril. stipul. obstringitur, uti indyct. Fac. Jur. Witteb. Mens. Jul. 1693. in causa G. Növers c. J. G. Schmieden respondisse accipi. Frustra igitur executione cambii honoraria jus aliunde restitutionem petendi acquirere studet ille, quem, etiamsi negotia saltem gesserit, bonam fidem etiam in suum præjudicium præstare, *arg. l. 19. §. 3. ff. Neg. gest. officium susceptum plene implere, a. l. 32. §. 2. ff. eod. a se exigere supr. lit. E. ac debitum ab aliis accipere, imo, quantum absque strepitu judicii licet, petere oportet l. 8. pr. l. 24. ff. eod. Add. Reinh. Bachov. in Primam Part. ff. dict. Tit. C. 5. n. 6. Sta-**

nisi cambium adnexa scheda illi commendatum. Qui libere accepit, libere solvat.

Accepta provisione ex eadem solvendum.

Proedria honoratorum.
I. intuitu diversorum admittitur adimpletus pro I) principali licet eadem in aliud debitum imputari possit,

causam, in quam accepta velit imputare (r).

§. XV. Quodsi plures ad honorem eidem collybo habendum se simul offerant, disceptari solet, quis potissimum admitti debeat (a). Principio videndum, utrum eidem omnes, an diversis reverentiam testari cupiant. Hoc casu ratio jubet, eum præferri, qui plurimum obligationes tollit, (b) Unde sequitur, eum, qui principalis

zur. *Gen. libr. 4. cap. 14. §. Etsi quis faceret.* (r) Creditor enim accepta in id debitum imputare tenetur, quod debitor voluit solutum. & quo ipse, si deberet, se potissimum esset exoneraturus. *l. 1. l. 3. ff. de Solut. Excell. Du. Böhmer. Introd. in Jus Digest. d. Tit. §. 12. Aliud visum Rotæ Gen. Dec. 19. n. 5. 6. quam sequitur Uffenbach. d. Prot. ff. cap. 3. n. 4. 5. cum tractatus a transfante pro computo tertii, qui tractato aliunde jam debeat, solvere iustus, mandato a tertio confirmato, pecunias ab eodem eum in finem remissas pro altero debito retinisset, ac nomine cambii, protestatione interposita, pro honore literarum adimpleti restitutionem a transfante petiisset. Sed hac ratione, qui pecuniam remisit, spoliari videtur, *conf. l. 2. ff. de Solut. ac mercatoria fides proferretur, docente Scacc. d. Comm. § Camb. §. 2. Gl. 5. n. 377. 378.**

Neglectus communis definiendi Protopraxiam honoratorum.

(a) Eam controversiam admodum superficialiter plerique tractant. Plane omittit *Dn. Maybergerus cap. 16. des neu erbffneten Handels Gerichts p. 502. ad fin. inspecimine Ordinationis cambialis plena*, quam se ex tot Ordinationibus Cambialibus Europæis, Responsis ac Decisis Collegiorum Iuridicorum, sententiisque mercatorum collegiis scribit. Leges cambiales nec multæ ejus munerunt, nec de multis concursuum speciebus egerunt. Quæ observatio cum habet usum, ne ad alias, de quibus non fuit cogitatum, classes extendatur, quæ personis quibusdam tribuitur, prælatio: quam proinde non nisi cæteris paribus concessam intelligi par est. (b) *Lac. Du-Puy d. Art. lit. Camb. cap. 9. n. 20.* Cum enim is præter unum remotissimum perfecte reliquos causam ab ipso habentes liberare, & ne sibi quidem ad quicquam obligare cupiat: non cadit in illos beneficium, quo per alios possint ob-

Prælatio ejus, qui plures liberas,

frangi. lit. seq. L.

palis debitoris nomine adimplet, reliquos omnes præcedere (c). Proximusest adimplerurus pro eo, qui inter ipsum & trassantem intercedit (d). Succedit honoraturus trassantem (e). Eum excipit, quisquis honorem habiturus est illi, a quo trassanti valuta fuit numerata (f). Postremum locum occupant, qui indossantium causam agunt, eo ordine, quo indossamenta scripta (g). Inter plures ejusdem nomine semet offerentes voluntas domini pro lege est, adeoque negotiorum gestores cedunt mandatarius (h), & inter hos generales speciali-

D 3

bus

(c) *Sperander p. m. 10. Add. Du-Puy d. l. num. 15. Raph. de Turri Dis. 2. Quest. 13. n. 78.* Idemque illi innuunt, per dicta §. 5. lit. d. qui præsentanti, trassato & tercio præferunt quemcunque libere & simpliciter solventem. Vid. *Scacc. §. 2. Gloss 5 num. 389. Uffenbach d. Protest. c. 5. n. 17. Hæpner. d. Camb. Lit. Accept. cap. 4. num. 75.* (d) Veluti Benedictus in exemplo sequente, quo totum negotium illustratur. Abrahamus Florentinus (*principalis*) mandat Benedicto Veneto (*intercedenti*) ut pro suo computo mille sumat cambio, Davidi Francofurtenfi dirigendo. Benedictus cum id exequi non possit ipse, idem Cajo Bolzanensi (*trassanti*) mandat, qui cambium illius summa Davidi (*trassato*) scribit, Erico Viennensi ejusve substituto solventum. Ericus (*indossans primus*) id indossamento facto, cedit Francisco Augustano (*indossanti secundo*), is Gabrieli Noribergensi (*indossanti tertio*), hic Henrico Francofurtenfi (*exactori*). (e) *Du-Puy d. l. n. 19. Pboonsen. Cap. 18. pos. 6. §. 12.* ubi ab hoc incipit, nec tamen dissentit. Vid. *lit. preced. a.* (f) *Conf. Du-Puy. 2.* Quod pariter ad eos pertinet, qui indossantibus pretium cambii cessi solverunt. Attamen utrumque non regulariter, sed tum saltem obtinet, cum ipsos ex cambio aut mandato teneri aliunde constat. §. 13. lit. m. (g) *Du-Puy. dist. l. n. 20. Pboonsen. ib.* Ita in exemplo adducto, qui pro Francisco honorarium adimplementum offert, præfertur alii Gabriele honorarium qui pro Erico, utriusque. [h] *Iob. Domin. Peri Negotiant. Part. 3. cap. 13. p. 36.* Et si enim, ubi nihil expressum, tamen eadem vis sit, quæ expressa, arg. l. 32. ff. d. Leg. l. 3. ff. d. Reb. Cred. l. 49. ff. d. Verb.

2] ejus mandatario,
3] trassante,
4] eo, qui valutam numeravit,
5] indossantibus
6] Inter plures ejusdem exinæquis libus mandatarius, ut, cui honorat principalis, medium inter ipsum & trassantem,

trassantem,
valuta numeratorem,

indossantem priorem, & trassantem, & mandatarii,

2. negotiorum
gestorum.
a) debitor,
b) creditor.

bus (i), priores posterioribus. (k) Inter negotiorum gestores ob utilitatem honorandi primus locus debetur illius debitoribus, qui ei non nisi liberationem cupiunt præstare (l), sequentem occupant credituri, qui ipsum ab aliis securum reddere volunt, ut sibi obstringant. Ex his quoties impar onus eidem imposituri sunt, præferri meretur, qui ipsum minimum gravaturus est: veluti, qui se spatio ad restitutionem concessio eroganda tantisper in rationes relaturum pollicetur (m), aliis pecunias recambio sumturis. Eadem ratio pro illo militat, a quo honoratum plane dimissum iri magna spes est,

oblig. Euerhard. a Middelburg. Loc. Argument. Legal. Loc. 27. Orto tamen concursu expressa voluntas tacite præfertur. arg. l. 39. §. 1. ff. de vulg. & pup. subst. Euerhard. d. l. num. 20. Suendendorffer ad Figg. Process. p. 245. Eamque vim. transfantis mandato tribuunt. Cap. Nund. Vesunt. Cap. 35. Sperander p. m. 26. Phoonsen. cap. 12. pos.

In primis specialis,

& novissimi. Prioratus debitorum.

14. C. 18. p. 6. ubi idem de indolante monet. (i) arg. l. 80. ff. de R. I. ex quo generale mandatum etiam anteriori speciali postponit Christian. Henel. Comment. ad Libr. 3. ff. Tit. de Procur. lit. M. P. m. 120. [k] l. 31. §. f. ff. Mandat. c. 14. X. eod. modo eadem sit plurium mandatorum latitudo. [l] Phoonsen. Cap. 12. §. 14. Ex eodem fundamento qui integram summam bebet, præ alio partem tantum a se, fide honorato de reliquis habita, exacturo admitti debet. Sed hæc prælatio ad illos tantem debitores pertinet, qui solutionem honorariam ex debito suo præstant, quod iis non licet, quibus illius intuitu tracta a creditore directæ sunt. His enim potius simpliciter, quam aliis honoris causa, satisfacere tenentur. Statut. Genuens. Lib. 4. cap. 14. §. si antequam. Scacc. §. 2. Gloss. §. n. 391. [m] Add. §. seq. 19. not. H. Quem aliis Præfero, sive transfatus sit, de quo id nominatim do. et Du-Puy d. l. §. 17. Conf. Cap. 7. Nundin. Bulzan. sive alius. Ratio est, quia Pretium, sive cursus, quem vocant, recambii debitorum plerumque valde gravat. Ex quo principio ordinationes cambiales usurarix pravitate occurræ vetant, ne cambio cum protestatione re-

verlo

Protestatio
creditori spa-
tio ad restitu-
tionem indul-
get.

est aliis eidem incubitaris. (n) Quod si omnes debeant, aut aequali onere credituri sint, is præcedit, quem æquitas & negotiationum commoditas præferri suadet (o). Unde ante omnes præsentanti (b), postea traß-

III. Inter
æquales

1) exactor,
2) traßiatus,
to

verso recambium regulariter poscatur. Vid. *Lips. §. 30. Brunsvic. art. 26. Dantisc. art. 22. Ordin. Mercator. Gall. Tit. 6. art. 4.* Aliud tamen supponere videntur, qui pecunias cambio sumi, easque eo sine, ut promptissime inde solui queat recambium, otiosas servari suadent, ac inde nihilominus traßanti lucrum satis pingue promittunt. Vid. *Juristische Macht = Kunst oder unerschöpfte Gold-Grube Cap. 8. §. 29. p. m. 216.* (n) Unde spe futuræ solutionis simplicis præferri merentur libere vel cum protectu adimpleretur. *Du-Puyd. l. n. 17. §. Ax 4. Capit. Periar. Bulsan. cap. 7. vid. §. seq. 19. not. G.* (o) Add. *Peri dict. cap. 13.* (p) Exactorem præferunt *Statut. Gen. lip. 4. cap. 14. §. Si tracta. Capit. Nund. Vesunt. Cap. 35. Bolzanens. Cap. 7. Ordin. Camb. August. art. 9.* Idem ex stylo cambiali tradunt *Sig. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 389. Peri loc. alleg. Phoosens. Cap. 12. pos. 14. Cap. 18. pos. 6. Du-Puyd. l. n. 18.* Quorum sententiam ex jure communi defendit *Turri Disp. 2. Qu. 15. n. 1. 12. ad fin. & ex eo Uffenbach. Cap. 5. n. 7. 16. quem sequitur Hæpner. d. Camb. Lit. Acc. Cap. 4. n. 74. 75.* Potissimam rationem a mandato tacito confutavi *§. præc. 8. reliquis non immorabor, sed alias dabo, quas puto potiores.* 1) Cum deficiat solida ratio alios præferendi, iniquum est, exactorem invitum ad nomen vendendum cogi. *l. 5. C. de solut. 2)* Idem possidet literas cambiales, estque eo intuitu melioris conditionis *l. 10. ff. de pignor. l. 128. ff. d. R. I.* 3) Commodius sibi ipsi solvit per solam scripturæ directionem, ad eoque in pari causa præstat negotium paucis absolui. 4) Plerumque paritur provisioni traßato solvenda, cum exactori idem honorarium debeat, sive pecunias ab alio præsentante exigat, sive cambio correspondenti absentem directo sumat. 5) Ita invitatur liberum adimplementum &c. Traßantem tamen præsentanti præfert *Carpzov. Disp. d. Camb. lib. 2. §. 49. allegans Iob. Marquard. d. Jur. mercat. singul. Lib. 2. cap. 12. n. 45. ubi nihil de hac quaestione reperio.*

Præcedit libere vel cum protestatione adimplentium

Primarius exactoris,

ejus rationes

Dissensus Garpe,

3) tertius.
III. Personæ,
quibus adim-
plementum
honoris causa
præstatur.
Quo perti-
nent exacto-
res, volentes,
imo inviti
quod solutio-
nem,

ro, (q) hisque demum deficientibus cuivis extraneo (r)
licebit hoc officio defungi.

§. XVI. Nunc videndum est, cui præstetur hono-
rarium literarum cambialium adimplementum, quod
pro quibus suscipiatur, & a quibus, satis mihi pro insti-
tutiratione videor excussisse. Fit illud eidem, qui libe-
ram earum executionem speraverat, exactori. (a) Ac-
de volente quidem dubium nullum superest. (b) Invi-
rum quoque ad solutionem honoris causa, nisi eam sibi
ipse præstare malit, accipiendam teneri manifestum est
(c). De acceptatione statuta cambialia dissentiunt, ali-
is (d) rem exactoris arbitrio permittentibus, aliis (e) i-
psam quoque admitti præcipientibus. Postremam senti-
enti.

Prærogativa
trassati,

extraneorum.
Exactor sibi
ipsum simplex.
Acceptatio
honoraria po-
test non ad-
mitti.
Dissentus
Statutorum,
(Art. 16) Ord.
Camb. Wra-
tisl. cum art. 11
concordatus.

[q] *Statut. Gen. Seacc. Du-Puy loc. cit. Offenb. d. l. n. 17. Hæpner. d. l. n. 75.* Eumque tertio cuique præferri jubet 1] negotii compendium, cum intra pauciores omnia peragantur, & quoad ipsum adimplementum, & epistolas eo nomine ulterio citroque scribendas. 2] Conservatio scripturæ, mercatoriarum, qui minus mutatur, trassato quomodocunque adimplente, quam si plane alius satisfaciat. 3] Commoditas adimplementum honorarium in liberum mutandi, si posthac defectus suppleantur. (r) Quod si plures concurrant, prior erit, quem honorandus præsumitur prælatus cupere. v. gr. cognatus, proximior, & magis idoneus, *Add. Carpzov. Process. Tit. 5. art. 6. n. 28.* Inter omnino pares exactori optionem permitto. *arg. l. 2. ff. d. duobus reis.* (2) Etiam si ipse honorare cupiat *arg. l. 13. ff. de Negot. gest. l. 9. §. 5. ff. de admin. Et peric. tut. Add. §. 22. not. K.* Modo non incidat casus, quo id frustra heret. *vid. §. 14. lit. 1.* (b) Post ea quæ §. 10. plenius deducta fuerunt. [c] Cum ejus non interfit, quis solvat *l. 12. §. 5. ff. mand. pr. l. Quib. mod. toll. oblig. ad d. l. 17. C. d. solut.* [d] *Ordin. Camb. Norimberg. art. 11. Dantisc. art. 11. & 14.* [e] *Statut. Gen. Lib. 4. cap. 14. §. Si tracta. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Wratisl. art. 11.* cui adversa fronte oppositus videtur *art. 16.* ubi acceptatio honoraria adstringitur ad consensum exactoris. Sed componi ta-

tentiam aliqui juri conventiorem putant (f), alii prior
rem amplectuntur (g), quibus merito subscribo (h): ut
E

non accepta-
tionem regula-
riter.

men hæc pugna potest, si proftremus locus de eo casu capiatur, quo exactor ipse quoque honorarium adimplementum medietatur, aut eidem contradicendi potestatem ab honorando accipit. Tum enim ejus dissensus ubique regulariter aliis obstabit. vid. §. *præc. 13. lit. I. §. 15. lit. N. (f) Dn. Marperger. Fragen über die Kaufmannschaft. pag. 215. Dn. König. ad d. §. 17. Ord. Lips. Annotat. 5. ex ratione, quia creditori perinde est, quis solvat. Verum quamquam id argumentum ad solutionem quadrat, plurimum tamen interest, quis acceptet. Possent equidem ulterius urgeri præsumtio, qua quilibet solvendo esse creditur, donec contrarium probetur. Add. *Menoch, de Arbitr. Jud. Quest. Lib. 2. Centur. 1. Cas. 87.* At eam nec satis probant, nec constanter defendunt Doctores. vid. *P. ab Eyndhoven. d. Inan. Action. propter inop. §. 23.* ubi postquam auctoritate *l. f. ff. d. agnosc. §. al. liber.* & plurimorum Ictorum inopiam ab asserente probandam p. 55. tradidit; eandem in dubio præsumi *ex l. f. §. 10. C. d. jur. delib.* variorumque decisionibus p. 59. contendit, idque inter alia lepida ratione, quod omnes nascamur nudi, ex *Cavaler. Decis. 233. n. 1.* probat. Saltem campsores indistincte locupletes judicari non possunt. Plane *Scacc. §. 1. Quest. 6. n. 15.* tam alienus est ab illa præsumptione, ut potius accipientes cambio ad dilapidandum tendere videri scribat. Id certum est, frustra sperari generaliter omnes solvendo fore, qui aliena debita recipiunt. Itaque vagæ ejusmodi, si quæ apud ignaros valent, conjectura exactoris arbitrio certioribus & specialioribus argumentis plerumque nixo merito locum cedunt. Quo præstructo non moror jera varia, quibus dissentientium causam instruere possem *ex l. 25. §. f. l. 26. de recept. l. 2. §. 8. ff. d. religios. l. 14. §. 2. ff. d. constit. pec. l. 9. pr. l. 60. ff. locat. l. 1. §. f. ff. de aqu. & aqu. plu. (g) Dn. Willenberg. de Except. dol. in camb. cessant §. 23. Phoonsen. cap. 12. pof. 13. de Dn. Leser Schriftliche Beantw. S. c. p. 14. Eamque ordinationis suæ cambialis. art 38. inseruit Dn. Marperger. Neu eröffnetes Handels = Ger. Cap. 16. p. 514. (h) Nam qui cambium cum**

& doctorum
Ratio dubi-
candi,
responso,
exceptio,

replicatio,

Consentien-
tes,

Ratio deci-
dendi l.

tamen mandatarium ex culpa in admittendo aut recusando acceptatore commissa domino teneri contentam. (i) Cæterum notorium decoctorem aut ipsum cambiū debitorem ne quidem statutis comprehendi censeo, quæ admissionem alicubi necessariam reddiderunt (k). Vice versa nusquam ab honoraria acceptatione arcendum existimo tractatum, (l) aut commendationem quam

remittente celebrat, aut, ut tractatus illud acceptet, efficere, aut cautionem interim præstare tenetur. Huic ergo obligationi præcise satisfaciendum est, non alius surrogandus, sicut invito alio pro alio non solvitur l. 2. §. 1. ff. d. reb. cred. nec nomen assignatur *Dn. Harprecht. d. assignat. nom. §. 8. conf. l. 45. §. 2. ff. Mandat.* Adde, quod nullo jure aut æquitate adigi queat exactor, ut minus idoneum admittat. *arg. l. 25. §. 2. ff. d. recept. l. 14. §. 2. ff. d. constitur. pecun.* Id vero si ipsi relinquatur æstimandum, frustra ad bonum nomen agnoscendum cogetur. Iudicis arbitrium de hac altioris indaginis quæstione expectari non patitur cambiorum celeritas. Denique deterior fieret præsentantis conditio non modo, si alter minus solvendo foret, sed &, si difficilior conveniendo *l. 1. §. 7. ff. qui satisd. cogant. l. 1. ff. si quis in jus vocat.* At nundinarum rationibus adversatur incolas melioris conditionis esse, quam externos maximis privilegiis acciri solitos. Itaque ex isto etiam fundamento defenditur libertas exactoris in cambiis regularibus seu nundinalibus, quæ irregularibus normæ instar esse communis opinio est. *Petr. Muller. ad Scriv. Synt. Iur. Civil. Ex. 25. rbcf. 40. n. 4. (i) arg. l. 15. ff. de Admin. & peric. tut. (k) Cum enim ex horum acceptatione finis, quem sibi contrahentes proposuerant minime possit obtineri; vid. §. 14. lit. N. iniquam puto statuti generalis ad casum ex peculiaribus rationibus excipiendum applicationem *arg. l. 90. l. 192. §. 1. ff. de R. I. add. l. 15. §. 4. ff. Locat. licet in eam inclinari videatur. Dn. Loser. d. l. p. 13. cujus magna est apud me auctoritas. (l) Quia utrum libere an honoris causa acceptet, exactori perinde est, *Pboonsen. Cap. 12. pos. 6. At prius permittere tenetur.***

Deatorum
dissentien-
dam limitario.

est. ob
liber.

quam creditor agnovit, assignatum, (m) aut idonee caventem. (n) Quodsi quis consentire noluerit in honorarium, quod admittere tenebatur, adimplementum; Genuenses id ab ipso recusante tacite præstitum fuisse fingunt. (o) Idemque alibi etiam perinde habendum existimo. (p) nisi quod processui cambiali contra eum vix locum concedam. (q)

Injuste dissentiens ipse honorarie videtur.

XVII. Ut autem illæ ad finem communem facilius queant concurrere, adminicula quædam in usu sunt, paucis nunc enarranda. Ex loco cambii celebrati,

Adminicula adimplementum honorarii,

E 2

qui

(m) *Dn. Leser. d. p. 14.* Ratio patet ex §. *præced. 14. lit. O.* (n) *Injuste recusans pro honorario habetur ubique,* *Phooften d. 1. pos. 12.* Modo securitatem oblatum sufficere in continentili queat. (o) *Statut. Gen. d. 1. Scacc. §. 2. Gloss. 5. n. 389. Raph. de Turri. Disp. 2. Quæst. 15. num. 11.* (p) *Quod Scaccia de Civibus suis refert, quasi jus generale repetit Uffenbach. d. Protest. cap. 5. 13.* Nec male. Nam de negotiis non gestis tenentur, cujus contemplatione alius ad hæc non accessit *l. 6. §. 12. ff. d. Negot. gest. & ad idem obligatur, quod alter præstitisset §. 1. in fin. ff. d. obligat. que quasi ex contr. nasc.* Omnes ergo, quos alterius adimplementum honorarium liberasset, ab illo securi erunt. Imo non modo ab ipso illo exactore, sed & ab ejus auctoribus. Frustra enim hiab aliis poscent evictionem, ad quam ipsi non tenentur exactori *l. 51. pr. l. 56. §. 1. ff. l. 15. C. de evict.* damnumque ab ipso datum merito ferent, quod eum elegerint, qui eo ipsos adficeret *l. 21. §. 3. ff. de Negot. gest. l. 60. §. 7. ff. Locat.* Plane si is, quem exactor injuste recusat, jure prælationis gaudeat, eoque uti velit, poterit illum ad acceptationem vel solutionem admittendam iisdem mediis adigere, quæ transato simpliciter adimpleturo adversus morosum in accipiendo competunt, jamque a me supponuntur. (q) Rigor enim cambialis ad literas cambiales adstrictus esse videtur &, si actionem ad valutam petendam excipias, de qua vid. *Ord. Camb. Lips. §. 26.* ad eos tantum pertinere, qui ex sua in illis scriptura obligantur. Reliquos licet cambii intuitu obligatos mitiori processu puto conveniendos.

& cogi potest, ut honorarium adimplementum admittat. Processus cambialis literis camb. dependet.

ex loco
contractus.
I. mandatum
debitoris.
II. Schedula
commendatiæ

qui de literarum vel indoffamentorum suorum honore solliciti sunt, mandatum expediunt sæpissime, quo quis in omnem eventum subornatur (a), idque aliquando denunciant exactori. (b) Non raro mandatum eventuale inscribunt cambialibus literis, (c) sæpius schedulæ commendatiæ, quam illis adjungunt. (d) Hujus postquam conditio extitit, eadem efficacia est, quæ tractæ simplicis, (e) nisi quod protestationum solemnina adversus mandatarium haud requiram, (f) Quoties hinc

In loco solutio-
nis.

Subornatio
honoraturi.

[a] Vel ipse trassatus, si tracta ratione proprietatis tertium concernat; vel alius, illo plerumque infcio. Cujus moris meminit *Matth. Bode Disp. de Camb. thes. 7. lit. G. Consult. Dn. Henr. Zopffel d. Tesser. Collybist. Sect. 4. §. 7. operis majoris von Wechsels-Briefsen und dero Usancen p. 103.* [b] Siquidem illum noverint. Aliquando remittens, ut ipsum ea de re certiores reddat, rogatur. Eaque potissimum obtinent, si dubitare postea incipiat de adimplemento trassati, quem cambii scriptor initio idem optime speraverat executurum.

Indiciam acto-
ri faciendum,

aliquando
ministerio
trassati.

[c] Vel trassato mandant, ut si ipse literas recuset, exactorem ad tertium ableget. Quoties nimirum non dubitant palam fateri, quod alium substituerint, five ambigentes, utrum ipse simpliciter soluturus sit, five de illius dissensu jam certiores facti. [d] Nempe cera, oblata acuve affigitur cambialibus literis schedula, quam *notitiam* vocat *Dn. Barth. Hodoget, Forens. cap. 4. §. 4. not. aa. p. 704.* campfores plerumque appellant eine *Adresse*. vid. *Dn. Leser. Schriftliche Beantw. &c. p. 14.* ubi refert formulam, qua vulgo utuntur: *Mangel verhoffender Richtigkeit ist selbe bey Hr. N. N. zu finden. Aliam eodem tendentem refert. Dn. Barth. d. S. 4. §. 676.* aliam *Dn. König. Annot. 3. ad §. 17. Ordin. Camb. Lips.* [e] Itaque, qui per illam rogatur, ut cambio suppetias ferat, pariter ad mandatum suscipiendum cogi nequit, susceptum vero exequi debet. Vicissim, qui eandem accepit ab eo, qui in illa nominatur, adimplementum petere tenetur. Ex obligatione nimirum communiorum, qui aliena negotia tractant. [f] Quodsi pariter adim-

An protesta-

hinc in loco solutionis sub invicem haud innotescunt, qui cambii executionem præstare cupiunt exiguntque, II. Seisatio-
exationem
requiritur

E 3

dili-

plere nolit alter, etiam contra eum protestationem interponendam ac in instrumentum redigendam esse contendunt. *Dn. Barth. d. not. aa. Dn. Leser. loc. cit.* Quæ sententia inde adjuvatur, quod is tractato videatur substitutus esse, adeoque non solum in locum, sed & in jus successisse. *arg. l. 23. ff. de Manumiss. Iac. Menoch. Consil. 211. n. 74.* tam quoad commoda, quam incommoda *e. 7. X. de Immunit. Ecclesiar. Ad. l. un. pr. C. de Collegiat.* Verum argumentum allatum tum saltem procedet, cum ipsum cambium alicui, & eo recusante alteri directum est, in qua specie idem juris esse, ac si unus tantum oneratus fuisset, definit *Ius Camb. Succ. art. 11. in fin.* Dispar ratio videtur, si alius substituatur per meram assignationem, quæ nec alias, etiamsi cambii intuitu facta fuerit, opus habet protestatione. Sicuti ab eadem teste quotidiana experientia, illi quoque recte abstinent, qui diligentiam in exquirendo honorante ignoto a jure præceptam, vid. *lit. seq. G. frustra* adhibuerunt. Maxime cum æqui bonique ratio, & quam iudex in obscuris sequi jubetur, *L. 192. §. 1. ff. de R. I. benignitas,* minime patiatur liquidissimi juris privatione creditorem multari ob neglecta solemnia, quæ & minus necessaria saltem non improbabili errore credidit; & ex abundantia servare, potissimum quia sumtus requirunt, merito dubitavit, & mandantis fidem apud alios, ad quos ea res nihil pertinet, labefactura esse nonnunquam prævidit. Quæ Doctorum regulis, earumque fallentis porro exornare facilissimum est. Nam surrogatum naturam ejus, cui surrogatur, non sapit, si sit diversæ qualitatis. *Alex. Libr. 3. Conf. 106. num. 17. Paris. Libr. 3. conf. 49. n. 70.* aut una commissionis forma ab altera multum differat. *Menoch. Conf. 340. n. 42. 43.* Deinde surrogatio ad naturam rei primordiale adstringitur, nec quoad accidentalem, sive intuitu eorum, quæ accidentaliter superveniunt, admittitur. Vid. *Sali. et. a. 11. Cervi con. lictio 6. ff. de Reb. Credit. Everhard a Mid. telburg. Loc. Argument. Legi. Loc. 122. num. 20.* Id lubens omitto, quod vulgo

Affirmantes.
Ratio dubi-
tandi.

Responsio,

Negatur.
Rationes
decidendi

I.

II.

III.

IV.

V.

Consensus
brocardico-
rum

Coris & hono-
ratori.
III. Notarii
mercantiles.

diligenti sciscitatione alter alterum explorat, (g) Quodsi non nisi ab uno aut paucis Notariis peculiaribus (h) negotia mercatoria expediantur, ex illorum ore aut libris facillimum est necessaria discere, (i) Ad eundem scopum

Error commu-
nis restricta
interpretatio-
ne statutorum.
protestatione
opus non fo-
luente eo, qui
honoris c. ac-
ceptavit. scis-
citatio fit ge-
neraliter in
boersa oretu-
nus, sche-
dula affixa,
specialiter.

vulgo docent, statuta stricte interpretanda, quo minimum a jure communi recedant, ex quo principio illa ad personam expres- sam nominatim adstringit Bald in l. maximum vitium 4. num. 6. vers. Præterea C. d. liber præter. Quam male enim erronea hæc interpretandi regula Jurisprudentiæ consulat, satis ostendit Ex- cell. Dn. Ludewigius d. emendand. German. Jurisprud. cap. 20. Interim protestatione omnino opus erit, si moras in solvendo necstat assignatus, postquam acceptatione honoris ergo jam præstita prioris locum in ipsis literis cambialibus plene occupavit. (g) Quod fieri jubet Ordin. Cambial. Lips. §. 36. Idque perficitur dum generaliter inter campsores, maxime in ædibus publico e- orum conventui destinatis, boersas vocant, quæritur, utrum ali- quis hujus vel illius cambia exigat, aut honoris gratia exequi cupiat. Quod aliquando schedula valuis publicis affixa denun- ciatur. Quodsi negotium tangat campsores aliquem inter ex- teros celebriorem; norunt plerique, cujus ex præsentibus ope- ra is potissimum uti soleat, eundemque nominatim ad literas recusatas solvendas aut exigendas invitant. (h) Notarii vel Cancellarii peculiare negotiis mercatoriis & inprimis protesta- tionibus cambiorum constituti sunt in nundinis Italicis, vid. Ca- pit. Feriar. Vesuntin. cap. 30. & Bolzanensibus secundum Capit. ha- rum. Nundin. 6. Venetiis, Phoonfen. cap. 11. pos. 4. in not. Ricard. Traite General. du Commerce p. m. 155. multisque aliis plateis. Dn. Kœnig. ad §. 36. Ordin. Camb. Lips. Annot. 6. ut Wratislaviæ & Fran- cofurti ad Mœnum memini obtinere. Add. Ordin. Camb. Franc. art. 9. Horum in nostro argumento ingens est usus, quem sibi quoque ab actuario ludicii mercatorii præstari voluerunt Lipsi- enses dist. §. 36. Sed non tulerunt id amplissimi illius collegii ra- tiones. Unde dicti actuarii operam ad hunc finem nemini prod- esse, nec a quoquam requiri habeo pervasum. (i) Nam cum ipsi

Notarii &
Cancellarii
mercatorii
in nundinis
Italicis,
Bolzanis,
Venetiis,
Wratisl. &
Francofurti.

Actuarius
mercator. Lips.

Vicilitas illo-
rum in hon.

pum aptissimæ sunt, quibus Itali in nundinis cambialibus utuntur, intimationes. (k)

V. Imitationes.

§. XVIII.

ipfi protestationibus literarum cambialium interveniant, sciunt, quæ cambia honorario adimplimento indigeant, & cui illorum exactio curæ sit. Superest ergo, ut, qui eadem exequi cupit, id illis denunciet. Imo ipsis Cancellariis feriarum Italicarum non ante protestus instrumentum exactori tradere permittitur, quam campsores aut potissimam earum partem rogaverint, utrum aliquis collybis illis honorem velit habere. *diff. cap. 30.* Denique copias omnium literarum cambialium, quarum nomine protestatio fuit interposita, inferere jubentur libro publico, quem cuivis campsoři eo sine permissum est perlustrare *Phoosens. it. Ricard. d. locc. & Capp. all. inter quæ Capit. 6. Feriar. Bolzanens. apud, Phoosenum p. 190.* mendose legitur verbis: *lettere, borsaranno in potestate pro protestate*, quod sphalma non a Typographis, pro more, insertum, sed ab ipso interprete pratermissum fuisse, ostendit versio Belgica: *de brieven die in handen zullen zijn.* Cæterum relata refero, cum ex Dni *Marpergeri Beschreibung der Messen und Jahr-Märkte cap. 10. p. 45. itemque pag. 122.* recensco, Bolzani literas cambiales, de quibus protestatio facta, idco in aparta capsâ*) omnium inspectioni publici exponi. Non item facerent Lipsienses, qui nec quidem literas cambiales acceptatas & probabiliter extra litem positas hæc publicæ ab ipsis exactoribus inferendas arbitrati sunt, veriti ne ex tanto numero quædam amittentur, si ipsi saltem possessores solutionem particularem iisdem inscribere, aut plene adimpletas solutionibus t adere ibidem cogentur. Quam providentiam approbavit & pro fundamento legis latæ agnovit. *Sacr. Reg. Majest. Polon. Declarat. ordinat. Mercat. & Camb. Lips. ann. 1699. Decis. 2. in fin. quæ extat Statut. Lips. p. 103. (k)* Harum meminit *Capit. 35. Nundinar. Vsesuntin. in fin.* uberiorem descriptionem dedit *Pesi Negotiant. P. 1. cap. 23. pag. 72.* Germaniæ institutis ex non conveniunt. Quare sufficit paucis commemorare mores Italorum. Hi peculiari genere nundinarum utuntur, quas cambiales

adimplimento.

Usus librorum publicorum, quos eo sine apertos tenent. Vera lectio cap. 6. Feriar. Bolzan. Vtrum Bolzani literæ cambiales, de quibus protestatio facta, in capsâ publicæ exponantur?

Intimationes Italorum,

* in einer offenen Schachtel.

Tempus adimple-
menti hono-
caus. quod sta-
tim offerre li-
cet, non ta-
men oportet.
Idem præstan-
dum

§. XVIII. His adminiculis tempestive uti solent, nec eam industriam lex ulla aut consuetudo improbat. Potius etiam, cum dubius adhuc est simplicis adimplementi eventus, subsidiariam operam exactori offerre licet. (a) Non tamen oportet eam, nec illi quidem quem honoraturi sumus, tam cito polliceri. (b) At præstare eandem tum demum permittitur, si tempore, quod acceptationi vel solutioni liberæ definitum est, inchoato vel eandem ab eo, cui cambium dirigitur, veluti

ales vocat. In iis si quis aliquid ad nundinalia negotia spectans in eorum, quorum interest, notitiam pervenire cupiat, Cancellario id denunciat; sive *intimat*. Tum primo feriarum die earum Magistratu & negotiatoribus presentibus solemniter conventus celebratur. In eo initium nundinarum fieri jubet Magistratus. Hoc edicto eas orditur Cancellarius eo ipso, dum publice prælegit factas sibi denunciations s. *intimationes*.

Ante recusa-
tum adimple-
mentum libe-
rum offerre
honorarium
licet,

(a) Ut ut aliqui secus sentire videantur. Nam ex ore mercatorum se referre ait *Vogt. d. Camb. thes. 7. lit. C. p. m. 116. repente Iob. Marquard. d. Iur. mercator, & Commere. singul. Lib. 2. cap. 12. n. 44. Anonymo Heydigeri cap. 8. p. 72. daß keiner = sich präsentiren könne, oder dürste = zu acceptiren = ehe und bedor derjenige, auf welchen die Brieffe gezogen sind, protestiren lassen. Unde B. Strykius vetat, ne quis prius offerat &c. vid. Cautel. Contract. Sell. 3. cap. 5. §. 14. Usus Modern. Pandect. Tit. de Rev. permutat. §. 13. Id vero de obligatione simplici intelligi debet, conditionalis in casum subsequenter protestationis concepta utique permittitur. (b) Equidem non nemo aliquibus persuasit, se transato, qui literas ejus cambiales honoris causa solverat, ideo minime obstringi, quod is acceptatione simpliciter recusata honorarium sibi adimplementum eo tempore haud obtulisset. Attamen prævia acceptatione & solutionis promissione minime opus fuisse rectius respondit de illa specie consultus *Dn. Leser Parere Hamb. quod exhibet in denen Beylagen zur Chriffil. Beantw. Sc. Sc. N. 6. p. 89. 93. Ratio patet ex not. seq. E. n. 2.**

non oportet.

luti post absolutam ejus reculationem aut decoctionem
 (c) justo die frustra expectari appareat, vel is in mora
 sit. (d) Tum vero ad solutionem admitti honoraturus
 debet, & ad acceptationem potest, licet trassatus non o-
 mnem futuræ solutionis liberæ spem tollat, (e) Quod
 F si quis

tum deficit
 liberum,
 etiam a solu-
 turo qui ac-
 ceptare nolu-
 erat:
 Spatium ad-
 implementi
 liberi induciæ.

(c) Vid. §. *præced. 12. lit. F.* (d) Elapso nimirum spatio, quod
 acceptanti vel solventi consuetudine aut conventionis lege con-
 ceditur. Quodsi exactori indulta si libertas largiendi inducias
 ad acceptationem, vid. *Ius Camb. Magdeb. art. 7. Brandenb. art. 9.*
 vel solutionem, ut in *Ordin. Cambial. August. art. 5.* poterit pro
 lubitu honorarium adimplementum oblatum vel statim admit-
 tere, vel tantisper recusare. De protestatione præmittenda ex
 instituto dicam §. *seq. 20.-22.* (e) Dissent. *Dn. Koenig ad §. 3.*
Ordin. Camb. Lips. Annot. 3. Add. Annot. 1. ad §. 30. Pro cujus sen-
 tentia duplex ratio allegari potest. Nam I. *Ordin. Camb. Fran-*
cos. art. 9. protocollo, de quo §. *præc. 17. lit. J.* dixi, inferi tantum
 jubet cambia, quorum nomine ob non factam acceptationem
 protestatio absolute interposita fuit. II. Denique plerisque locis
 cambiales literas, quarum solutio non simpliciter denegatur, ne-
 quidem post protestationem de non facta acceptatione ad au-
 ctorem licet remittere, sed dies earum expectari & solutio de-
 nuo peti jubetur. *Ius Camb. Pruss. art. 10.* Quare, antequam pe-
 riculum sit, ne cambia inania revertantur, locus videbitur de-
 negandus remedio ad id impediendum invento, subsidiario,
 adeoque nec admittendo, quo usque ordinarium speratur *arg. J.*
11. pr. ff. de testam. tutel. add. §. præced. 12. Vtrum Francofurtense
 statutum protestationem absolutam intelligit non ratione futu-
 ræ solutionis sed acceptationis, cumque hac nondum simplici-
 ter denegata etiam ante lapsum spatii ad acceptandum indulti
 protestationem permittat *art. 3.* merito cavet, ne trassato per
 eam præjudicetur. Porro quoniam periculum in mora est, substi-
 diarium remedium ordinario pendente recte adhibetur *arg. §. 1.*
I. de Atril. tur. At protestu ob deficientem acceptationem able-
 gato, qui ex cambio tenentur, cautionis oneri aliisque incom-
 modis

Acceptatio
 honoraria lo-
 cum habet ab-
 solutam recu-
 sationem libe-
 ræ solutionis
 Ratio dubie I.
 II.

Respons. I.

II.
 Ratio deci-
 dendæ.

non necessario
ante vel post
terminum,
atramen ante
extraneum &
trassatum,

si quis honoris ergo acceptare noluerit, non ideo post
recusationem ita solvere prohibetur. (f) Lapsus termi-
ni acceptationi vel solutioni simplici destinati plenus
non impedit, quo minus adhuc insubsidium satisfiat
(g), nec tamen necessario debet expectari. (h) Quoties
inter plures æquales trassatus tertio aut exactor utri-
que præferri cupit, acceptare vel solvere tenetur, an-
tequam ab aliis fuerit præventus. (i) Contra qui re-
motiori

Exactor ho-
norario
inducias con-
cedere non co-
gitur.
Lapsus termi-
ni omnimo-
dus non est
necessarius.

modis subjiciuntur, ad eoque illis etiam avertendis honoraria ac-
ceptatio inservit, ac recte adhibetur, licet de solutione adhuc
dubiteretur. Add. l. 7. §. 3. ff. de dol. mal. c. 8. X. de integr. restit. (f)
Vid. sententia mercatorum, quam not. præc. B. allegavi & Iudicio
suo mercatorio inservit Dn. Marperger. Anhang von Payer und Re-
spons. pag. 148. 151. (g) Citra præjudicium exactoris. Is enim
judicias sibi noxias concedere non compellitur, quo pertinere
puto Statut. Genuens. Libr. 4. c. 14. §. Qui voluerit. Saltem adim-
plementum postea oblatum, si ejus nihil interfit, admittere tenetur.
a. l. 135. §. 2. ff. d. V. O. (h) Spatium enim additum creditur in
trassati favorem arg. L. 17. ff. d. R. I. Quo cessante frustra expectatur
tempus ideo præscriptum. Unde minime obstat Capit. 5. fertarum
Vesuntinarum & Decretum senatus Genuensis anni 1633. Capitulo 35.
subjectum. Proinde cambium nundinis Lipsiensibus directum primo
secundæ septimanæ die, non expectato termino solutionis
peremptorio, honoris causa recte solvitur. Atque ita intelligo
Dn. Dondorff. d. Term. poremt. solut. & protest. cambior. §. 87. in fin.
(i) Postea enim ne quidem simpliciter adimpleretur tertio hono-
ranti præferatur. Ordin. Camb. Wratislau. art. 11. Lips. §. 17.
Bransvic. art. 19. August. art. 9. Dn. König. ad d. art. 17. Annot. 8.
Dn. Willenberg. d. Except. dol. in Camb. cess. §. 23. Ut tertius in
honoraria acceptatione trassatum præventurus termini ad sol-
vendum destinati lapsum expectet, frustra requirit Dn. Remer. de
Ver. Oblig. Valor. Sect. 2. cap. 13. §. 61. nec quicquam, quod huc tra-
hi queat, habent auctores ad id confirmandum ab ipso exci-
tati.

Præventio.

motiori debitori honorem habiturus est, aut unum e-
undemque minus gravaturus, etiam post implemen-
tum honoris ergo ab aliis jam præstitum admitti debet
(k), modo illi indemnes ferentur. (l).

nisi minus
privilegiatum.

§. XVIII. Itaque creditoribus præjudicare non
debet adimplementum literarum cambialium honoris
caussa. Ex quo consequitur, illis id eadem ratione præ-
standum esse, qua liberum. Acceptatio ergo in scriptis
facienda est, (a) & in ipsa scheda cambialis honorantis
potius, quam Notarii, manu exaranda, (b). Eaque sub-
scriptio etiam ab eo, cui acceptationis petendæ cura
commissa est, si ipse cambium exequi velit, recte exigir-
tur. (c). Ut ipse literarum cambialium dominus acce-
ptionem honorariam subnotet, necesse non est. (d)
Reliqua pariter naturam & jus acceptationis ac solutio-
nis simplicis imitantur, nisi quod, qui parte saltem
cambii a trassato promissa residuum in se recepit, ultra
quantitatem nominatim acceptatam nusquam teneri
videatur. (e) De tacita acceptatione nihil superest,
F 2 quod

Modus adim-
plementi ho-
noris causa.

1) Intuitu
creditorum
imitatur libe-
rum,
etiam quoad
acceptatio-
nem,

admissa tamen
particulari.

(K) *Phoosfen cap. 12. pos. 16. §. 17.* Ratio petenda est ex §. seq. 26.
not. O. (l) Unde aliud obrinet, si, qui honoris causa adimple-
vit, pecunias jam sumserit recambio, *Phoosfen. cap. 18. §. 13. Add.*
§. seq. 26. not. P. (a) *Ordin. Camb. Daniæ. art. 11.* (b) Notarii
quidem scripturam in cambio requirit *Dn. Willenberg. de Except.*
dol. in camb. cess. §. 23. Sed aliud diserte docet *d. art. 11.* ab ipso
quoque excitatus. (c) *Phoosfen. cap. 12. pos. 11.* (d) *Id. ibid. arg.*
l. 41. pr. ff. d. Evis. l. 11. ff. d. Legat. 1. Nisi forte urgente alio beni-
gnis conditionibus honoraturo, cui admissis iisdem præferri
cupit exactor. (e) Licet enim alicubi limitationes acceptatio-
nis additæ pro non adjectis habeantur, vid. *Ord. Camb. Lips.*
§. 8. id tamen non alium finem habet, quam securitatem credi-
toris quoad integram obligationem ex acceptatione simplici ac-
quiren-

Honoris causa
adimplendum
ante recam-
bium.
Accept. honor
cambio non
inhibetur a
Notario nec
domino lite-
rarum camb.
fieri potest
quoad partem
residuum.

a) intuitu honorati suscipi-
tur.

libere aut
supra prote-
stum,
S. P. C.

quod addam iis, quæ jam occupavi. (f) Eorum qui honorantur, intuitu liberius est honorantium arbitrium. Possunt enim vel expectato ejus, cujus causa cambium ipsis directum, mandato tantisper alternative, nimirum *libere aut supra protestum*, satisfacere: (g) vel benignis conditionibus honoris causa adimplere, quo pertinet executio cambiorum, quam *supra protestum computi* appellant: (h) vel eo animo, ut erogata suo arbitra-

tu,

Adimplemen-
tum alterna-
tium:
libere vel
supra prote-
stum,

quirendam. Ast illam præstat potius, quam impedit acceptatio reliquorum (f) §. præc. 16. lit. O. Q. (g) Id fieri docet *Du-Puy d. art. lit. camb. cap. 9. n. 13. edit. Latin. 14.* quoribus tractatus ab eo, pro cujus computo cambium fuit celebratum, solvendi media tener, sed ejus mandato destituitur, adeoque se obstringit ad solutionem mandato secuto, libere; non secuto, in honorem tractantis præstandam, vel ratiociniis inferendam. Eundem sensum esse puto capit. 7. *Feriar. Bulsanens.* cum *acceptationis supra protestum mandati expectandi gratia* meminit. Itaque hujus formulæ ea vis est, ut consensu domini tempestive cognito evanescat honorarium adimplementum & in liberum resolvatur.

Abusus
eiusdem.

Quæ spes quia satis probabilis est, merito non caret effectu, ut dictum §. præc. 15. not. N. Equidem alium porro modi hujus usum allegat *Du-Puy d. l.* eumque solum in hoc argumento explicando commemorat *Ricard. Traite General du Commerce p. m. 152.* Nempe cum literæ cambiales ab eo, cui tractatus fidem habet, ei scriptæ fuerunt pro computo alterius, a quo nondum accepta est, sed tamen adhuc speratur provisio. Verum ea superveniente semper libere solvere oportet §. præc. 14. lit. O. R. adeoque cum hæc conditio tacite insit negotio, superfluum est hoc casu nec attendi meretur alternativum adimplementum, arg.

Adimplemen-
tum
Sopra Prote-
sto Conto.

l. i. ff. de Legat. v. cujus ope alias tantum non semper Proproxia sua fraudari potest exactor. (h) Adimplementum hoc *Sopra Protesto Conto* campsores solitam breviter secuti tribus literis initialibus S. P. C. exprimitur. *Peri Negot. Part. 4. cap. 15. in fin. Du-Puy. d. l. num. 12. qui in Latina edit. 13. est, Ricard. loc. all.* Idque

hono-

tu repetere ipsis liceat, hoc officium exhibere, quod indicant, quando *supra protestum* (i) acceptant. Sunt, qui ali-

S. P.
An cum obligatione

F 3

honorario simplici præfert *d. cap. 7. Fer. Bulzar.* Huc enim pertinent literæ acceptæ *per mettere conto*, id est, ut ponatur computus. Fallitur quippe vernaculus in *erpres ap. Dn. Kanig. Appendic. Annot. aa. Ord. Camb. Lipsiens. p. 203.* qui id ad publicam pretii cambiorum æstimationem refert, vertitque: von denen Briefsen welche mit *Protestation* acceptiret werden, deswegen und darüber noch andere *Berordnung*, oder bis der *Conto* gemacht wird, zu erwarten. Licet enim parum absit, quin illa dictio utrumque sensum æqualiter admittat; series tamen orationis potestremum respuit, cum per totum diem computo, quo pretia cambiis ponuntur, statuendo præfinitum deliberare liceat, utrum quis literas sibi directas acceptare velit an recusare *cap. 5. Carterum*, quam vim habeat hoc adimplementum non consentiunt scriptores. *Io. Dom. Peri dict. loc.* contendit, recambium salva transantis obligatione, tum illi dirigi, cujus intuitu pecunia primum cambio sumpta fuit. Sunt, qui sic honorantem ab illo solo, dimissis reliquis, restitutionem petere existimant. Quod refert & vanum iudicat. *Id. Part. 3. cap. 13. p. m. 37. pr.* ideo quia eam ubique protestationi causam & efficaciam tribuit, ut scriptor cambii, donec illi satisfiat, teneatur, secus ac *§. præc. 13. lit. A. afferrui. Jac. Du. Puy loc. cit.* hac ratione illos ait adimplere, qui transitis pro aliorum, quos recusant, computo sibi directis honore transantium satisfaciunt, quoties illorum nummos possident. Ad stipulatur *Sim. Ricard loc. all.* addito casu, quo modus restitutionis minus gratus ab ipso transante offertur. In eo consentit ulterque, sic adimplementem, ut recambii expensis parcatur, pecunias ex cambio solvendas in rationes saltem referre. Id vero etiam si transanti nihil debeatur, fieri posse ostendi *§. præc. 15. lit. M.* Quæ omnia adimplementum supra protestum computi saltem recambium non admittere, cæterum vero variis admodum occasionibus & conditionibus præstari satis evincunt. (i) *Sopra protesto.* Quod indicant literæ miniales: *S. P. vid. Peri dict. cap.*

Sensus Cap.
7. feriar.
Bullianens.

Effectus ad
implement.
S. P. C. con-
troverfus,
ut retrahetur
principali: ut
reliqui dimittantur:
ut solvatur ex
pecuniis transantis: vel recusata restitu-
tione ipso ob-
blata:
ut pareatur
recambio.
Ultimus ef-
fectus genera-
lis est.
Adimpl.
Sopra Pro-
testo.

curam, qui
causam habent
ab honorato?
Inferendum
acceptationi.

aliquorum honori hoc ita tribuant, ut salvam velint aliorum, causam ab illis habentium, obligationem. (k) Sed vereor, ut ista cautio satis certam exorta lite præstitura sit securitatem. (l) Cæterum, quoties quis honoris causa acceptat, necesse est, ut id in ipsa, quam cambi-

cum obliga-
tione aliorum,
quæ frustra re-
servatur,
Ratio I.

II.

III.

Ratio dubit.
Responsio.

cap. 15. Du-Puy d. l. num. 9. Lat. 10. Ricard. loc. cit. Dn. Leser. Beante wort. Sc. p. m. 13. quo ipso facultas honoranti jure concessa nullam sustinet restrictionem. (k) Idque admittit Phoonsen, sive acceptetur S. P. cum obligatione trassantis cap. 30. pos. 18. 19. aut honore ejusdem, cum obligatione indossantis cujusdam cap. 12. pos. 12. sive solvatur honore trassantis cum obligatione indossantium cap. 18. pos. 22. (l) Protestando enim jura competentia conservantur, non acquiruntur nova Illustriss. Dn. Præses de protestat. fact. contr. thes. 8. Nec ullius momenti est protestatio in his quæ non tam ex voluntate nostra, quam ex legum dispositione dependent. Sand. Decis. Libr. 4. Tit. 9. Destin. 9. Carpzov. P. 1. Const. El. 11. Def. 18. num. 4. At leges cambiales, saluo tantum vinculo acceptantis, creditorem a propioris debitoris auctore ad priorem, causam ab hoc habentem, redire non modo non permittunt, sed diserte vetant. Vid. Ord. Camb. Lips. art. 20. in quam sententiam respondit Illustr. Fac. Jurid. hujus Acad. ap. Dn. Ludovic. Einzleitung zum Wechsel Proc. cap. 4. §. 12. in fin. injunguntque, ut a postremo indossante ad præcedentes ordine haud interrupto revertatur. Jus Camb. Magd. art. 20. Brand. art. 22. Quare nec indulgendum est obtentui damni, quod ex gradato regressu oritur, avertendi. Add. Peri Part. 3. c. 13. p. 36. in fin. Id enim commo- dum in remotiores debitores redundat, propioribus non solum haud prodest, sed præjudicaret etiam, si ipsi tenerentur. Nam principali non satisfaciente etiam onerarentur gravissimis, recambii, auctori suo directi & ab eo denuo reversi impensis, in quas ipsos diserte condemnat Phoonsen d. c. 30. pos. 20. At aequitas non est, quæ de unius commo- do cum aliorum injuria laborat. arg. l. 54. §. 1. ff. d. furt. i. l. 206. ff. d. R. l. Add. c. non. est. putanda 27. l. q. 1. caus. 14. q. 1. per tot.

cambialibus literis inferibit, acceptatione moneat. (m)
 Formula tamen pro *conservatione honoris & fidei N. N.*
 (n), quam plerique scriptores commendant, aliquem u-
 sum esse vix credo. (o) At nomen ejus, quem quis ho-
 norare

formula deco-
 ra, addito no-
 mine hono-
 rari.
 Accipitio
 honoraria
 cambio in-
 scribitur.

(m) Equidem aliqui id superfluum purant, sicoram Notario
 protestatio interponatur. vid. *Bode. d. Camb. Thes. 7. lit. K. in fin.*
Dn. Barth. Hodeger. For. cap. 4. §. 4. in Z pag. 703. Sed utrumque
 requirit *Ord. Camb. Lips. §. 17. Pruss. art. 9. Dantisc. art. 11.* Solent ergo
 tum adhiberi verba: *accepto S. P. honore literarum &c. vel simili-
 lia Du Puy dict. cap. 9. n. 5. Lat. 6.* Idque generaliter receptum
 videtur. Plane, cum in Gallia post solutionem aversa litera-
 rum cambialium parti apocha solet inferibi, eidem etiam exe-
 cutionem traſſantis honore factam b exactore inferi jubet *Sau-
 rry Parfait Negotiant Part. 1. Libr. 3. cap. 6. pag. m. 160.* (n) *Dn*
Trassier bey Ehren und Credit zu erhalten. Ita cambio subscri-
 bendum monent *B. Dn. Stryk. de Cautel. Contract. Sect. 3. cap. 5. §. 12.*
Id. de Action. For. investig. Sect. 1. Membr. 7. §. 25. Illustr. Dn. Berger.
Supplem. ad Elect. Proc. Execut. Thes. 50. post. 34 p. 14. Dn. Barth. d. l.
p. 702. i. p. 699. aliis magno numero praeuntibus Nam communis
 persuasio est, existimationem debitorum cambialium, cambiis
 absque executione reversis, apud alios laedi, adeoque per eum,
 qui subsidiarum adimplementum praestat, ab imminente peri-
 culo liberari. Vid. *Dn. Konig Annot. 4. ad §. 17. Ord. Camb. Lips.*

ejusque con-
 fessio apocha
 inferitur.
 Formula
 vulgaris:
 bey Ehren
 und Credit
 zu erhalten.

(o) Neque enim eum aut ab ullo campfore allegatum memini
 aut negotio congruere exitimo. Reditus literarum cambiali-
 um cum protestatione ignominiam campforibus non importat,
 nisi ex causa recusationis eorum existimatio jacturam patiatur.
arg. l. 22 ff. de his qui not infam. Tum vero illi reparandae ne suf-
 ficat quidem honorarium adimplementum. Saltem rarissime
 quicquam imputari potest indolentibus, maxime quoties cam-
 bium per plures personas ambulavit. *arg. l. 15. ff. de Minor. l. 39. ff.*
d. evict. Ad horum etiam honore solet adimpleri *§. prac. 13. lit.*
D. Quare hoc ita interpretor, satisficientem re ipsa ostende-
 te, quantum honorem ipse alicuius scripturae habeat, non quam
 cupiat

non est in
 usu, nec con-
 venit negotio.

norare cupit, addendum est, (p) nisi ipsi trassanti hoc officium præstetur. (q)

Solemnitas
precedens du-
plicis oro-
testationis.
I. sit. ab ex-
actore.

§. XX. Hæc tamen haud sufficiunt, nisi protestationum etiam publicarum solemnia præcedant. Protestationum inquam: duplici enim opus est. Prima contra defectum adimplementi simplicis interponitur, (a) eoque officio exactor defungi debet, non qui honoris causa cambium exsecutus est. (b) Id vero cur requiratur,

cupiat ejusdem fama suppetias ferre, ideo quod illam alias labefacturum iri putet. Saltem vix decet publice eum, qui officium alteri exhibere decrevit, rem illi jam tum adeo ignominiosam publice præ se ferre. Ut concludam simili; recte iudex inferior appellationum admittit, & par etiam a pari ad forum incompetentis vocatus comparet: ille in superioris, hic in vocantis honorem. At quis utrique suaserit, ut protestetur, hoc ideo tantum fieri, quo honorem non illis ipse, sed illorum apud alios, servet illibatum? (p) *Ord. Camb. not. præc. M. allegatae Dn. Ludov. Introduct. ad Proc. Camb. cap. 4. §. 59.* (q) Nam is intelligitur, si honore literarum accipietur, *Bod. de Camb. Thes. 7. not. I. Anonym. Heydigeri. cap. 8. p. 75. add. §. præc. 13. lit. C. conf. tamen Dn. Hæpner. d. Camb. Liter. Accept. cap. 4. num. 92.* aut simpliciter per honorem, quoties debitum in eum ultimo redundat. Hæc enim interpretatio & plurium liberationi favet, *arg. l. 47. ff. de O & A. l. 9. ff. de R. I. & contra eum fieri debet, qui clarius, cum potuit, non est locutus. arg. l. 39. ff. de pact.* Quod si quis adimpleat per honorem del giro, id est, honore indossamenti, ex iisdem rationibus primum indossantem videbitur obligasse. *arg. l. 38. ff. de U. O. i. §. seq. 26. not. N.*

Quis honoratus credatur si adimpleatur honore literarum, per honore,

Per honor del giro.

Protestatio ob defectum adimplementi simplicis non sit ab honorante.

(a) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Danvise. art. 21. Jus Camb. Magdeb. art. 22. Brand. art. 24. Sprenger Wechsels-Præctie. §. 17.* Eaque supponi videtur etiam ab iis, qui nominatam ejus mentionem non faciunt. *Vid. Jus Camb. Suec. art. 12. Anonym. Heydigeri cap. 8. p. 76.* (b) *dd. Il. Moÿquard. d. Iur. Merc. singul. L. 2. cap. 12. n. 44. Vogt. Thes. 7. lit. D. p. m. us. Dn. Willenberg. de Exc.*

ratur, non unam omnes causam allegant. Aliqui ambiguae interpretationis controversiae hac ratione occurrendum existimant. (c) Alii certo constare aliter negant, tractatum literis cambialibus non esse satisfacturum, (d) quam conditionem existere necesse est, antequam locus sit honorario adimplemento. (e) Genuinam rationem statuta cambialia docent, quo saluus sit honoranti adversus honoratum regressus, (f) trassantisque

non interpretationis,

aut probationis ergo,

sed ad conferendum jus erga debitores, Dissent.

G

& in

Exa. dol. in camb. sess. §. 23. Attamen hanc protestationem vel ab ipso trassato vel a presentante fieri posse tradit *Dn. Barth. Hodeger. Forensf. cap. 4. §. 4. not. 2. p. 700. in fin.* Eandemque nomine procuratoris ab honorante interponi scribit *Hepner. d. Camb. liter. Accept. cap. 4. n. 94.* (c) Rationem hanc generalibus verbis ex *Dn. Remero d. ver. oblig. valor. Sect. 2. cap. 13. §. 50.* obscurius excerptam non possum luculentius explicare. Neque enim, quae ejus mens sit, distinctius dicere audeo. Rectius itaque integra ejus verba adducam: *Protestatio dupliciter consideratur, vel pro ipso protestationis actu, ad quem suscipiendum presentans invitatur, quod correspondens acceptationem plane denegaverit, vel juxta tenorem literarum recusaverit, dum acceptationem in honorem trassantis saltem interpretatus est: in quo casu prudenter agit, si mediante protestatione presentans voluntatem declarat suam, ne protestatio deinceps alio modo interpretatur.* (d) *Dn. Barth. d. pag. 700. pr.* Quam assertionem de certitudine legali intelligo. Naturaliter enim res aliunde certa esse potest, nec occultari a trassatis aut negari solet. Sed jura, cum protestationem requirant solemnitatis gratia, alias probationes non admittunt. Idemque forsan in mente habuit *Dn. Koenig.* protestationem ideo exigens, quia per illam probandum, tractatum non acceptavisse *Annot. 11. ad §. 17. Ord. Camb. Lips.* Id enim ex ipsa literarum cambialium inspectione satis patet. (e) *Ratio hujus protestationis, conservatio obligationum* (f) *Nam honoraturus non raro causam habet ab aliis, ad quos non potest*

Ejus usus ad versus interpretationem dubiam secundum Remerum.

An inde constare debeat de adimplementi liberi defectu

Ratio hujus protestationis, conservatio obligationum

non acceptan-
tem obligan-
dum,

& indossantium obligatio, in exactoris in primis com-
modum, illibata perseveret. (g) Vnde simul patet, ad
debitum, quod honorans acceptando contrahit, hic mi-
nime respici, adeoque ipsum etiam ex acceptatione an-
te protestationem præpostere facta teneri. (h) Ut trans-
missio

est reverti, si quid in exactione fuerit neglectum. Unde iniquum
foret, ipsum iure, quod vicissim adversus alios habebat, extin-
cto teneri *arg. l. 19. §. 3. ff. de neg. gest.* II.) Etiam qui pro suo com-
puto transavit, acceptatione facta vel actione adversus transatum
cessa aremittente eiusque cessionariis liberatur, quoties prote-
statio neglecta fuit *Ius Camb. Magdeb. art. 9. §. 19. Brandenb. art.*
11. §. 2. Itaque sibi imputabit, qui alterius nomine plus, quam
illum debere constabat, solvit. *l. 23. ff. de Negot.* III.) Licet
honoratus nummos cambio comprehensos adhuc salvos habe-
at, tamen exactori, neglecta protestatione, non competit actio
cambialis. Itaque tum quoque honorans eidem non poterit in
pinguius jus succedere. *arg. l. 143. l. 54. ff. d. R. l. c. 79. cod. 6.* (g)

Extinctio ob-
ligationum
neglecta pro-
testatione.

Ord. Lips. d. l. Sperant. Sorgfalt. Negot. p. m. 27. Quisquis enim
interposita protestatione iuri suo adversus transantem ac indos-
santes non cavet, eum tenori cambii non satisficit, illis dimissa
fidem acceptantis sequi censetur, *Rhet. de versur. Part. 1. cap. 5. Thef.*
12. illis pacto tacito liberatis. arg. l. 2. C. de pact. Conf. Ictus Cele-
berr. Dn. Gerard. Nocht. d. pact. §. transact. cap. 2. pag. Oper. 655. a.

Acceptario
præpostera
obligat.
Ratio dubit.
Nat. decid.

(h) Equidem præposteram acceptationem ob ordinis pro regu-
la præscripti neglectum invalidam pronunciat. *Dn. König. ad d.*
§. Annot. 10. Cujus sententiam adjuvat, quod, quæ præposte-
re sunt, non valere videantur *arg. l. 5. C. d. hered. act.* Verum
ipsa quoque *ordinatio Lips. d. §. 17.* acceptationem obligare sim-
pliciter asserit, & tum deum, quid honorans pro conservan-
do iure adversus literarum & indossamentorum scriptores præ-
mittere debeat, subjicit. Quam ob rem a neglecta eorum,
quibus actio adversus alios servari debet, ad nullitatem accep-
tationis minime licebit argumentari. Nam ut docet *Illustriss.*
Dn. de Coccei. d. bis quæ præpost. sunt. cap. 1. §. 7. §. probat. l. 64. pr.
§. d.

missio Instrumenti protestationis ad locum, unde literæ cambiales acceptæ fuerunt, præcedat, nec opus est, ne liquido a quoquam requiritur ante honorariam acceptationem. (i) Eadem vero obtenta novam de libera solutione deficiente protestationem tum demum exigo, si & nemine honoris causa solvente eadem nihilominus opus esset, (k) & acceptans trassato simpliciter adhuc solutore cedere cogetur.

G 2

§. XXI.

ff. de Excus. præposteri exceptionem frustra opponit, qui ordinem in suum favorem sancitum invertit. Accedit *arg. §. 3. I. Quib. mod. toll. oblig.* (i) Potissimum enim honorariæ acceptationis fructus est, ne publicum protestationis testimonium auctori suo mitat exactor, sed ut ab illius incommodis liberetur honoratus. Alias plerumque nullum ipse emolumentum ex illa sentiret, sed sufficeret honoraria solutio die cedente post modum secuta. *Add. §. 23. not. E.* Quod quia tam liquidum est, quam imber, cum pluit, merito dubio, utrum quisquam dissentiat. Et ne dubitarem quidem, omnes consentire, nisi aliqui, forte præter intentionem, aliud scribere viderentur. Ita *Dn. Zipffel. de Tesser. Collyb. Sect. 4. §. 6. Tractatus vernac. p. 102.* requirit, ut prius protestum ille, cui res ipsa (legendum: remissa) directa est, elevaverit. Idemque repetit *Hepner. d. Camb. Lit. Acc. cap. 4. num. 73.* At elevari protestum cum ad trassantem remittitur, communis fabula est, cui præter alios complures subscribit idem *Dn. Zipfel. Disp. Sect. 7. §. 9. Operis maior. p. 223.* ubi illam Phrasin vertit, den Protest auf der Post fort schicken. (k) Fluit hoc ex præcedentibus. Neque enim ista protestatio interponitur, quia honoris ergo ad impletur, sed ne quid omittatur, quod ad recinendam debitorum obligationem necessarium sit. Quoties igitur exactori ad suos auctores reversuro hoc subsidio non esset opus, toties eodem honorans quoque tuto carebit. Vice versa huic etiam oberit quicumque neglectus, qui illis posse opponi. (l) Quoties enim, qui honoris causa acceptavit, simpliciter soluturo præfertur, frustra aditur; qui ne volens quidem ad cambii executionem

Præcedens
transmissio
protesti non
requiritur.

Honoris causa
adimplere
licet, ante-
quam instru-
mentum pri-
mæ protesta-
tionis trans-
missum.
An aliqui dis-
sentiant.

Protestum
elevare quid
ex communi
opinione
Repetitio
protestatio-
nis in solutio-
ne
Superflua,
quoties hono-
rans libere
soluturo præ-
fertur.

nam

II. protestatio
honorantis de
quo adversus
quem,

per quem,
moram quo

§. XXI. Exactoris protestationem excipit alia ab honorante interponenda. (a) Is enim eadem, quæ acceptationi inferenda dixi, (a) declarare debet. Unde saluntur, qui protestationem istam non solum contra datorem literarum, sed etiam verbis expressis contra alios quoscunque, ad quos spectat quovis modo cambium, fieri sibi persvadent. (c) Servat vero sibi hac ratione ius suum honorans ipse, (d) aut per mandatarium speciali mandato instructum. (e) Neque id clam, sed coram

onem amplius admittitur. Absonum quippe esset, ab eo petere, a quo non liceret accipere *arg. l. 6. §. ff. d. Neg. gest. l. 2. §. 1. ff. d. Reb. Cred. & superfluum instrumentum, unde constat, moram in exigendo nullam fuisse commissam, ubi ne potuit quidem ulla fieri arg. l. 127. ff. d. V. O.* Et quid si trassatus adhuc offerat cambii executionem? Frustra exactor adversus eum, qui presentem pecuniam solvere paratus est, quasi denegata solutione, protestaretur. (a) Add. *Ius Camb. Suec. art. 12. Uffenbach. de protestat. cap. 4. num. 8.* (b) *§. præc. 19. lit. M. seqq.* Addere potest se minime acceptare aut solvere sub conditionibus mandato avisorio comprehensis, nec in petenda restitutione ad modum illo præscriptum alligari velle. vid. *Dn. Barth. d. l. p. 701. 703.* Ita enim apertius declaratur, quod ipsa honorarii adimplementi contestatio jam non obscure ostendit. (c) Pertinet hoc ad Protestationem priorem, de qua *§. præc.* Sed non solet utraque satis ab omnibus distingui. Quæ confusio etiam *Raphelem de Turri in errorem, contra quem disputo, seduxit Disp. 2. quæst. 13. n. 39.* quem ab eodem adoptavit *Ansaldo. de Ansaldo d. Comm. & Merc. Disc. 79. num. 9.* (d) Declarationem in propria persona requirit *Ius Camb. Prussic. art. 9. Ordin. Camb. Dantisc. art. 11. Dn. Hæpner. d. Camb. Liter. accept. cap. 4. num. 94. Phoonsen cap. 12. pos. 11.* Quo ipso id puto caveri, ne actoris forte aut etiam famuli fidem in re tanti præjudicii Notarius sequatur. (e) *arg. 72. X. de R. I.* Nec pro dissentientibus habeo eos, quos domini presentiam

Protestatio
solemnis ab
honorante faci-
enda quomodo
conci-
piatur? non
interponitur
adversus
omnes.
Facienda ab
ipso hono-
rante, eiusve
mandatario
speciali,
interponen-
da?

Aggi-

ram Notario, sive eodem, qui priori protestationi interfuit, (f) sive alio ad cambiales causas idoneo. (g) In seriis tamen Nevenibus sufficit exactorem intervenire protestationi, (h) eamque postea Cancellario denunciari, attestantibus iis, qui solutionem acceperunt, eorumve mandatariis. (i) Quæ ita peraguntur, instrumento, prioris protestationis adnecti debent, aut in novum redigi. (k) Eaque omnia etiam a tertio honoris causa

debet in instrumentum redigi, & a tertio quoque fieri.

G 3

cam-

flagitare modo retuli. Id enim alio sine ab iis dictum monui. Quo minus domini vice fungatur mandatarius specialis, a quo integram acceptationem mandantis nomine præstari finit dict. *Ius Camb. Pruss. art. 8. Ord. Dantisc. art. 10. Dn. Hapner. d. l. cap. 2. n. 34. 35. Phoosens cap. 10. pos. 12.* non videntur prohibere *arg. l. 22. S. 3. ff. ad L. Iul. d. Adult.* (f) Eundem præcise requirit *Ordin. Camb. Dantisc. d. art. 11.* quam sequitur *Dn. Willenberg. de Except. dol. in Camb. S. 23.* quod suis commodis non destituitur. (g) *Phoosens cap. 12. pos. 11.* Uterque Notarius potestate interveniendi protestationibus cambialibus pollere debet, & solemnia, v. g. adjunctionem testium, servare, quibus alias opus est. Unde eadem merito suppono. Ut præsentans etiam dictæ declarationi interveniat, requirunt *Statut. Genuens. Libr. 4. cap. 14. S. Qui voluerit.* (h) *Statut. Genuens. ib.* Ubi observantia feriarum adversus contrarium statui dispositionem prospicitur. (i) *Capit. 37. Nundinar. Vesunt.* quod statutis Genuensibus pariter diserterogatur verbis finalibus, quæ male vertit *Phoosens Part. 2. p. m. 135. Consent. Scacc. S. 2. Gloss. s. n. 386.* (k) Cum illud litem in loco cambii celebrati celeberrime determinare debeat. Add. *S. seq. 26. lit. C.* Unde protestatio in scripturam redigenda est, non saltem plerumque redigitur, uti opinatur *Bod. d. Camb. Thes. 7. lit. L. Muller ad Struv. Synt. Iur. Civ. Exerc. 25. Thes. 44. Lit. d. Not. 7. pag. 1757. in fin.* Cæterum illam priori instrumento adnecti nominatim desiderant *loc. not. præc. F. citata.* Idque commodius est, nisi forte priori protestatione jam ad remittentem ablegata. Formula

Coram quo Notario?

Solemnitates.

Protestatio in instrumentum redigenda

non insolatio-
ne iocari.

cambium adimplente observanda sunt. (l) Quodsi honoris causa satisfaciendum sit literis cambialibus cum protestatione iam acceptatis; dubium oritur, utrum eam iterare reneatur soluturus. Unus, quantum nemini, PHOONSENIUS protestationem acceptationi adjectam etiam ad adsolutionem pertinere recte asseverat. (m) Aliqui

Etiā tertio
honorante.

male protestationis prioris, cum ea cuius recusationi cambiorum communis sit, proprie ad meum argumentum haud spectant. De posteriori exempla habet *Dn. Barb. loc. cit.*, quo lectorem brevitatis studio remitto. (l) Ob paritatem rationis. *Add. §. 32. not. C. & quia statuta cambialia id generaliter honoris ergo adimplenti, ac diferte tertio injungunt loc. alleg.* unde non assentior *Raph. de Turri*, qui hunc saltem utiliter, non tamen necessario, protestari existimat *Disp. 2. Quest. 13. num. 36. 37. 38. (m) Phoonsen cap. 18. pos. 25.* Nam precedentia in sequentibus intelliguntur repetita *l. 26. l. 27. l. 28. ff. de leg. l. 38. §. 1. ff. de act. emt. l. 24. ff. de vulg. & Pup. Subst. l. 19. l. 34. l. 74. l. 108. §. 78. l. 113. §. 2. ff. de Legat. 1. l. 13. l. 54. l. 63. ff. de Legat. 3. l. 3. ff. de dot. preleg. l. 1. ff. de reb. dub. l. 89. ff. de Condit. & demonstrat. l. 47. l. 134. §. 2. ff. de V. O. l. 82. ff. de V. S. Cuiac. libr. 8. observ. 36.* Imo majorem efficaciam ad sequentia determinanda, quam hæc ad precedentia definienda habent, obtinere videntur *Iasoni in l. 45. ff. de Legat. 1. n. 12. Menoch. Consil. 222. n. 40.* Unde actus simpliciter gestus præsumitur factus in executionem precedentis tractatus vel contractus *l. 40. ff. Solut. matr. l. 6. §. 4. ff. de acquir. vel omitt. hered. l. 4. §. 1. ff. de Manum. l. 13. §. 1. ff. de Usurp. & Usucap. Rot. Gen. Dec. 6. num. 10. 12. Dec. 91. num. 4. Dec. 133. num. 1. Menoch. d. Præsumt. L. 2. Præf. 74. n. 3. Libr. 3. Præsumt. 49. n. 4. Alex. lib. 6. consil. 156. tot.* Adeoque solutio facta creditur ex obligatione precedente *arg. l. 3. ff. de Solut. Craucort. Consil. 158. num. 14.* hoc est, ex acceptatione sub protestu præfuta.

Protestationem in acceptatione interpositam honorans iterare non tenetur in solutione.

Estque ea vis protestationis, ut actus duplicem sensum recipiens interpretationem ex illa capiat. *l. 34. ff. de Negot. gest. Bartol. ad l. 8. §. 6. ff. de Nou. op. nunc num. 18.* sive in ipso negotio interponatur, sive

qui fluctuant. (n) Plerique repetitionem putant necessariam, (o) eumque in finem non modo doctrinas quasdam de protestatione tam generales, (p) quam speciales (q) sed

sive illud præcedat. *arg. l. 7 pr. ff. Naut. caupon. 25 stab. l. 4. C. d. Usur. Alexandr. Lib. 4. Conf. 7. n. 11.*

(n) *Scacc. § 2. Gloss. 5. num. 387. Add. n. 384-386. Raph. d. Turri Disp. Fluctuantes,*
 2. *Quæst. 14. tota.* Ille rem in medio relinquit. Hic multis argumentis utrinque allatis tandem magis in affirmativam sententiam inclinat *num. 50-54.* (o) *Rot. Gen. Dec. 6. Nicol. de Passeribus d. Scriptur. Privat. Lib. 3. Tit. Epistola num. 83 p. m. 556. Dn. Marta Dissentientes,*
gest. Noviss. Tom. 3. Tit. Epist. cap. 15. Bod. d. Camb. thes. 7. lit. At. Marquard de Iur. Merc. sing. Lip. 2. Cap. 12. num. 50. Io. Gryphander Oeconom. Legal. Lib. 1. cap. 26. num. 79. Abafver. Eritsch. ad Vogt. de Camb. Thef. 7. not. 6. pag. m. 207. Anonym. Heidig. cap. 8. p. 81. Leuterbach. d. Iur. in Cur. mercator usit. Thef. 178. August. Bened. Carpzov. de Camb. Thef. 49. Vffenbach. de Protest. in Camb. cap. 2. num. 49. Dn. Fleck. Bibl. Iur. Civil. L. 3. Tit. 5. num. 20. Dn. Zippel. de Tess. Collyb. Sect. 4. § 7. Op. mai. p. 103. Muller. diff. loco Ex. 6. thef. 33. lit. E. Ex. 25. Th. 44. lit. d. Not. 8. Dn. Hæpner de Camb. Liter. Accept. cap. 4. n. 91. Dn. Remer de Ver. Oblig. Valor. Sect. 2. cap. 13. §. 63. (p) Nimirum protestationem præcedentem l.) ad actus ex intervallo gestos non extendi, vid. *Franck. Lib. 1. Resol. I. num. 152.* II. Nisi in omnibus repetatur, iterum derelictam censerit, *Tabor. Barbof. locuplet. Lib. 14. cap. 103. Ax. 15. imo III.)* per actum subsequentem tolli *arg. cap. 9. X. de constitut. cap. 34. X. d. Apell.* Verum ultima ratio ad facta protestationi contraria pertinet, priores in disparatis locum habeant. Connexa, quod res a sola voluntate agentis dependet, ex protestatione dijudicari probavi *not. præc. M.* Sed *Exceptio,*
 urgent dissentientes, acceptionem & solutionem esse actus diversos, cum diverso tempore gerantur *arg. cap. 10. III. q. 9. ac diverso jure regantur, vid. §. 16. lit. C. seqq. §. 23. not. D. diversorum vero diversam esse rationem l. f. ff. de Calumn. nec ab uno ad alterum consequentiam valere arg. d. l. f. l. 12. §. 1. l. 32 pr. ff. de acquir. ubi am. poss. ff. l. o. C. d. probat.* At non requiro eosdem actus, *Replicatio.*

Ratio dubie
 I. interval-
 lum,
 II. derelictio,
 III. sublatio,
 Responso,

Exceptio,

(q), sed a re præfenti alienas adducunt, aliaque argu-
menta

sufficiunt conjuncti, quorum alter ab altero, licet diverso, de-
pendet. Imo cum acceptatio sit promissio solutionis §. *præc. 4.*
lit. N. qui se honoris causa acceptare protestatur, non potest non
eo ipso declarare, se honore transantis alteriusque, non libere, so-
lucurum esse. Id quod præfracte nimis negant, qui eum dice-
re inficiantur, se nolle solvere, nisi cum protestu. Licet enim
id totidem verbis haud exprimat, attamen non, quid protestans
locutus sit, sed quid senserit, potissimum inspicere debet. *arg. l. 19.*
§. 1. ff. ad S. Ct. Trebell. l. 15. §. 2. ff. ad Leg. Corn. de fals. l. 6. §. 1. ff. de V.
S. Carpzov. Part. 1. Constit. El. 19. def. 22. n. 7. Nec adversatur, quod
porro urgetur, eum, qui de mandato literis avisoriiis dato non
fufcipiendo protestatus est, non teneri in hac voluntate perseve-
rare, sed sive provisione aut precibus principalis supervenienti-
bus, sive penitentia ductum, adhuc libere solvere posse *arg. l. 7.*
de procur. d. Non enim unquam facultatem iuribus protestando
conservatis iterum renunciandi cuiquam denegavi. Id saltem
asservi, protestationem impedire, quo minus ex facto subse-
quente connexo, quod dubiam interpretationem admittit, tacita
renunciatio colligatur. (q) Sigillatim objiciunt IV.) tam-
etsi, qui solutionem sortis accipit, jus usuras petendi protesta-
do possit conservare, nihilominus effectu carere reservationem
potestatis eandem adhuc poscendi in petitione sortis factam, nec
in actuali exactione repetitam, uti judicavit *Rota Gen. Dec. 61.*
integr. Unde protestationem in acceptatione factam pariter in
solutionem haud influere colligunt. At 1) si usuras reservatus
jure novæ conventionis & contractus innominati separatim de-
beri judicemus; vid. *Berons Lib. 1. Constit. 200. n. 19.* a defectu con-
ventionis ad jutilitatem protestationis non licebit argumentari.
2) Falluntur, qui protestationi secundum leges Romanas
eam vim largiuntur cum *Carpzov. Part. 2. Constit. El. 30. def. 12. n. 5.*
§. Hubero, frustra ad *Sandium* provocante, *Prælect. ad ff. Tit.*
de Usur. thes. 25. ut ius pariat separatim petendi, quod non est
in obligatione *l. 49. §. 1. ff. d. Act. emt. l. 4. C. Depof. l. §. præc. 19. not.*

L. Add.

Duplicatio.

Ratio dubit
IV.
analogia juris
in protestatio-
ne de usuris
petendis.
Kelsp. 1.

menta parum quadrantia superaddunt: (r) verum et

H

jam

1. *Add. Dn. Noodt. d. Forn. & usur. Lib. 3. Cap. 6. & 24. Opp. pag. 310. a. & 327. b.* 3) Horum sententia admilla etiam protestatio sortis petitione adjecta sufficere per *not. prac. N.* 4) Ex principiis dissentientium in causis cambialibus usura etiam non reservata adhuc debentur. Nam ne urgeam, quod non sine similitudine veri monet *Titius Observ. Lauterbach. 699. & Jur. priv. l. 4. c. 21. §. 30.* sublato processu formulario aequae efficaciter peti, quae officio iudicis, quam quae iure actionis debentur: saltem illam subtilitatem ad mercatores & cambiorum iura non debebant transferre, qui ex illorum foro omnibus juris apicibus toties exilium indixerunt, vid. *Rot. Gen. Decis. 153. num. 8. Dec. 195. n. 12. & passim. R. de Turri Disp. 2. Quest. 8. n. 44. Qu. 14. n. 44.* V) Porro opponitur necessitas protestationem recusationi acceptationis oppositam die veniente, nisi solutio praestetur, reiterandi, quam probat *Ius Camb. Pruss. art. 10. & 14. Add. not. seq. V.* Sed a diversis inferitur. Exactor enim ibi iubetur etiam post denegatam acceptationem in termino diligentiam in exigendo adhibere, eamque protestationis instrumento docere. At de illa ex prioro protestu per rerum naturam constare non potest. Alia longe est ratio ejus, qui honoris causa adimplet. Is enim praecedente quoque protestatione liberae solutionis praesumptionem tollere nec natura nec iure prohibetur. (r) VI.) Id quoque frustra urgent dissentientes, quod in ipsa solutione debitor declarare debeat, in quam causam velit solutum *l. 1. l. 2. l. 3. ff. de solut.* Nam ut ipsae leges adductae ostendunt, 1) id saltem pertinet ad eos, qui ex pluribus causis debent. At honorantes ex sola acceptatione restricta tenentur. 2) Praesumitur solutum in causam duriores, adeoque potius, ut satisfiat obligationi secundum rigorem cambialem ex acceptatione honoraria contracta, quam mandato, quod impune licet repudiare 3) Prohibemur tantum constituere, quod debitum solutione sublato esse debebat, post rem peractam. Praecedens declaratio eandem vim habet, quam quae in re praesenti fit, ut nominatim confirmat

l. II.

3.
4.

Ratio dub
V. Necessitas
repetendi pro-
testationem
contra defe-
ctum accepta-
tionis interpa-
siam.
Resp.
Rat. dub. VI.
causa, inquam
soluitur, in
ipsa solutione
declaranda.
Resp. I.
3.
3.

iam ad campforum consuetudinem nec constantem, nec obligatoriam provocant. (s) Horumque sententia Genuensium statutis recepta est. (r) quod de aliis quoque perpetam adfruitur. (u)

§. XXII.

Rat. dub. VII. l. 21. C. de Usur. VII) Nec obstat, quod in dubio semper praefrenda sit opinio, quae fraudibus occasionem praefindit arg. l. 8. §. 20. ff. de Transact. l. 38. ff. de R. V. l. 9. C. do S. S. Eccles. Decret. Lib. 1. Conf. 4. num. 23. Neque enim dolis aperitur via, si solutio simpliciter facta ex precedente protestatione assumetur. S. altem inanis est Doctorum metus, ne, qui hac ratione honoris causa soluit, superveniente rerum mutatione liberam solutionem obtendat. Nam 1.) fides illi minime habebitur, 2.) etiam post executionem honorariam variare & restitutionem re ad huc integra secundum mandatum petere licet. arg. c. 7. de Procur. in 6. add.

Rat. dub. VIII. ex l. 6. s. f. l. 7. d. Leg. comm. §. 26. not. O. VIII) Denique scopum haud fecit argumentum l. 9. §. f. l. 7. ff. de Leg. Commiss. quod opponere videntur, qui pro contraria sententia allegant Carpovium Part. 2. Consil. El. 33. Def. 22. quo loco altissimum est de ista lite silentium, saltem doceret, venditorem legi commissoriae, partem pretii, post diem eidem praefitum accipiendo, tacite renunciare. Nam pretium accipere nequit, qui lege commissoria usus est. At solvere non modo potest, sed & debet, qui aliterius honore literas cambiales cupit adimplere.

Rat. dub. IX. consuetudo mercatorum. Resp. 1. 2. VIII) Protestationem consuetudine mercatorum repeti solere asseruerunt testes plurimi Genuae, Romae, in Flandria & Hispania ea de re examinati. Sed nec id movet. Nam 1) de contraria consuetudine testati sunt alii. Rot. Gen. Dec. 6. num. 13. Scacc. §. 2. Gloss. 5. num. 385. 2) agitur de cantela, qua omnis dubitatio tanto magis tollitur arg. l. 4. ff. de pigorat. ad l. 32. ff. ad ScC. Trebell. Adeoque illius usus nunquam poterit introducere consuetudinem obligatoriam, quam sine atributione ex opinione necessitatis suscepius omni nemo dixerit. Exc. Dn. Bachmer. Introd. in Jus Digest. Tit. 4. Leg. §. 20. num. 5. (r) Lib. IV. cap. 14. §. Qui voluerit. (u) Equidem duplicem illam protestationem Capit. Camb. real. procurat. Bonon. §. Quanto poi alle lettere con-

firmari

§. XXII. Itaque jura, quæ vel denegatio acceptationis aut solutionis, vel simplex adimplementum la-
dere possent, utraque protestatione reservanda sunt. Unde nec alterutra sufficit, (a) nec res dilationem patitur post adimplementum. (b) Multo minus utramque negligere licet, etiam si unus plurium personarum in loco solutionis alias concurrentium potestate fungatur. Quare nihil refert, utrum alius, an ipse trassatus literas cambiales honoris ergo exequatur, (c) veluti si alii, quam

H 2

Communia
utriusque
protestationis
sunt conjun-
gendæ,

etiam si trassatus honores.

cui

firmari putat. *Bod. Thef. 7. lit. M.* Sed pariter confudit protestationem exactoris, de qua Bononienses loquuntur, & honorantis, in qua ipse occupatur. *Hamburgensium quoque Statutis Part. 2. Tit. 7. 7. art. 10.* communem sententiam receptam fuisse tradit *Lauterbach. de Jur. in cur. merc. usit. thes. 178.* sed altissimum est de hac quaestione in toto illo titulo silentium.

& Hambur-
gensis.

(a) Add. tamen *Dn. Barb. d. l. p. 700. in fin.* (b) *Bod. Thef. 7. lit. K. Uffenbach. cap. 7. num. 2. Muller ad Struv. Ex. 25. Thef. 44. Litt. d. no. 8. p. 1757.* Protestatio enim statim re adhuc integra, interponi debet, nec post intervallum facta tertio jus semel quaesitum auferit. *3. §. ff. d. Decur. l. ff. C. de Negoe. gest. c. 20. in fin. X. de Regular. Add. l. 7. ff. Naut. Campon. & stabul. l. 1. §. 3. ff. de inslit. dñ. Dn. Præsès de Protestat. facta contrar. Th. 24. 29. Carpzov. P. 2. Const. El. 10. Def. 22. num. 7. Mev. P. 4. Dec. 282. num. 9.* Unde nec Praxi mercatoriarum congruit, ut acceptatio honoraria primum absolvatur, ac tum a præsentante contra eandem protestatio interponatur. licet id doceat *Anon. Heydig. cap. 8. p. 75. & ex eo Dn. Remer. de Vir. Oblig. Velor. Sect. 2. cap. 13. §. 61.* (c) *Tit. lur. priv. Libr. 10. cap. 1. §. 30. Add. Sperander p. m. 51. pr.* Non desunt tamen, qui quoties ipse trassatus honoris ergo satisfaciatur, publica protestatione opus esse negent. *Bolz. ad ff. Disp. 26. p. 605. Hapner. de Camb. Liter. Accep. cap. 4. num. 77. Add. Sperand. p. 27. §. Wenn einer Dn. Willenberg. de Exc. dol. §. 23* Inque eam sententiam respondit *Facult. Jurid. Regiomont. ap. Bolz. dñ. loc.* Sed rationes protesta-

Protestationes
statim facien-
dæ,

ante accepta-
tionem,

etiam trassate
honorante.
Dissentientes.

Rat. decid.

recusato prin-
cipali, aut
aviso defi-
ciente: vel
cambium traf-
faro remissum
sit

vel præsen-
tans honoret,
licet ipsi tra-
cta directa:

cui iussus est, cambium solvendum velit imputare: (d) maxime, si quem elegerit, qui a trassante causam habet, ut indossantem. (e) Imo ne quidem si literis avisoris destituatur, hæc solemnia tuto ab eodem poterunt prætermitti. (f) Idemque obtinet, licet cambiales literæ ipsi trassato eo fine, ut illas a se exigeret, fuerint remis- sæ, (g) aut præsentans earum nomine sibi ipse hono- ris causa satisfaciatur. (h) Plane eodem iure tum etiam utimur, cum cambium ipsi exactori directum ab eo ipso in subsidium saltem, recusata executione simplici, adim- pletur. (i) Potestque is unus aperte trium vicem susti- nere

Subit.

Resp.

aut aviso de-
sciente,

sciam si idem
se præsentans
& trassatus,

testationum etiam ad hunc casum pertinent. Add. §. *præced. 30. lit. F. G. §. 21. not. L.* Imo ipse trassatus, cum honoris causa ad- implet, instar tertii cujusdam consideratur. *a. l. 15. §. 1. ff. de Ad- opt. l. 6. pr. ff. Quod cui univers. nom.* Argumentum vero dissen- sientium, quod protestatione privata plus honorari trassatus re- putetur, quam si illa publice coram Notario manifestetur, & fallit ut plurimum & nimium probat. Idem enim etiam vale- ret quoad præsentantem & tertium quemcunque, quibus illud ipsi ejus auctores applicari nolunt. (d) ut, si alterius, pro cuius computo tracta fuit facta, mandato careat, aut fidem sequi no- lit, adeoque eo fine adimpleat, ut ipsum trassantem eo nomine teneat obligatum. Vid. *Pboonsen cap. 28. pos. 3. 4.* (e) *Id. cap. 12. pos. 4.* Hoc enim casu magis adhuc necessarium est, indossan- ti jus erga suos auctores integrum servari. (f) *Tit. d. l. §. 37.* quem opposuit *Dn. Barb. de Anticipat. cap. 3. §. 1.* Sed cum dissensum mihi sustulisse videor §. *præced. 12. lit. K. L. M.* maxime cum *Dn. Barb.* dicta sua legaliter intelligi, nec protestationem excludi velit, prout ipse contestatur *Hodeget. Forens. cap. 4. §. 4. not. Z. pr. 699. Conf. Pboonsen cap. 12. pos. 2.* (g) *Statut. Gen. loc. alleg.* Nam nihilo secius ejus auctores partim ipsi tenentur, partim sibi invicem. Opus itaque est, ut obligationes illæ pa- riter conferrentur. (h) *Bode Thes. 7. lit. M. Du-Puy. d. cap. 9. num. 6. ex eadem ratione.* (i) *Statut. Gen. d. l.* Cum enim tripli-

nere, nec inanes subtilitates sectari, & alium, qui cambium ab eo exigit aut luat, subicere tenetur. (k) Pariter eadem

H 3

eadem

cem personam representet, triplex quoque officium implere tenetur. Debet igitur 1) denegare simplex adimplementum, 2) jura propter illam reculationem competentia protestando conservare, 3) honoris causa adimplere eoque nomine protestari. Atque istae obligationes propter alios, quorum in causa interest, per concursum in unam personam non confunduntur. (k) Dubium moveri posset ex l. 19. §. 3. ff. de Negot. gest. ubi negotiorum gestor in conditione usufructuendi rem domini positus subicere jubetur aliquem, qui ab eo petat domini nomine, ut & illi rem & possessori stipulationem evictionis committat. Sed pace subtilissimi Pauli non moror nimiam & miseram diligentiam, quae ipso tempore formulariae jurisprudentiae ob deficientem agendi facultatem l. 6. ff. eod. plerumque ne quidem ad cavillationes praeveniendas utilis fuisse videtur, qui quid pro ea tuenda laboret *Ant. Faber. Rational. ad d. §. 3. lit. e Bachov. ad reperta Tit. de N. G. cap. 5. num. 1. p. 908.* Saltem quin illa minus necessaria credi debeat, dubium superesse nemini potest, cui evictionem etiam illi, qui omissa temerari injustaque lite rem domino concedit, praestandam statuit cum *Tit. Jur. Priv. Lib. 4. cap. 21. §. 13.* Sed eam sententiam jam quidem in medio relinquo, nec urgeo, quod *Dn. Praeses adversus Habermum ad ejusdem Prat. Tit. de Evict. Thef. 16.* demonstrat, in causa evicentis liquido iusta frustra litem denunciari. *arg. l. 11. §. 12. ff. de Ad. emr. il. 53. §. 1. ff. de Evict.* Sufficit ne quidem ex Pauli sententia judicalem evictionem expectandam aut usufructuam domino tacente absolvendam esse ab ejus negotiorum gestore. At perinde est, sive sepositis ambagibus rem domino ipse tribuat, sive alii data opera subornato post judicis sententiam cedat. *arg. 1. Tit. C. Plus valere, quod agit.* neque enim id aegre feret venditor, quod parcatur sumptibus litis, qui alias in ipsum redundarent l. 17. C. eod. Tantum adest, ut masculam camporum jurisprudentiam neniis hinc carere posse negem, verearque, ne alias minus attendatur, quod

Ves omnia
personam sue
stineat.

Inanis subtilitas
Pauli in l.
19. §. 3. ff. de
N. G.

vel trassatus
foro cesserit,
nisi in negle-
ctum debito-
res, etiam
mandantes &
ratihabentes,

Necessitas
protestatio-
num, licet
mandatarius
honoret,

aut honoratus
acceptationem
approbet.

eadem, qua alias opus est, diligentia etiam adhibenda est, quoties trassati decoctio honorario adimplementum præbet occasionem (l) Verbo: solemnitas præscripta observanda est, nisi illam negligi voluerint illi ipsi, quorum obligatio ab eadem pender. (m) Interim illorum voluntas non præsumitur, ne quidem si subsidiarium adimplementum mandaverint, (n) aut ratam habuerint honorariam acceptationem. (o)

re ipsa gestum, quam quod simulatum fuisse constat. (l) *Pboonsen cap. 41. pos. 23.* (m) *arg. l. 1. §. 1. ff. de Legat præst. l. 161. ff. de R. I.* (n) *Dissent. Dn. Kœnig. ad Ordin. Camb. Lips. §. 36. Annot. 1. & ad §. 17. Annotat. 12. auctoritate mercatorum Lips. quos respondisse refert, prævio mandato & commendatione minime requiri peculiarem acceptationem, ejusve in protestu vel cambialibus literis commemorationem. Sed hæc obscurius paulo recensentur. Neque enim probabile est, illorum quoque iudicio per debitorem stare, utrum creditori debeatur acceptatio. Quare incivile puto, de illo responso judicare *arg. l. 24. ff. de Leg.* Interim solemnitates a domino per mandatum nec remitti ubique possunt, *arg. l. 38. ff. de V. O. i §. seq. 26. not.* N. nec in dubio remittæ censentur, cum verba contractuum ambigua & indefinita secundum naturam negotii & jus commune capiant interpretationem *l. 4. pr. ff. de usur. ibique Dion Gothofred. lit. D. Add. l. 15. §. 26. ff. de Iniur.* Saltem per illud non tollitur præsumtio adimplementi liberi, vel primi debitoris intuitu præstiti. *arg. l. 56. ff. Mandat.* (o) Quoties cæpto negotio domini ratihabitio supervenit, qui illud gerit, mandatarius fit. *l. 60. ff. de R. I. Hahn. ad Wesenbec. 2. de Neg. gest. num. 4. Rberz. ad I. Diss. 23. th. 6.* adeoque illius jure in iis, quæ cæpit, absolvendis utitur. Quare minime assentiri *Pboonsenio* liberam solutionem sufficere asserenti, quoties trassans vel indossans acceptationem honoris causa supra protestum factam approbat. *cap. 12. pos. 23.* Interim haud infrior, eum qui adimplementum honorarium neglectis solemnitatibus præstitum ratum habuit, non posse amplius impugnare, quod, quamvis, male gestum, semel probavit *l. 9. ff. de Neg. gest. Add. l. f. pr. C. ad SCl.**

Maced.

§. XXIII. Dixi, qua ratione literæ cambiales honoris ergo adimpleantur. Nunc videndum est, qua efficacia. Ea circa obligationem illorum, ad quos negotium spectat, occupatur, seque exerit, dum illas partim contrahit, partim distrahit. Nam totidem juris vincula honorario adimplemento tolluntur, quot dissolverentur, si cambium honorati gratia ab eodem honoranti fuisset directum, & ab hoc executioni mandatum. (a) Itaque omnes causam ab honorato habentes e hte censetur dimissi. (b) Pariter a priore suo creditore

Eff. eius adimplementi honorati.

in liberatione praestanda. his qui causam ab honorato habent.

(a) Nam honorans in tollendis obligationibus honorati locum occupat, adeoque idem praestat, quod ille arg. l. 23. ff. de Manum. (b) arg. l. 21 §. 2. ff. de Evis. Du-Puy d. Art. lit. camb. cap. 9. n. u. Latin. 12. Horum enim obligatio, qua successori suo tenentur, subsidia est, & ad eum casum restricta, si eorum auctor haud effecerit, ut in loco solutionis sequeretur adimplementum. Idque ipse successor exigere tenetur, antequam ad illos pateat regressus. At huic perinde esse censetur, si simpliciter, siue honoris causa fatiatur. Honoranti vero minime obligantur. Statut. Amstelred. Append. p. 842. ap. Pboonsen. Part. 2. p. 2. Ordin. Camb. Lips. §. 17. Dantisc. art. 13. Pboonsen cap. 12. pos. 23. & 25. cap. 18. pos. 10. & u. Cum ipse eo consilio interveniat, quod durante illorum obligatione exitum habere nequit, vid. not. seq. C. adeoque, si quod ius haberet, eidem tacite renunciaret arg. l. 2. C. de pact. Nec aliud cautum puto Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. quo honorans in omne ius exactoris, cui hos quoque obstringi certum est, surrogatur. Neque enim dubito, quin haec surrogatio intuitu debitorum restringi debeat, & ad eorum tantum onus referri, quos salvo honorario adimplemento teneri negotii natura patitur arg. l. 7. ff. de bon. libert. Add. §. seq. 27. not. C. ut non opus sit, ideo erroris inculcare & vix validum credere ipsum articulum, quod velle videtur Du-Puy loc. alleg. Interim non aliam *lar. Savario* causam fuisse puto duplicis erroris sedulo

Liberatio eorum, qui causam ab honorato habent.

Unde non tenentur honoranti.

Sensus Ordin. Gall. T. 5. a. 3.

Error Savario.

& ipsi hono-
rati :

quosque
adimpletum :

afius.

Honorans
non obligat
omnes, ad
quos cam-
bium spectat.

Liberatio ho-
norati.

Seyppmannus
notat.

ditore tutus redditur honoratus, (c) ut in manifesto er-
rore versentur, qui illum eidem, quasi causa, propter
quam is pretium cambii numeraverat, non secuta, te-
neri sibi persuadent. (d) Eaque liberatio eatenus con-
tingit, quatenus literæ cambiales honoris ergo execu-
tionem

sedulo cavendi. Alterum is committit, cum ei, qui transactis
honore acceptat, honorato non satisfaciente, recurforiam, ut
vocat, actionem adversus singulos indossantes competere docet
Part. I. Negor. Perfect. libr. 3. cap. 6. p. m. 154. 155. In alterum incidit,
cum in *sin. arbirvii seu Parer. 26.* cujus versionem Germanicam
publicavit *Dn. Marperger, post Judic. Mercator. p. 46. 47.* de iure
consultus respondit: indossantes singulos honoranti in solidum
teneri, adeoque Bartholomæo cuidam, qui cambia tritice mil-
le librarum Ioannis intuitu solverat, saluum esse regressum ad-
versus Augustinum, postremum indossantem, qui literas cambia-
les ex Ioannis cessione demum obtinuerat. Pariter actionem
negotiorum gestorum contra omnes, ad quos Cambium quo-
vis modo spectat, concedit *Raph. de Turri Disp. 2. Quest. 13. num.*
36. 43. quem sequitur *Anfaldus de Anfaldis d. Commerci. & Mercat.*
Disp. 79. num. 10. 11. nimis generaliter. Nam 1) quæ de protectati-
one adversus omnes adducunt, jam confutavi §. 21. lit. C. 2) *Ca-*
pit. Feriar. 35. pr. minime de omnibus loquitur, sed saltem de
principe debitore, a quo honoratus causam habet. Imo ne
hunc quidem diserte asserit teneri, sed saltem recambium illi di-
rigere jubet honorati periculo. 3) Leges quas *Turri* addu-
cit, officium perdunt, quoties ipse adimplens id agit, ut nego-
tiorum domini plenissime liberentur a *l. 29. C. de pact. (c) Phoon-*
sen cap. 12. pos. 15. Is enim totius negotii scopus est, §. *preced. 7.*
Nec utilitas honorati promoneretur, nisi a suis creditoribus li-
beraretur. Quod ipsius ejusve procuratoris factio non contin-
git, quamdiu illi in nexu hærent. *arg. l. 39. ff. de N. G. l. 5. §. 5. ff. d.*
N. O. N. l. 2. ff. quod vi aut clam. (d) Ita *Seyppmannus* philoso-
phatur de *Iur. Marit. Part. 2. cap. 8. n. 38.* nulla veri specie. Ut pa-
rum absit, quin huic loco typhothetas aliquid demisisse credam.

tioni mandantur. (e) Unde honoraria acceptatio non
impedit, quo minus solutione postmodum haud secu-
ta conveniri queant, qui ejus nomine antea teneban-
tur. (f) Quamobrem falluntur etiam, qui supervenien-
te alterius acceptatione honoraria priorem acceptan-
tem dimitendum contendunt. (g) Neque enim ex-
tor quemquam ab obligatione semel suscepta ante so-
lutionem liberare tenetur, (h) nec jus reliquis, a quibus
caus-

salva post ac-
ceptionem
obligatione
pro solutione,
etiam quoad
acceptantem
priorem.

(e) *arg. l. 3. §. 1. ff. d. duob. reis. Nov. 4. c. 1.* Nempe subsidiarium
adimplementum eandem quam liberum, ad illos liberandos vim
habet, non majorem. Itaque si honoris causa acceptetur, im-
munes erunt a cautione, qui acceptatione deficiente ad eandem
praestandam recte compellerentur. (f) Non honoratus modo,
sed ejus etiam successores. Quemadmodum alias quoque de-
nunciatus intermedius ex lite haud dimittitur, si tertius vel ulti-
mus reo ex causa evictionis convento assistat, *Carpzov. Part. 3.
Decif. 212.* vel defensorio sive procuratorio nomine litem susci-
piat. *Ordin. Process. Sax. Tit. 14. §. f. Magdeb. Cap. 24. §. 3.* (g) vid.
Sperander Sorgfalt. Negor. und Wechsel p. m. 68. ubi priorem in
scriptis liberandum arbitratur. Quae sententia inde juvatur,
quod is non aliam ob causam intervenit, quam propter accep-
tationis ad remotiorem auctorem liberandum susceptae defe-
ctum, quem nunc supplet alter, qui jure praerogationis utitur. At
conditione consequi possunt, ut liberentur, qui sine causa obli-
gantur *l. 3. ff. de Condict. sine caus.* non modo cum ab initio sine
causa promissum est, sed & cum fuit causa promittendi, quae si-
nita est *l. 2. §. 2. ff. eod.* Verum enim vero sublata licet occasione,
qua acceptatio primum facta fuit, ipsum tamen cambiale debi-
tum adhuc pro sufficiente causa est, qua illa sustineatur. *arg. l. 6.
C. si cert. petat.* Quemadmodum cautio semel praestita durat,
licet postea is possidere ceperit, quem ab initio immobilium
possessio ab ea liberavisset. *L. 15. §. 7. ff. Qui satisd. cog. (h) arg. l.
45. §. 2. ff. Mandat. P. Pboonsen cap. 12. pos. 16. 17.* (vid.)

Acceptatio
honoraria li-
berata cautio-
ne, non ab o-
bligacione
pro solutione.

Unde nec pri-
or acceptans
dimitteatur.

Unde nec pri-
or acceptans
dimitteatur.

Unde nec pri-
or acceptans
dimitteatur.

causam habet, quæsitum (i) tuo facto auferendi habet potestatem (k)

§ XXIII. Officia, quæ inde nascuntur, vel plures sibi invicem, vel singulos aliis obstringunt. Admutua refero mores feriarum Italicarum, ubi lites occasione cambiorum in illis scriptorum, & ubicunque terrarum, interposita protestatione, solutorum ortæ forum competens nanciscuntur. (a) Nomina ex literis cambialibus honoris ergo acceptatis contracta ratiociniis utrinque inferi vix est, ut moneam. (b) Officia simplicia commode ostendam, si singulorum, quos huic negotio in-

(i) vid. §. 26. not. N. (k) *Phoossem. loc. cit.* Is enim cujus ministerio actionem semel acquisivimus, eandem nobis infans & non consentientibus a contractu recedendo intervertere amplius non potest. arg. l. 4. C. de Emancip. l. f. C. de pact. l. 11. ff. de R. l. ibique Cognol. u. 14. versic. oppositum. Consult. Dn. Fiederck de iur. ex pact. tert. quæsit. Th. 23. Socin. Iun. Libr. 3. Consil. 134. n. 7. 8. Menoch. Consil. 296. n. 10.

Forum competens adimpl. honor.

(a) *Capit. Fer. 37.* Quod iure communi secus est. Neque enim locus contractus creditur is, ubi capit negotium, cum postea alterius consensus aibi accessit. arg. l. 17. §. 2. ff. de iud. l. 55. ff. de O & A. Compara Ill. Berger. de Except. nou. num. pec. adversus camb. thes. 26. quæ extat *Philocal. Iur. p. 164. 173.* ibique trifarias *Leorum Lipsienfium. Witebergenfium & huius Fredericianæ* de foro cambii cum protestatione reversi sententias. (b) Nimis enim a mea tractatione remota puto, quæ ad omnia omnino campforum nomina pertinent. Unde superfluum est, commemorare, quibus illi libris hæc etiam sive debita sive credita inscribant. Ne tamen id plane intactum relinquerem, obstitit *Uffenbach. de Protest. cap. 8. num. 11.* ubi ad effectus adimplenti cum protestatione facti, nisi me omnia fallunt, refert, quod creditum, de quo litteræ cambiales agunt, ponatur in bilancio, sive inferatur epitome relinquorum ex ratiociniis magistratuû feriarum exhiberi solitæ.

Libri, quibus in inferendum.

Bilancium.

teruenire monui, (c) aut illo tangi constat, (d) obligationes (e) inde oriundas perlustrem. (f)

§. XXV. Ordior ab eo, quod honoratus debet. Eum honorans aliusve, cui is jura sibi competentia cessit, (a) ad eadem deuinctum tenet, ad quæ tractatus, cuius officio functus est, si hic tractæ pro computo honorati absolute factæ simpliciter satisfecisset, eundem haberet obstrictum. (b) Imo exactoris etiam jure aduersus eum plenissime gaudet, (c) modo honorarium

Obligatio
I. honorati
qua tenetur
honoranti,
ejusve cesario,
tanquam tractæ

I 2

adim-

lita. Quod tum saltem contingit, si inter honorantem exactoremque nulla nominis illius cum aliis compensatio facta fuerit. Sed publica illa, quæ vocant, bilancia aduersantur rationibus nundinarum non solis cambiis ac solutionibus, sed mercium etiam venditioni destinatarum, adeoque illorum usum Germani cum plerisque, præter Italos, populis ignorant. Add *Boh. thes. ultim. lit. A. D. E.* (c) vid. *J. §. preced. 13. 16.* (d) quo refero acceptatorum simplicem, nec non honorati auctores ac fideiussores. (e) Obligationes, inquam: Sensu stricto, quibus nempe ipsi aliis tenentur, non quibus alios sibi obstrictos habent. Scio aliis sufficere, si cambialia argumenta secundum ordinem personarum, vel jurius sensu generali, quo etiam obligationes comprehendunt, iisdem competentium pertractentur. Sed cum singulorum juri aliorum obligatio respondeat, malo hanc solam ducem sequi: ne aut crambem eandem sepius recoquere cogar, aut temere uno loco ponere, quod æquali jure alium occuparet. (f) Unde §. 25. honorati, §. 26. honorantis, §. 27. exactoris, §. 28. aliorum obligationes exponam.

Publicum
Germanis non
usitatum.

Obligatio
sensu stricto

(a) *Rot. Gen. Dec. 32. num. 2. 3. Scacc. §. 2. Gloss. 5. num. 383.* (b) *arg. l. 23. ff. de Monum. l. un. pr. C. de Collegiat. Du. Barb. Hoedeg. For. cap. 4. §. 4. not. 7. pag. 700.* (c) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 5. art. 3. cuius versionem Germanicam post alias Du. Marperg. Colleg. Commerc. Part. 2. pag. 46. exhibet novam sed perplexam. Ord. Camb. Lips. §. 17. Dantisc. art. 13. Phooisen. cap. 18. pos. 5.* Quod ne quis

Honorans
gaudet jure
exactoris, et
iam secun-

imo exactori
ad sortem,
impensas,

adimplementum penitus absolverit (d) Hoc facto honoratus ad sortem ex literis cambialibus solutam, & omnes quæ ideo erogandæ fuerunt, impensas restituendas, (e) salariumque solvendum (f) obligatur. Insuper

dem principia
legum Rom.

tanquam privilegium a iure communi exorbitans, ultra ea, quibus nominatim concessum est, loca proferendum neget; operæ pretium est eius probationem ex ipsis iuris Romani principis tentare. Sane qui sua pecunia creditorum dimisit, in ius pignoris, quo ille gaudebat, succedit, l. 16 ff. qui pot. in pignor. & usuras, quibus debitorem liberavit, ultra ea quæ ipsi abſunt, consequitur l. 3. §. 1. ff. de contr. ius. Saltem negotiorum consuetum est, si actiones suas ceſſerit exactor. Has vero præſtare tenetur §. 27. lit. H. itaque eo ipſo, dum ſolutionem accipit, quodammodo nomen debitoris vendit docente Paulo in l. 36. ff. de Fidei. Quare honorans ut emtor ex reſcripto divi Pii iam habet actiones utiles l. 16. ff. de pact. l. 5. C. de hered. vel act. vend. etiam accessorias l. 7. C. de O. & A. Quæ cum idem, quod directæ, operentur, not. ſeq. K. & ſecundum originem cambialem competant not. V. iure exactoris plenissimi gaudet. Quod erat demonstrandum. Add. d. not. V. Docent hoc leges cambiales modo adductæ, quæ ſurrogationem honorantis in locum præſentantis ſolutione demum præſtita fieri diſerte ſanciunt. Conf. Ius Camb. Magd. art. 22 Brand. art. 24 Idque nec a civili iurisprudencia abhorret arg. l. 10. §. 12. ff. l. 10. C. mund. Add. Not. præc. proinde acceptatio ſubſidiaria hæud obſtringit honoratum ad cautionem ſecundum rigorem cambialem præſtandam, licet etiam exorquerere potuiſſet exactor. Poterit tamen honorans, ſi res ita ſerat, honoratum ad media ſolvendi ſubmiſtranda vel relinquenda inſtar traſſati ac ſuo iure, etiam antequam ſolverit, adigere arg. l. 28 in ſin. ff. de N. G. L. 45. pr. §. 2. & 5. ff. Mandat. (e) Vid. loca §. præc. 3. not. M. §. 10. in ſin. excitata Add. ſeqq. G. H. ſac. l. 36. in ſin. ff. d. N. G. Quod impensas attinet. ſunt qui poſt honorarium adimplementum non alias, quam quæ in proteſtationem factæ fuerunt; ſin cambium abſque ſolutione redierit

non acceptationem,

Honorans
repetit impensas
quas?

usuras debet. (g) Nisi omnia recambio sumta fuerint: usuras & re-
cambium.
quo casu hoc quoque præstat. (h) Tenetur vero actio-
ne

13

rit, ultra id, quod interest, longe grauiores deberi sibi persua-
deant. *Anton. Heydiger. cap. 8. p. 77. Dn. Kanig. Annot. 4. ad §. 17. Ord.
Camb. Lipsi.* Sed, nisi per honorantem caueatur, quo minus per
plures personas cambium reuersum ambulet, nullum hic discrimen
agnosco. Merces nunciorum utroque casu restituenda est.
Proxenicum pariter recambio inuito, non alias. Plura in cam-
bium nec erogantur, nec reperuntur. (f) Qui subsidiarium ad
implementum præstat, recte petit honorarium ex statutis, honoraria
*Ordin. Camb. Wratisslau. art. 11. August. art. 9. moribusque receptis.
Peri Negot. Part. 3. cap. 13. p. 37.* Quod habet rationem. Licere
nim alias gratuitum officium præstat mandatarius *S. f. I. de Mandat.
& negotiorum gestor l. 38. ff. de Negot. gest.* recte tamen excipiuntur
hac opere tanquam singulares & artificiales, quales ne-
tutor quidem gratis præstare tenetur, teste *Berlich, Decis. 134. n.
4. 10.* (g) *Ordin. Mercat. Gall. Tit. 6. art. 4. & 7.* A tempore ero-
gationis *l. 19. §. 4. ff. de Negot. Gest. fac. l. 3. §. 1. ff. de contrar. tutel. l. 12.
§. 9. ff. Mand. l. 13. §. 20. ff. l. 5. C. d. Ad. emt. l. 18. §. 1. ff. l. 2. C. d. usur.*
Add. Ius Camb. Magdeb. art. 18. Brandenb. art. 20. Recambio factio
ex ipso usura debentur a tempore moræ *arg. l. 17. §. 4. ff. de
usur. l. 6. §. 1. ff. de Neg. Gest. Recept. Imp. de anno 1600. §. 10. viel
nun 139.* (h) Ex rationibus, ad quas *not. preced. E. lectorem*
remisi. Hoc ergo casu id lucratur honoratus ne forte aliud ac-
durius interesse petat exactor. Equidem *Anon. loc. cit.* & qui e-
um sequuntur, huic omne interesse lucri cessantis & damni e-
mergentis, una cum recambio, tribuunt. Sed ut taceam lu-
crum cessans recambio vel usuris majus vix usquam deberi; ex-
gre credo fieri posse, ut simul & id, quod interest, & recambi-
um adjudicetur. Non enim caruit pecunia, ideoque nec aliud
damnum emergens aut lucrum cessans allegare potest, qui illud
re ipsa iniit. Qui minus; id perere plerumque plane prohibe-
tur *§. præc. 14. not. L. alicubi vice eius, quod interest, postulare
potest, Ius Camb. Magdeb. art. 14. 17. Brandenb. art. 16. 19.* Quo
iure

actione ex
actoris,
mandati,
aut neg.
gest.

one, cum eadem, qua exactori; (i) tum contraria mandati, quoties honorans certam ejus voluntatem secutus fuit; (k) sin pro ignorante intervenerit, negotiorum gestorum. (l) Eaque plerumque directa est, aliquando v-

Ex cambio
non solum
quam actionem
detur?

jure tum etiam honorans gaudebit. (i) per ea, quæ not. præc. C. dicta sunt. Genus actionis jubens omitto: cum propter infinitas Doctorum de eo controversias, quas hujus loci non est excutere; tum etiam, quia, ut ex instrumento guarentigato, ita ex literis cambialibus non vna, sed varix actiones pro negotii diversitate competunt. *Compara l. Domat. Loix Civiles dans leur ordre naturel Tom. I. lib. I. Tit. 16. Sect. 4. p. 146. b. Tit. Jur. priu. Lib. 10. cap. 5. §. 5.* De quibus si dubium incidiat, præscriptis verbis agendum. *arg. l. 1. pr. §. ff. de Præscr. verb. l. 17. l. 24. ff. eod. Ruyter. Ruland. de Commissar. Part. 3. lib. 7. cap. 2. num. 6.* Si tamen operæ pretium putetur, actionem illam peculiari nomine insignire, quo minime opus habet; cum vixque actiones civiles incepte accommdentur ad materiam ex mero iure natura & gentium definiendam. Verba sunt *Exc. Dn. Wernheri*, quibus *Dissert. de iur. repressaliar. inter Princ. imper. præterito mense habitam finit.*

Disquisitio-
nis illius in-
utilitas.

(k) a. l. 12. §. 7. ff. Mandat. Add. *Bod. Thes. 7. lit. Q.* Sed ad actionem hanc mandato opus, quo trassatus, præsentans, quiuis falso ab aliquibus instructus creditur, ut dixi §. præc. 8. Vnde concedi non potest, quod *Huberus* tanquam singulare servari tradit *Præl. ad ff. 1. Mand. thes. 12.* trassato recusante quemlibet acceptando & soluendo mandati actionem acquirere. Nec id dicit, quem *Huberus* in eam rem citat, *Hugo Grot. Introd. in Iurispr. Bat. L. 3. Part. 13. num. 3.* vbi saltem generaliter actionem tribuit honoranti, quam illi pariter concedit eundem secutus *Zypræus Notit. Iur. Belg. l. 4. §. d. camb. num. 2. p. 136.* & de actione N.

Honorans ha-
bet actionem
mandati,
modo hono-
ratus manda-
verit,

G. explicat *Grænevogel ad Grot. d. l. not. 3.* (l) *arg. §. 1. l. de oblig. que qua. ex contr. l. 19. §. 2. l. 31. §. 2. l. 32. l. 43. l. 46. ff. de Neg. Gest. l. 12. §. 6. ff. Mand. Add. §. præc. 8. not. M.* plerique generaliter actionem negotiorum gestorum ex adimplemento honorario concedunt. *Seymanni. de Iur. marit. Part. 2. cap. 8. n. Vogt. de camb. Thes. 7. lit.*

alias negotio-
rum gestorum

7. lit.

tilis (m): nempe pro habitu factorum, quorum distinctioni diligentiam inutilem(n) impendere nolo. Utrique tam adversus eum locus est, pro cuius computo cambium fuit celebratum, (o) quam contra alium in termedium (p) Sunt qui conditionem ex lege (q) vel moribus (r) concedant, quos suo sensu facile patior abundare. Neque enim video, quid intersit, utrum per statuta & consuetudines inveteratas actiones Romano jure datae huic negotio etiam quoad eos, qui non omnino dubio

sive principali, sive intermedio honorario; an conditione

7. *lit. G. p. m. 187. Eman. Eckold. ad ff. Tit. de Neg. gest. §. 3. Aug. Bened. Carpzov. de Camb. Thes. 58. Muller. ad Struv. Exerc. 25. Thes. 44. Note. in fin. Willenberg. de Exc. dol. in camb. §. 31. Dn. Mencken ad Procc. Diss. 1. §. 60. Theor. & prax ff. Libr. 19. Tit. 6. §. 13. Sed hi non dissentiant, verum honorati ignorantiam supponunt. a. l. 6. §. 2. ff. Mand. i. l. 5. ff. de Oblig. & Act. (m) Postremam honoranti post Rot. Gen. Dec. 32. num. 3. tribuit Consult. Dn. God. Böningf. Digest. Jur. Civil. Rom. in ordin. natural. reduct. Libr. 4. Tit. 29. §. 14. fin. Ea; positis terminis habilibus locum habet arg. l. 17. C. d. N. G. l. 7. C. arbit. tutel. (n) Utraque enim actio eundem habet effectum l. 47. §. 1. ff. de Negot. Gest. quem solum intuemur, a. l. 8. §. 13. ff. ad Sci. Vellet. de formulis minime solliciti arg. §. f. l. de Interd. l. r. C. de Form. & impetr. ad. sublat. Imo etiam ante illas sublatas in hac actione, utpote extraordinaria, subtilitas ista superflua fluit. d. l. 47. §. 1. ff. de Neg. Gest. fac. l. 5. pr. l. 6. §. 5. l. 29. l. 32. pr. l. f. ff. eod.*

aliquando utilem,

ejusdem cum directis potestatis,

etiam adversus eum, cuius computo cambium celebratum.

(o) arg. l. 6. pr. l. 28. l. 29. l. 31. §. 1. ff. l. 4. C. de N. G. de Turri Disp. 2. Quest. 13. num. 37. Diss. Peri Negot. part. 3. cap. 13. p. 37. Cuius argumenta illum ex contractu non teneri evincunt. Quod concedo salvo quasi contractu arg. l. 5. ff. de O & A. Quoties enim prater illum, in quem cambii non soluti incommoda in fine redundarent, etiam alii ante ipsum ejusdem nomine tenerentur, horum quoque negotium gerit, qui illud adimplet. arg. d. l. 6. pr. l. 31. §. 1. ff. cod. de Turri ib. num. 73. 74. (q) arg. l. 6. ff. de pact. l. un. ff. de Condit. ex leg. Id. ib. n. 33. 47. 51. Quia legibus novis cambiali

an conditionem ex lege

ex lege vel
moribus? *et*
cambialiter

vel moribus?
Questionis
inutilitas.

Actio ho-
noranti
competens
cambialis
est.

Form. libelli
belli

Exceptio-
nes ex per-
sona terti-
cellant.

dubio carebant, casus applicari, an novæ indulgeri dicantur. (s) Modo memineris, quæcunque admittantur, (t) omnes cambiales esse, (u) si conveniatur, qui exactori secundum rigorem cambialem tenebatur. (x)

§. XXVI.

bialibus ius agendi pinguius conceditur, & ad certas condiciones adstringitur, non expresse actionis nomine (r) *id. ib. u. 72. ob* dispositionem statutorum cambialium in hoc argumento generalibus etiam aliorum locorum moribus receptum *u. 50.* (s) Nam sententiarum in hac quaestione diversitas vim ac potestatem actionis non tangit. In nomine vero facile esse decet, modo aptam rei & proposito negotio competentem eam esse constet *l. f. C. form. impetr. & act. subl. (t)* Sicut enim eadem actio modo ordinaria, modo summaria, modo executiva est; ita nihil obstat, quo minus illi, de qua quaero, quæcunque tandem ea esse putetur, qualitas cambialis adiecta credatur. Ut propter executionis rigorem & exceptiones ademptas opus non sit novam actionem comminisci. Nam perinde est, si veterem nova quadam adiectione auctam & exornatam statuamus. *arg. l. un. §. 2. C. de Rei uxor act. Add. Ord. Camb. Brunsv. art. 16. (u) De Turri d. l. n. 78. in fin. Phonsen cap. 18. pos. 23.* Non quia honorans transfati loco est *vid. præc. §. 11. not. D. Add. tamen Dn. Barth. Hodeget. Tur. cap. 4. §. 4. not. Z. p. 700.* sed quia iure exactoris, *ut not. præc. B. dixi fruitur.* Maxime cum alias etiam ex instrumento gaurentiati executivæ agere possit, quisquis ei se debitoris ignorantis nomine satisfecisse in continenti probat. *Dn. Berger. Suppl. ad Thef. 16. Elect. Proc. Exec. 12.* Nam quia lex consensum utriusque supplet, & creditoris *l. 16 ff. de Poll. & debitoris §. 1. Id. obl. que quasi ex contr. nihil impedit, quo minus qui solvit eodem modo, quo creditor, experiatur.* Quare non possum suffragari *Dn. Zippelio,* qui ac quidem iure executivo honorantem pecunias exigere patitur *Sect. 4. §. Disp. 6. op. mai. p. 102.* potius recte petitur recognitio & solutio iure cambiali, *bey Wechsele-Recht,* ut habet formula libelli, quam de hac actione exhibet *Dn. Barth. d. not. Z. p. 703.* unde nec locus est exceptionibus ex persona tertiæ competentibus *Rapp. d. Turri Disp. 2. quest. 13. 133.* Quod in Saxonia Electorali confirmat Constit. quam *§. 17. not. I. allegavi.* Illa enim amplianda potius est, quam restringenda, ut probat *Dn. Gribn. d. Jur. incert. §. 9. (x)*

§. XXVI. Vicissim honorans honorato, insuper-
que exactori, imo etiam aliis obstringitur. Honorato
ad coepta utiliter perficienda tenetur. (a) Adeoque de
negotii successu eundem tempestive certiozem reddet
(b), misso simul protestationis instrumento. (c) Ipsas et-
iam literas cambiales, quam primum licet, ad eundem
toties relegabit, quoties quicumque alii ob deficiens ad-

K

im-

Cum enim non omnes, quos honorare licet, alias, juri cambiali
obnoxii sint, arg. §. *præced. 13. lit. A. & Q. i. §. 16. not. Q* nec hono-
ratio adimplemento ea virtus adscribi potest, a. l. 25. ff. de Leg.
1. 3. ff. de Carbon Edict. Cum aliis quoque mitius agendum est,
quoties honorans in benigniores condiciones consentit arg. l. pen.
C. de pact.

Obligatio
II. honoran-
tis erga I. hono-
ratorum,

Modo hono-
ratus exactori
teneatur rigo-
re cambiali.

(a) l. 21. §. 2. l. 31. §. 2. ff. de Neg. gest. §. 11. l. 1. §. 1. l. 22. §. f. l. 27.
§. 2. l. 44. ff. Mandat. (b) Statut. Gen. lib. 4. cap. 14. §. *præerea vo-*
lens & §. Sed si tale Scacc §. 2. Gloss. 5. num. 363. 388. Phoosfen. c. 7.
pos. 15. cap. 28. pos. 5. ne domino ex negligentia teneatur. §. 1. l. de O-
bligat. qua quasi ex contr. l. 20. C. de neg. gest. l. 21. ff. l. 13. C. mandat.
Secus sentit Rot. Gen. Dec. 23. num. 18 - 20. Reusner. de Camb. eb. 24. Scyp-
mann. de Jur. Marit. P. 2. cap. 8. num. 109-11. qui honoratum ipsium
1) negotii sui conditionem explorare iubent arg. l. un. §. 5. ff. Furt.
adv. naut. l. 9. ff. de R. I. 2. eoque neglecto pro sciente habent a. l. f.
ff. ad Sct. Maced. negantque 3) eius interesse ante susceptum libe-
rum adimplementum. arg. l. 22. §. f. ff. Mandat. Falso. Nam in-
terresse domini, ut sciat mandatum recusari, quo suum aucto-
rem eo nomine conveniat, vel decoctionis inter illas moras secu-
te exemplum ostendit, cujus post Rot. Gen. meminit Scaccia dict. loc.
Negligentiam vero in inquirendo frustra eidem exprobrat man-
datarius aut negotiorum gestor, cum eorum operam ea ipsa
quorum ille curam non gerit, exposcant §. 1. l. de Obl. que ex contr.
l. 1. ff. de N. G. l. 5. ff. de O & A §. 11. l. 1. 22. §. f. l. 27. §. 2. ff. Mand. (c)
Phoosfen dd. ll. & cap. 18. pos. 21. ex eodem fundamento. Cum nec
sufficiat honorantis assertio, nec honoratus absque instrumento
Notarii suum ab auctore suo commode consequatur.

Obligatio ho-
norantis ho-
noratum de re
gesta certio-
rem reddendi.
Object.

Resp.

Honorato
mittendum,
protestatio-

implementum liberum ab eo conveniri possunt. (d) Ipsum tamen ab onere eosdem excutiendi mores cam-
 psorum immunem reddunt. (e) A se vero, si res pati-
 atur, non potest non exigere. (f) Exactori æque des-
 crite obligatur ex honoraria acceptatione, quam qui libe-
 ram præstitit. (g) Huic ergo ne quidem honorati, si
 post initum iam fugæ consilium dolo malo ab eo fue-
 rit inductus, certam fraudem, (h) nec si forte pro inui-
 to intercesserit, eiusdem prohibitionem recte opponet
 (i). De-

2) exacto-
 rum.

quis obli-
 gatus sit
 nis. instru-
 mentum,
 & cambi-
 um.

An apocha?

(d) *Phoonsem cap 15. pos. 21.* Neque enim absque literis cambia-
 libus ius suum commode persequi potest honoratus. *Add. Ordin.
 Camb. Lips. §. 15. prope fin.* Vnde ex consuetudine mercatum,
 qua literæ cambi solutæ alias penes solventem manere solent,
 quoad honorarium adimplementum minus accurate argumen-
 tatur *De Turri Disp. 2. Quæst. 14. num. 51.* Nec uti licet ut pluri-
 mum cautela, quam suggerit, cum schedulam cambi ab hono-
 rante retineri suadet, *Peri Negot. Part. 4. cap. 15. P. 20. pr.* Exa-
 ctoris quoque apocham mittendam putat *Phoonsem d. 1.* Quod
 salutare est, non omnino necessarium, cum protestationis in-
 strumentum & Cambii possessio solutionem satis evincat. (e)
Phoonsem cap. 30. pos. 18. Cum nec exactor, cui honorans sub-
 stituitur, ad alios conveniendos obstringatur. *Ius Camb. Magdeb.
 art. 19. Brand. art. 21. & imprimis Ordin. Camb. Wratislau. art. 16.
 Dn. Hackner. de Litterar. Camb. Indossament. cap. 3. §. 11. fac. 1. 4.
 §. 1. ff. de alienat. iudic. mut. l. 35. ff. de Vfur. l. 20. C. de Negot. gest. (f)
 l. 6. §. 1. 38. ff. eod. Add. §. pr. 14. not. Q. R. (g) Statut. Hamb.
 L. 2. Tit. 6. art. 9. Consuet. Camb. Antwerp. art. 5. Statut. Amstod
 ann. 1662. ap. Phoonsem P. 2. p. 2. Ordin. Camb. Wratislau art. 11. Ius
 Cam. Suboc. art. 12. Oid. Camb. Danisc. art. 11. (h) Dn. Willen-
 berg de Except. dol. in Camb. cess. §. 61. Quæ Disputatio in
 eo tota est, ut probet, acceptantem de fraude transantis foro
 statim cessari frustra adversus exactorem excipere. Quam sen-
 tentiam porro manifestissime, meo iudicio, tuetur l. 2 §. 1. ff. d. t.*

Acceptatio
 exactæ
 fraudulen-
 tæ obligat.

Can-

(i) Denique illi etiam impensas ob non securam executionem cambii simplicem factas restituet. (k) Neque enim moris est, tantilli nomine transantem adire. (l) Quod alios attinet, non est dubium, quin ex honorario adimplemento omnibus honorati auctoribus ad negotium susceptum utiliter finiendum; (m) & ex acceptatione singulis, qui causam ab honorato habent, ad solutionem obstringatur. (n) Præterea aliis plures, aut min-

K 2

no-

Condit. caus. dot. caus. non sec. l. 4. §. 21. ff. de dot. mal. & met. exc. Add. l. 78. §. f. ff. de iur. dot. l. 6. C. de non num. pec. i. §. 2. l. de Except. l. 2. §. 3. ff. de dot. mal. & mer. exc. (i) Nam & fideiusio pro invito facta licet non obliget debitorem, tamen promittentem obstringit *l. 53. ff. Mandat. i. l. 6. §. 2. ff. eod.* Pariter qui prohibentis honore soluit, pecunias ab exactore non repetit, cum ab eo liberauerit debitorem *pr. l. quib. mod. toll. obl. licet sibi minime obligatum l. f. C. de N. G.* (k) *Ius Camb. Pruss. artic. 9. Ord. Camb. Franc. art. 9. Brunsv. art. 19.* Reddendæ ergo sportulæ in protestationem, *Statut. Hamb. Lib. 2. Tit. 7. art. 3. i. 7. Ord. Camb. Dant. art. 13. &*, si epistolam eo nomine scribi necesse fuit, etiam in nuncios factæ. *Ius Camb. Pruss. art. 10.* (l) Equidem *Dn. Remer. de ver. obl. val. S. 2. C. 13. §. 61.* sumtus istos a transante restituendos putat remittenti. Quo facto hic eosdem presentanti reddere teneretur. Sed nec amant exactores, nec sectari coguntur tantas in re minima ambages. Potius ut, ipso docente §. 53. alias solent, impensas in protestationem erogatas ab eodem reperunt, qui sortem soluit. Nec favet ipsi locus, quem ex *Heydigeri cap. 8. p. 77.* adducit. Is enim de alio plane casu loquitur, quo remittens cambium ipsum sine solutione reversum una cum impensis a scribente exigit. (m) *arg. l. 6. pr. l. 28. l. 31. §. 1. ff. de N. G.* (n) Quemadmodum simplex acceptator retinetur. *Ius Camb. pruss. art. 32.* Nec obstat, quod alius pro alio inutiliter stipuletur §. 4. & 19. *I. l. 3. C. de inutil. stipulat. l. 11. ff. d. O & A. l. 38. §. 17. l. 126. §. 2. ff. de V. O. l. 73. §. f. ff. de R. l. 1. i. C. Per quas*

3, Honorati auctores.

4. eiusdem successores,

nec non, que honorato invito facta.

Honoratus exactori restituit impensas,

non honoratus remittens,

Varia sententia de stipulatione pro testio facta.

et) alios in adimplimento honor eorum currentes.

nore onere eundem liberaturis cedere debet, (o) hique vicissim priori honoranti præter indemnitate(m) (p) etiam

quas person. Nam ea doctrina inter Germanos aut plane non servatur, quam sententiam egregie exornavit *Consult. Dn. Hamberger. de non usu stipulat. usuque pactor. in for. Germ. cap. 3. §. 7-9.* (ubi tamen dubito, utrum *cap. 36. Jur. feudat. Sax. legibus Romanis recte opponatur arg. l. 9. §. 3. ff. de dot. mal. l. 18. ff. d. Praeser. verb.* aut in illis saltem negotiis, quæ toto die per alios curantur, negligitur: *Ill. Dn. Praeses Nor. ad ff. Tit. de verb. oblig. p. 335.* aut minimum quoad cambia patitur exceptionem. *Huber. prel. ad. I. tit. de inutil. stipulat. thes. 6. respons. Add. Ord. Camb. Lips. §. 28. Ius Camb. Magd. art. 23.* Imo etiam secundum jus Romanum præsentans utiliter stipulatur omnibus, a quibus ipse causam habet, quia tertio acquiritur obligatio exre sua *d. l. 126. §. 2. ff. de V. O. & per mandatarium l. 13. §. 25. ff. de Al. Emc. l. 27. §. 10. l. 28. l. 68. ff. d. Procur. Dn. Kress. Specim. Jurisprud. civ. for. Libr. 3. Tit. 6. §. 4.* alios,

Honorans tenetur cedere alii negotium utilius gestato

quorum intererit §. 20. *I. de inutil. stipulat.* (o) Propter honorati utilitatem, quam, quoties alius commodius administraturus esset, non remissus altero promovere tenetur, §. 1. *I. de Oblig. que quasi ex contr. l. 6. §. 12. ff. de N. G.* aut locum illi cedere *arg. §. 11. l. 122. §. f. ff. Mandat.* five libere five honoris causa soluturo. Quæ obstare videntur, ordinationum cambialium loca de interitu prælationis transato & exactori competentis, postquam alius ad honorarium adimplementum admissus fuit, intelligenda dixi §. *preced. 18. not. 1.* Plane libere soluturum indistincte honoranti præfert *Ius Camb. Pruss. art. 9. & Ordin. Camb. Dantif. art. 12.* idemque, modo transatus ante ultimum termini diem suam voluntatem denunciaret, statuit *Ordin. Camb. Norib. art. 12.* Quin honorante volente a transato semper & ubique solutio accipi debet, extra dubium est. *Ord. Camb. Wratislau. art. 12. (p) a l. 7. ff. Testam. quemadm. ap.* Atque istam puro rationem esse *Seaveri Gen. ann. 1633. Cap. Fer. Vesunt. 35. subv. 12.* quo, qui literas cambiales acceptare noluerat, postea soluturus admitti iubetur, cum onere sortem iisdem contentam ad locum, unde illæ venerant,

Honorans alteri locum cedens ab eodem indemnitas exvrandus.

ab

sim salarium prestare. (q)

§. XXVII. Sequuntur officia ab exactore tam ei, a quo causam habet, quam honoranti debita. Is igitur auctori suo industriam probat, si rem gestam illi statim significet. (a) Potest tamen id salvo suo jure omittere. (b) Multo minus ad publicam protestationis denegato adimplemento libero oppositæ testimonium eidem mittendum compellitur: (c) nisi forte, qui honoris ergo accepta-

Obligatio
H exactoris
erga l. aucto-
rem.

K 3

ab exactore volente cambio sumendi. Quod, nisi me omnia fallunt, nititur presumptione pecuniarum, quas creditur alias cambiis fuisset collocaturus, ideo otiose servatarum. Eaque etiam pro honorante militare & a Noribergensibus quoque, postquam dies solutionis aut induciarum venit, approbata videtur *all. art. 11. Add. §. præc. 13. not. L.* Expensæ erogata sine dubio restituenda sunt. *Ord. Camb. Dantisc. art. 12. (q) d. art. 12.* Quod alicubi ad dimidium honorarii alias consueti restringitur *Phoon- sen cap. 12. pos. 19. cap. 18. pos. 13.* Inter Prussos ei, qui honoris causa saltem acceptavit, quadrans centesima, sive ex 400. aureis unus, solvi solet provisionis, quam vocant, nomine. *Ius Camb. Pruss. art. 9.* ubi eam a volente recte remitti additur, quod & monet *Ord. Camb. Dant. d. 1. & probat arg. l. 29. C. de pass.*

Statutum ca-
de re feratur
Italicarum &
Noriberg-

Honorarium
cedenti sol-
vendum.

(a) Maxime, si non ipse transaratus, sed alius honoraverit. Quo casu id suadet *Phoon sen cap. 7. pos. 16.* (b) Nam si non consequatur adimplementum, id statim nunciari, aut periculum ab exactore suscipi debet *Ordin. Camb. Lips. §. 5. 15. 27. in fin. Ius Dan. libr. 5. c. 14. art. 13. 14. Ius Camb. Magdeb. art. 7. Brand. art. 9.* Unde nisi aliud referatur, executio pro facta habetur. *arg. l. 25. ff. de Probat. l. 112. ff. d. R. I.* At remittentis in hac causa non interest, utrum simpliciter, an honoris ergo satisfiat. (c) Quod diserte prohibet *Ord. Camb. Nor. art. 11.* Ne ex eodem conveniantur, qui honorario adimplemento liberati fuerunt *§. præc. 24. lit. B. D.* Exceptionem a regula facit *Ius Camb. Pruss. art. 9.* quo exactor obtenta honoraria acceptatione protestationis instrumentum transmittere iubetur.

Exactor aucto-
ritati non re-
spondet nuncia-
re adimplen-
to honor.

nec protestum
mittere.
nisi in Prussia

2) honoran-
tem, ad tra-
dendum pro-
telium, &
cambium,

ceptaverat, & ipse deficiat in solutione. (d) Honoranti vero idem tradere, (e) ipsasque cambii literas quam primum iisdem penitus satisfactum, relinquere iubetur. (f) Pariter eidem actiones contra honoratum illiusque auctores ex abundantia (g) cedere cogitur. (h) Quod ipsum facta

& solutione
ab acceptante
honorario
non praestita.

(d) Nam ius adversus trassantem ac reliquos auctores protectione denegationi liberae acceptationis opposita conservatum fuit. §. 20. lit. G. Adeoque publico illius testimonio ad impetrandam eorum condemnationem opus est. *Sperander* *Verzinsl. Negotiaz und Wechselr. p. m. 27.* (e) *Ord. Camb. Francof. art. 8. Lipsf. §. 17. Sperander. p. 28. Add. Ord. Camb. Brunsv. art. 19. Domisc. art. 11.* Ratio patet ex *not. C. §. 26.* (f) *Statut. Hamb. L. 2. Tit. 7. art. 9. Ord. Franc. all. Uffenbach. de protest. cap. 3. num. 28. Seacc. §. 2. Gloss. §. num. 89. p. m. 346. vers. extendit quarto.* Licet enim alias

Cambium hono-
ris causa
solventi tra-
dendum.

venditur instrumenta emtori tradere non compellatur, *arg. l. 48. l. 52. ff. de act. emt.* secus tamen est, quoties causa retentionis ob immunitatem ab evictionis praestatione vid. *not. seq. K. deficit a. l. 2. C. de cond. ex leg. Carpzov. P. 2. consl. El. 33. Def. 18.* Accedit, quod actio emtori praestanda sit cum accessionibus *arg. l. 6. ff. hered. vel act. vend. l. 2. C. de Fidei.* adeoque etiam iure cambiali, quod sine literis cambialibus exerceri nequit. *ff. praec. 16. not. Q.*

Cessio actio-
num non ne-
cessaria, sed
utilis, & hono-
ris causa
solventi ab ex-
actori dedita.

(g) Honorans enim ipso iure exactori substituitur, §. *praeced. 25. not. C.* Interim si nimirum huic doctrinae consideretur, facile celerrimam executionem remorari possent praconceptae Doctorum, subtilitatibus adfuerorum, opiniones. *Add. Grænerweg. ad. l. 11. C. de Fidei.* (h) *Phoosfen. cap. 18. pos. 7.* Solent enim honorans aut acceptare literas cambiales, aut earum solutionem licet aliquando brevissimo, antequam eam praestet, intervallo promittere. Utroque casu constituentis instar obligatur. *arg. §. 9. l. 4. Act. l. 5. §. 3. §. 8. ff. de constit. pec.* Itaque solvendo non extinguit actiones, sed emit, eumque animum saltem protestando declarare videtur *arg. l. 36. ff. de Fideiuss.* Quare iure suo cessionem urget. *a. l. 23. ff. de hered. vel act. vend.* quam alias quoque negotiorum gestori debet, qui solutionem ab eo accipit. *arg. l. 13. ff.*

facta etiam solutione adhuc valide fieri minime ambigo. (i) Cæterum in aprico est. soluenti eum de accep-

cedendâ
actione, non
accepta

13. ff. de Fidei. Utrum vero in hoc Ducatu cessio, uti alias jubet Ordin. Polit. cap. L. §. 2. iudicialiter in hoc celerrimæ expeditionis negotio fieri debeat, ambigo. Certe his ambagibus minime opus est, si actio transferatur mediante indossamento, quod tuto fieri potest, si binis verbis inseratur, id absque obligatione evictionem præstandi scribi. Imo nec alias inde tenebitur indossans, nisi, quod ab honorante frustra metuitur, statim adæatur. Ord. Camb. Lips. §. 15. & 22. Ius Camb. Magdeb. art. 20. Brand. a. 22. Interim sufficit cessio extra literas cambiales facta, in qua bonitatem nominis a cedente haud præstari docet Dn. Hockner. de liter. Camb. Indossament. cap. 2. §. 1. Nec aliam intelligit Scacc. d. num. 89. facile defendendus adversus Eundem, cum exactores a necessitate cessionis ob periculum quo eam plenissimam putat, illo refragante, absoluit. d. Dissert. c. 3. §. 7. (i) Maxime si solutioni addita fuerit protestatio de actionibus cedentibus. III. Berger. Tom. 2. Supplem. ad Elect. Discrpt. for. Tit. 5. Suppl. 9. num. 1. 2. p. 123. ubi eadem omiſsa secus sentit, ideo quod nomen per solutionem semel extinctum amplius transferri nequeat, l. 76. ff. de Solut. Vid. Ianus a Costa ad pr. l. quib. mod. vol. obl. verb. sed etiam. Huber. ad ff. Tit. Mandat. thes. 9. aliique magno numero allegati dist. Tom. 2. p. 127. 128. Verum ipſo etiam civili iure in dubio non tam extinguere debitum, quam emere voluisse censetur solvens, adeoque cessionem adhuc recte postulat. l. 76. ff. de Fidei. add. l. 10. l. 17. ff. eod. Theodor. Marvil. ad §. f. l. de Fidei. Sand. de Cess. act. cap. 7. Sirauch. ad unio. Ius Iustit. Diss. 14. Theſ. 8. Carpzov. Lib. 2. Resp. 70. Id P. 2. const. 17. De f. 16. Tit. Observ. Lauterbach. 1168. Saltem praxi hodierna illam sententiam probari docent III. Dn. & praxim, Præses Not. ad ff. Tit. de Fidei p. 338. Us. Modern. ff. ib. §. 27. Beyer. ib. post post. 24. Coler. de Proc. Execut. P. 1. C. 10. num. 418. seqq. eandem in primis mercatoriam imo que inter mercatores potissimum & in causis cambialibus oppositam iuris subtilitatem tradit Dn. Hockner. d. l. Denique illi etiam iuris subtilitatem. Qui enim li-
teras

An in Ducatu
Magd. iudicialiter factenda? Expediri potest per indossamentum, aut extra cambium.

etiam post solutionem factam, quamvis cessio protestando reservata haud fuerit, secundum leges civiles,

& praxim, in primis mercatoriam imo etiam iuris subtilitatem.

restituenda.
Obligatio IV.
aliorum :
1) acceptato-
ris simplicis,

tis minime teneri. (k)

§. XXVIII. Restat, ut aliorum, quorum in hoc negotio interest, obligationes brevibus expendam. Acceptatorum itaque simplicem minime liberat, sed sibi quoque obstrictum reddit, qui alterius nomine honorat. (b) Pariter illi acquiritur petitio adversus auctores honorati quoscumque cambii intuitu obligatos, quia

Exactor pro
acceptis non
tenetur hono-
ranti,

teras cambiales acceptat, non secus ac mandator, ex sua obligatione tenetur. *Ordin. Camb. Lips.* §. 17. verb. *Selbst Schuldner. Ius Camb. Magdeb. & Brandenb. art. 1. in fin.* Quare suo nomine solvere videtur, adeoque honorantem ipso iure non liberare, sed actionum cessionem postea recte postulare dici potest. *arg. l. 28. ff. Mandat. Add. Illustriss. Dn. Coccei de Assignat. §. 28-32. (k) Rot. Gen. Dec. 168. Seacc. §. 2. Gloss. 5. num. 392. Dn. Zipsel Sect. 4. §. Disp. 6. Oper. mai. p. 102. Dn. Koenig. Annot. 15. ad §. 17. Ord. Camb. Lips.* Licet enim repeti possit, quod quis ab alio debitum tanquam suum nomen errore lapsus creditori solvit *l. 19. §. 1. ff. de condit. indeb.* repetitio tamen nulla est ab eo, cui suum alius quam verus debitor, sciens restituit *l. 6. l. 44. ff. eod. add. l. 6. §. 1. ff. de Negot. gest.*

Adimpl. hono-
rarium non
liberat prio-
rem acce-
ptantem,

(a) Neque enim is protestatione interposita ex lite dimissus censetur. *Dn. Mencken. Tract. Synopt. ff. p. 284. vers. Facta.* Sed post actionem trassanti motam denuo conveniri potest. *arg. l. 27. ff. Mandat. l. 13. l. 71. ff. l. 28. C. de Fidei. Ord. Camb. Lips. §. 20. Conf. Grot. Inerod. in Ius Belg. lib. 3. cap. 13. n. 7. Huber. ad ff. T. mandat. in fin. Qui dum gravior solutio alterum liberari ibi addunt, cum grano salis intelligendi sunt. Omnibus enim, ipsique trassanti obstrictus manet acceptans: *Ius Camb. Pruss. art. 20. (b) Ansfaldus de Ansfaldis de Comm. & Camb. Disc. 79. n. 7. 14.* Nam & exactoris iure utitur, quoad honorari utilitas patitur §. *prac. 25. lit. C. & acceptantis negotium etiam pro alio solvendo gessit: saltem re, licet forte intentio, quae haud requiritur, defecerit arg. l. 6. pr. l. 31. §. 1. l. 45. §. 2. ff. de N. G. Add. Ill. Berger. Supplem. ad El. Disc. Forens. Tom. 2. p. 139.**

sed obstringit
honoranti
1) eundem,

(c) §.

quia ipsi creditoribus suis post honorarium adimple-
 mentum adhuc tenentur. (c) Unde, qui trassantis
 honore adimplet, primum quoque debitorem sibi de-
 vincit. (d) Is tamen, postquam cambii scriptor bona
 fide satisfecit non potest ab aliis conveniri. (e)
 Qui indolantis causa intervenit, & a domino & traf-
 sante indemnis servandus est. (f) Qui posterioris ce-
 dentis intuitu solvit, ius consequitur adversus omnes
 quos dixi, præcedentes. (g) Hi enim in nexu ma-
 nent.

(c) §. *præc. 20. not. G. Phooßen. cap. 12. pos. 23. & 25. cap. 18. pos. 11.*
Di Puy cap. 9. n. 10. 11. vers. Lat. 11. 11. 12. & Axiom. 2. Unde nimis
 2. Unde nimis generaliter loqui utur, qui, præter honoratum,
 neminem omnino alium honoranti teneri docent cum; *Seave.*
 §. 2. *Gloss. 5. n. 392. Dn. Kanig Annot. 15. ad §. 17. Ordin. Camb. Lips.*
Fateor æque universaliter loqui ipsum §. 17. allegatum pariterque
Ius Camb. Succ. art. 21. & Ord. Camb. Dani. art. 13. quam sequitur
Dn. Marberg. Handels-Gericht cap. 16. art. 40. p. 515. Sed leges
 hæc interpretatione restringendæ sunt *arg. l. 32. ff. de pact. l. 2. §. 3.*
ff. ad Sc. Vellei. (d) *Raph. de Turri Disp. 2. Qu. 13. n. 37. Dissent.*
Peri Part. 3. cap. 13. p. 37. Sed hic quoque locum habent, quæ §.
præc. 24. not. O. dicta fuerunt,

(c) Nam etiam ab actione de in rem verso, quam effectu
 a negotiorum gestorum iudicio non differre post *Sehilter ad*
ff. Exerc. 27. §. 93. confirmat Dn. Præses. Not. ad ff. Tit. d. in
rem vers. liberatur pater vel dominus solutione filio aut ser-
vo bona fide prætica l. 10. §. 6. ff. de in rem vers. Idque ho-
die quoque servari æquum est, Tit. Obs. Lauterb. 441. & ad ne-
gotiorum gestores recte applicatur arg. l. 3. §. 2. ff. eod. licet u-
trumque neget Usus Modern. ff. d. tit. §. 6. Sane iniquissimum
foree eum, cujus utilitas promotæ est, bis solvere arg. l. 4. ff.
eod. & postquam immediato creditori satisfecit, aliis, quibus
 ipsius interuentu ex utilitate nunc sublata obligabatur, ulterii

3) Fideiussor-
tum.

ment, non secus, ac simplice tantum protestatione interposita, (h) Fideiussores cambio subscribentes eadem ratione, qua ipsi, pro quibus fidem interposuerunt, debitores obstringuntur. (i)

Coronis de
usu practico
argumenti in
raritate nego-
riorum gesto-
rum.

§. XXXIX. Absoluiffem, quæ dicenda putavi; nisi operæ pretium ducerem, auctarii loco utilitatem rē-
matis in ipsis rerum argumentis conspicuam paucis
vindicare. (a) Sane quidem fatendum est, negotiorum
gestorum exempla ne quidem apud Romanos admo-
dum

cum non ten-
entur cam-
biallyter.
b. trassantem,
c. indollantes
prios.
3. fideiussores.
Consensus
cap. 35 feriat.
Vehint. Eius
versio errorea
ap R de Tur-
ti, & Da, Zi-
pfel.

genuina.

us, quam expressis eiusdem cessionariis, teneri arg. l. fff. d. trans-
act. l. 23. §. 1. ff. de hered. vel act. vend. Rigor vero cambialis, de
quo etiam quoad reliquos tenendum est, quod ratione honorati
monui §. prac. 25. lit. V. frustra adversus eundem urgetur. Turr.
d. l. n. 76. (f) Rationem modo dedi. Idem de trassante monet
Phoosfen. cap. 12. pos. 15.

(g) Vid. quos allegavi not. prac. C. (h) ut de trassante oppor-
tune inculcat Phoosfen. d. pos. 15. (i) Fluir hoc ex precedentibus,
ac diserte confirmatur Capit. Feriar. Bezenfon. 35. verbis: *re-
sti ritenuto l' obbligo di quello, o quelli, che bauessere fatto le tratte,
o sia sottoscritto le lettere di cambio pagate sopra protesto. Quæ
Raph. de Turr. sensum plane non assecutus, p. m. 416. male reddidit;
Ac maneat illius illorumue, qui traxerint, obligatio, vel subscriptio talis
sive, le lettere di Cambio pagate sopra protesto. Nec minus a scopo
aberrat versio Germanica apud D. Ziffel Tractat von Wechsels-
Briefen und dero Usanc. Sect. 4. p. 101. quæ locum hunc sequenti rati-
one interpretatur: So soll zur Nachricht, und damit die Ob-
ligli der Trassirenden in ihren Kräfteu bleibe, der Wechsels-
Brief, daß er sopra protesto bezahlt sey, unterschrieben werden,
ne uia also; Le Lettere di Cambio pagate sopra protesto. Re-
ctius ita verteres: Integra duret obligatio eius eorumue, qui se-
cerint tractus, aut literis cambii supra protestum solutis subscri-
psit.*

dum frequentia fuisse videri, (b) & alias nostris temporibus adhuc rarius apparere. (c) Cum tamen nec prodigii instar habeantur, quæ inter quoscunque hodie occurrunt? (d) multo minus inter campsores ideo cessat frequens adimplementi literarum cambiatium honoris causa

L 2

ferint. Quo ipso intelliguntur fidejussoris quos literis secundis aut tertiis subscribere in omnibus plateis solere testatur *Constitut. Pii V. ad Phoenienses §. Et perche occorre alle volte, ap. Scacc. p. m. 505.*

(a) Erunt enim forte, qui verebuntur, ne perdidierim operam, quasi in argumento aut nullius aut saltem rarissimi usus occupatam. Nam,

rara avis in terris, nigroque simillima cygno

videri potest amicus, qui non rogatus ignorantis quoque necessitatibus succurrat, ac in officiis illi sponde exhibendis etiam æmulos habeat alios & cum iis eo nomine deceret. (b) Apud Romanos quidem facilius inveniri debebant negotiorum gestores, cum ex Romuli instituto teste *Dionys. Halicarnass. Antiqu. Roman. Libr. 2. & lege Cincia, Tacit. Annal. Libr. 2. cap. 5. Libr. 13. cap. 42.* moris esset, Clientes a Patronis gratis defendi, *Car. Sigon. de Antiqu. Jur. Civ. Rom. Lib. 1. cap. 7. pag. m. 103. Francisc. Pollet. Histor. For. Roman. Libr. 2. cap. 10. 11. Fridr. Brummer. ad Leg. Cinc. & singulos sæpe peregre abesse oporteret militiae vel alterius officii causa vid. §. 2. l. 1. 10. §. 1. 2. ff. de excusat. l. 26. §. f. ff. Ex quib. caus. mai. Tit. ff. de Legation. Tit. C. Si tut. vel cur. Reip. caus. Unde probabile erat, facilius operam præstitisse, qui ea vicissim aut jam indiguerint, aut in posterum opus habituri essent. Accedit, quod liceret cuivis de rato caventi etiam in jure defendendi alterius gratia comparare, l. 33 §. 2. ff. de Procur. l. 31. §. 2. ff. de Neg. Gest. l. 12 de C. Procur. Schilter. ad ff. exerc. 1b. 62. Et tamen remissione diligentia homines ad negotia absentium, alias peritura, curanda erant invitandi, l. 3. §. 9. ff. de Neg. Gest.*

Dubia adversus usum atque incrementi.

Negotiorum gestio apud Romanos frequentior esse debebat, quam hodie,

erat rarisima!

H o

causa impul-
sive manda-
tum, amor
domini, com-
modum hono-
rantis.
Hodie rarior.

causa usus. (e) Id enim sapissime prævio mandato suscipitur, (f) sæpe, etiam ignorante domino variis ex rationibus Alios amor eorum, quorum causam agunt impellit: (g) aliquorum interest, absentium cambiis in loco destinatae solutionis quomocunque satisfieri (h) Pleri-

Nec tamen
ignota Roma-
nis,

aut nostris
temporibus.

Frequentia
honorarii
adimplemen-
ti.

(c) Hodie multo rarius id officium præstatur *B. Stryk. Uf. Modern. ff. Lib. 3. Tit. 5. §. 1. sine metu ingrati absentium animi Monarc. ad l. 1. ff. eod. sive quod charitas nimium refriguit, sive quia pauci loculentum possidens patrimonium Ant. Fabr. in C. d. Tit. Def. 1. Ant. Perez. ib. n. ult.* (d) Romanis adeo non ignoti fuerunt spontanei negotiorum absentis administretores, ut etiam de damno, quod exconcursum plurium oriri poterat, refarciendo sibi cogitandum putarint. *Vid. l. 6. §. 12. ff. eod. nec non §. 1. in fin. l. de oblig. qua quasi ex contractu nasci. quem de hoc casu intelligendum esse evidenter ostendit Dn. Praeses ad Srauch. Jus Justin. privat. Diss. 16. thes. 16. p. 183. quicquid contra nitatur Vinn ad d. §. 1. cum 3. in fin. aliique.* Hodie quoque non raro inter conjunctos, imo etiam inter extraneos, sive miseratione, sive amicitiae causa, sive ex aliis rationibus absentium negotia geri docet, atque sic in casu concursus creditorum judicatum meminit *Dn. Luder. Mencken Theor. & Prax. Pand. Tit. de Negot. Gest. §. 5.* Saltem non desunt qui præpostero πολυπραγμοσύνης studio abrepti rei ad se minime pertinenti non sine culpa immisceantur, *arg. l. 36. ff. de R. I. non tam aut alteri aut sibi profuturi; quam prava consuetudine curiositatis in alienis.* (e) Ut pecunias repetat, qui illas honore litterarum cambialium soluit, quotidie in foro mercantili observari testatur *Anton. Gama Decis. Lust. 19. D. Martá Digest. noviss. Tom. 3. Tit. Epistola cap. 21.* Pariter hodierni campsores sive alterius rogata, sive suo instinctu cambia, frequentissime honoris ergo adimplent. Imo plures ad honorem subsidiarium eidem schedulae cambiali habendum non raro eodem tempore semet offerunt, quod ipse meminisse aliquoties conti-

plerique ideo illis honorem ipsi habent, quia id ipsorum cedit emolumento. (i) Quodsi quis unum alterumve lucro etiam injusto inhicere aſſerat, non admodum refragabor: (k) eam tamen captationem inter cauſas

An lucratum
injustum?

L 3

fre-

contigiſſe. (f) §. *præc. 8. prope finem §. 17. lit. A. D.* (g) *arg. l. 3. §. 9. d. N. G.* quoties alias cum proteſtatione inane rediturum eſſet cambium cognati, affinis, familiaris, vel ejus qui quondam magiſter fuit aut ſamulus, aut qui alias fidelia ſervitia præſtitit, maxime ſi paria in poſterum præſtiturus videatur.

ob mandatum,
amorem hono-
rati.

(h) Sunt, inter quos pactum quaſi mutuaſ defenſionis intercedat, quoad ſuppeticias amicorum cambiis ferendas obſtringuntur, niſi ſciant, adeſſe alium hoc officio ſunctorum. Sunt, qui non aliam ob cauſam alteri abſenti conſultum cupiant, quam ne ipſi etiam ob arctiorem mutuaſ negotiationis nexum famaſ aut crediti periculum incurrant, labefacta illius fide, quam cambiis cum proteſtatione reverſis fident periclitaturam. Sunt, qui proteſtatione interveniente cambialibus literis ſatisfaciunt, ex quibus ipſorum tabernæ diverſis locis ſitaſ vel ſocij latentibus obſtringuntur. (i) Sperant enim ſæpe ſe facilius viciffim fruitoros grato officio, ſi forte eodem aut ſimili in poſterum ipſi opus habuerint. Sapius pecunias ad eum locum, quo redituraſ ſunt literæ honorarij adimplementæ indigæ cambio cupiunt exponere, cogunturque Proxenetæ miniſterium philantropho redimere, ut inveniant idoneum datorem literarum cambialium, eo ſæpe, quem ille ſtatuit, collybo ſeu Lagio. Tum vero, modo ſatis ſolvendo eſſe ſciant abſentem, minime elabi pariuntur occaſionem & parendi proxenetico, & nummos in altero loco recipiendos pretio, quod ipſi æquum arbitrantur, permutanti. Ut plurimum ideo aurum operamque impendunt, quia moribus inter campſores receptis proviſionem, quam vocant, ſive ſalarium ſolui ſolitum lucrantur, §. *præc. 25. lit. F.* (k) *Que-
cun-*

interreſſe, ne
cambium inane
revertatur.

emolumentum
ex honore
illi habito.

Testimonium
Ordin. Camb.

frequentationis referre nolim. (1) Fortius ipsa statutorum cambialium loca, quibus huius negotii jura definiuntur, eiusdem quoque crebritatem tueri existimo: (m) Sed modus exercitationis Academicæ servandus est.

Conclusio.

Quamobrem finio. Tu, Lector;

si quid novisti rectius istis;

Candidus imperti: si non; his utere mecum.

Captatio lucri iniusti ex honorario adimplemento.

cunque ex alienis negotiis obveniunt, domino restituere debet mandatarius l. 10. §. 2. 3. l. 20. ff. Mandat. & negotiorum gestor. l. 8. §. 1. l. 13. ff. de N. G. Interim particulam e collybo decertam multi campsores, cum alicuius causa cambium celebrant, contra jus & fas sibi tribuunt, si vera refert Peri Negot. Part. 2. cap. 15. in fin. p. 44. qui antea neminem sibi tam improbum videri scripserat Part. 1. cap. 32. in fin. p. 87. Forte utraque sententia in nimio peccat, illa duritie, hæc lenitate. Neque enim campsores adeo quotidianum credi par est, bonam fidem insuper habere, nec tamen improbabile videtur, eo interdum unum alterumve abripi auri sacra fame. Res exemplo illustrabitur, si ponas, Sempronium campsores Germanum pecunias nomine Caii, mercatoris Belgæ, erogatas cambio sumere a Titio, ea condicione, ut Titius pro singulis centum thaleris in Belgio reddendis ipsi numeret thaleros centum & triginta cum dimidio moneta Teutonicæ. Sempronius cambium dirigit Caio, eidemque mentitur, triginta saltem thaleros ex singulis centenis collybi nomine sibi promissos esse ac solutos; reliquo centesimæ semisse, quem

ad causas frequentæ non pertinet.

Caio pariter restituere tenebatur, eundem defraudat. (1) Contentant, qui volunt, fieri posse, ut spe lucri eiusmodi iniusti homo cum aliorum injuria divitias corradens ignorantium cambiis præstet adimplementum, quod honoris accidat inter mercatores, quos nefas puto sinistra suspitione immerentes onerare arg. l. 18. §. 1. ff. de Probat. l. 6. C. de dol. mal. & credendum est, iure potius suo uti, quam furti consilium inire, ut alia occasione loquitur Ulpianus l. 51. ff. pro Soc. (m) Plurima, quæ

quæ de argumento meo agunt, loca ex ordinationibus cambialibus cumulavi § *prac. 10. not. E-L.* At illa brevitatem sat preste solent sequi, nec controversiis de lana caprina decidendis immorantur. Sed possunt hæc sufficere pro instituti ratione. Itaque cuncta Lectorum iudicio submitto. In quo ferendo eandem, qua ipse citra cujusquam contumeliam usus sum, sentiendi libertatem illis vicissim, ut par est, lubens permitto. Quod si quibusdam haud displicere contingat meam qualemcunque opellam; habeo, de quo mihi gratuler. Sin nec argumenta mea aliis probentur, nec ipsi rationes mihi adversas habeant, quibus ipse illa vinci existimem, sententiarum diversitatem, ut gustuum, æquo animo ferendam cogitabo. Denique si, quod humanum puto, errasse convincat; non modo cedam lubens, sed & gratias agas agam ea, quæ viros probos decet, ratione rectora monituris. Nunc

*Argumentum
ex decisione.
ordd camb
Epilogus.*

ne me Genuensis scrinia Rotæ.

expilasse putes, verbum non applus addam.

COROLLARIA.

I.

Qui ex matrimonio invitis parentibus contracto ante illorum consensum postea subsequutum nascuntur iure iustiniano spurii manent.

II.

Distinctio servitutum in rusticas & urbanas nullum habet usum.

III.

Mota actione confessoria vel negatoria, qui servitutum

tem sibi deberi asserit, etiamsi illam quasi possideat, jus suum probare tenetur.

IV.

Nec alteri, qui præsumptione libertatis nititur, probationis onus imponendum est, licet terminos negationis transgressus adversarium vi, clam vel precario possidere asseruerit.

V.

Testamenti factio non est iuris naturalis.

VI.

Instituta querela inofficiosi testamenti causa exheredationis ab herede sive reo semper probanda est.

VII.

Ad factum obligatus creditore invito non liberatur præstatione ejus, quod interest.

VIII.

Beneficio diuisionis non creduntur renunciare, qui se specialiter in solidum obligant: samt und sonders, einer vor alle, und alle vor einen.

IX.

Actio legis Aquiliæ & inter conjuges locum habet, & alios ob dolum condemnatos infamat.

X.

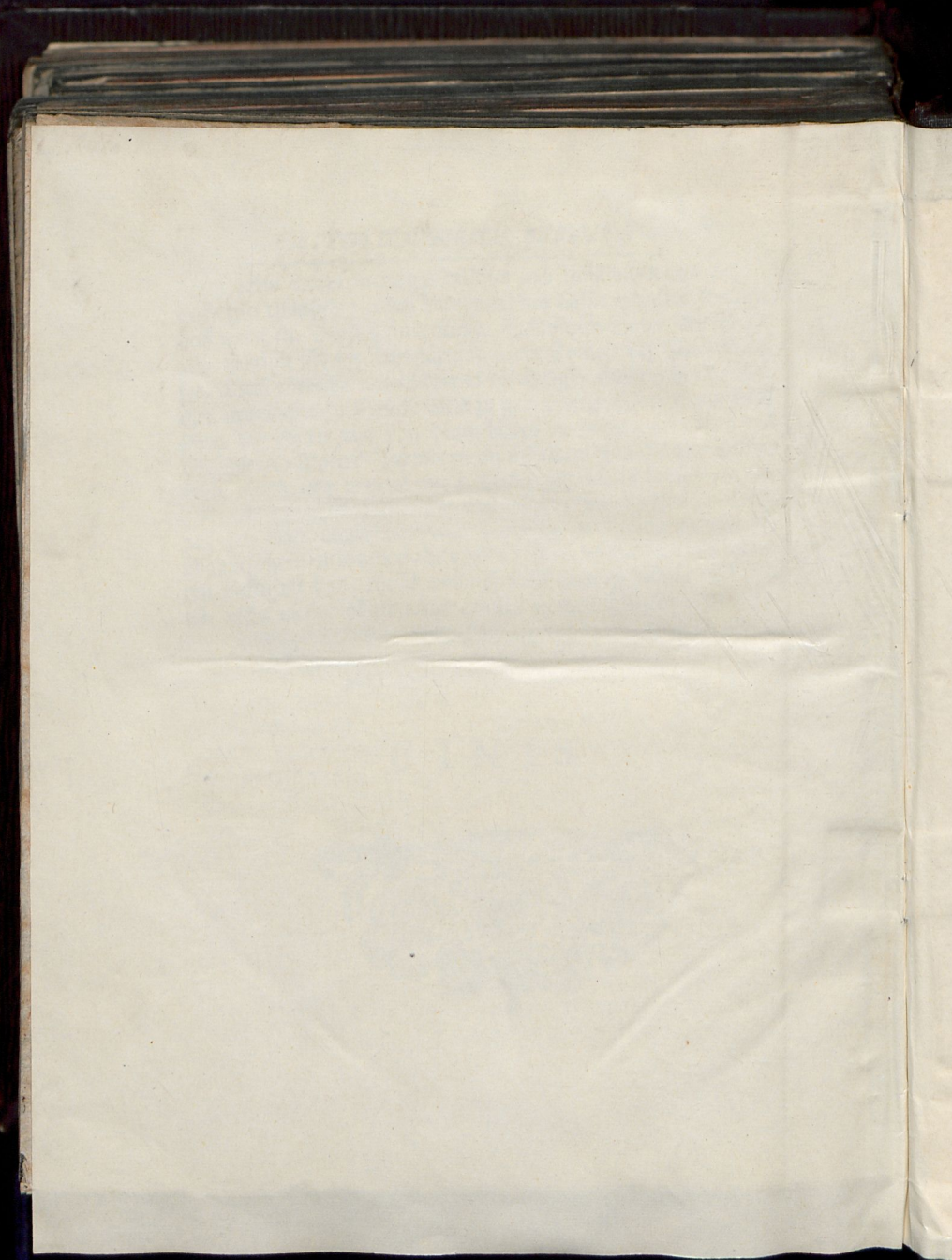
Possessio facti est, nec speciem juris in re constituit.

EPITOME DISSERTATIONIS.

PRÆFATIO. §. 1. AMBAGES *cambialium* Systematum & Disputationum. §. 2. METHODUS hujus dissertationis §. 3. LITERÆ CAMBIALES, contradistinctæ cambiariis & campforiis, quæ? Requirit mentionem cambii. Earum divisio. §. 4. Earum ADIMPLEMENTUM. Hujus 1) *synonyma* honorare, luere, expedire, complere, præstare: 2) *species*. Inchoatum, absolutum: duplex, simplex. §. 5. Adimplementum aliud *librum*: aliud HONORIS CAUSSA. Hujus I) DEFINITIO. §. 6. II) *SYNONYMA*: honorare adimplementum supra protestum, cum protestatione, supra prot. honore literarum, qualificatum, cum modo, non invitatum. III) *DIVISIONES*. §. 7. III) *ORIGO* 1) *quoad causam impulsivam* a necessitate & utilitate. §. 8. 2) *quoad medium*, a natura α) mandati; quo caret *trassatus*; *exactor*, alius quicumque: β) & negotiorum gestionis. §. 9. V) *OBSTACULA* prima ratione debitoris, negotiorum gestoris, mandatarii, exactoris. §. 10. VI.) *PROGRESSUS* per *adminicula* & *tentamina*: GENERALIS INTRODUCTIO per *mores* & *leges*. §. 11. VII.) *OBIECTUM*, *literæ cambiales* quæcunque. An assignationes? Non *literæ avisoriz*. §. 12. VIII) *PRÆSUPPOSITUM*, *defectus adimplementi liberi*, ob *trassati* absentiam, decoctionem vel *dissentium*: an ob *avissi* penuriam? Sufficit adimplementum *partiale*. §. 13. VIII.) *SUBIECTUM*, *personæ* 1) *honorate*: quo pertinent α) *Obligati* ex cambio, ut *mandator tractæ*, *trassans*, *indossans*, *trassatus*, *avalli scriptor*: Non prohibens, nec nudus *mandatarius*, nec *mandator exactiois*. β) *Mandantes* quicumque. §. 14. 2) *Honorantes*: *Trassatus*, nisi *debeat*, *exactor*, *tertius*. *Trassans* aut *indossans* ratione *solutionis*. Non, qui *libere* acceptavit, aut *provisionem* accepit. §. 15. *Prædria* inter *plures* *intervenientes intuitu diversorum* vel *ejusdem*, hosque vel *inequales* vel *equales*. §. 16. 3) *Adimplementum honorarium acquirentes*. Quo pertinent *exactores volentes*, imo *inviti quoad*

so-

solutionem, non acceptationem regulariter. Injuste dissentiens
 ipso honorasse videtur. §. 17. X.) ADMINICULA *a*) mandatum de-
 bitoris, *β*) *schekula* commendatitia, *γ*) *sciscitatio* exactoris &
 honorari, *δ*) *Notarii mercatorii*, *ε*) *intimationes* §. 18. XI.)
 TEMPUS ratione 1) *oblationis*, 2) *praestationis*, cui locus est *a*) ad-
 implemento libero deficiente, etiam sola acceptatione denegata,
β) licet soluturus sit, qui acceptare noluerat, *γ*) in termino & ante
 vel post ejus lapsum. An postquam jam alius honoris causa
 acceptavit? 19. XII.) MODUS: 1) *intuitu creditorum* imitatus li-
 berum, etiam quoad acceptationem, admissa tamen particulari.
 2) *intuitu honorati* suscipitur vel *a*) libere aut supra protestum,
 vel *β*) supra protestum computi, vel *γ*) S. P. An cum obligatio-
 ne eorum, qui causam habent ab honorato? Inferendum acce-
 ptationi, formula decora, addito nomine honorati. §. 20. XIII.)
 SOLEMNIA: nempe *protestatio* duplex, 1) *exactoris*. Ejus ratio. Prae-
 cedens transmissio protesti non requiritur. Utrum protestatio die
 solutionis repetenda? 21. 2] *honorantis*. De quo, adversus quem,
 per quem, coram pro interponenda? Debet in instrumentum re-
 digi, & a tertio quoque fieri, non in solutione iterari. §. 22. Com-
 munita *utriusque* protestationis. Sunt conjungendae quocunque
 casu. Nisi in neglectum consentiant debitores, mandantes aut ra-
 tum habentes. §. 23. XIV.] EFFECTUS 1] *in liberatione praestanda*
a] *uis* qui causam ab honorato habent, & *β*] *ipsi honoratio*: quo
 usque adimpletum: salva post acceptationem obligatione pro
 solutione. §. 24. 2] *in producentis obligationibus a*] *mutuis*, &
Implicibus §. 25. Obligatio 1] *honorati*: qua tenetur honoranti
 ejusve cessionario, tanquam *trassato*, imo *exactori*. Ad quid? Qua
 actione? *Cambialiter* §. 26. 2. *honorantis*, ergo *a*] *honoratum*,
β] *exactorem*, *γ*] *honorati auctores*, *δ*] *ejusdem successores*. 3]
alios adimpleturos. §. 27. 3] *exactoris* erga *a*] *auctorem*, *β*] &
honorantem. §. 28. *aliorum*: *a*] *acceptatoris simplicis*, *β*] *au-*
ctorum honorati, *γ*] *fidejussorum*. §. 29. XV.] USUS PRACTICUS
 in raritate negotiorum gestorum. Conclusio.

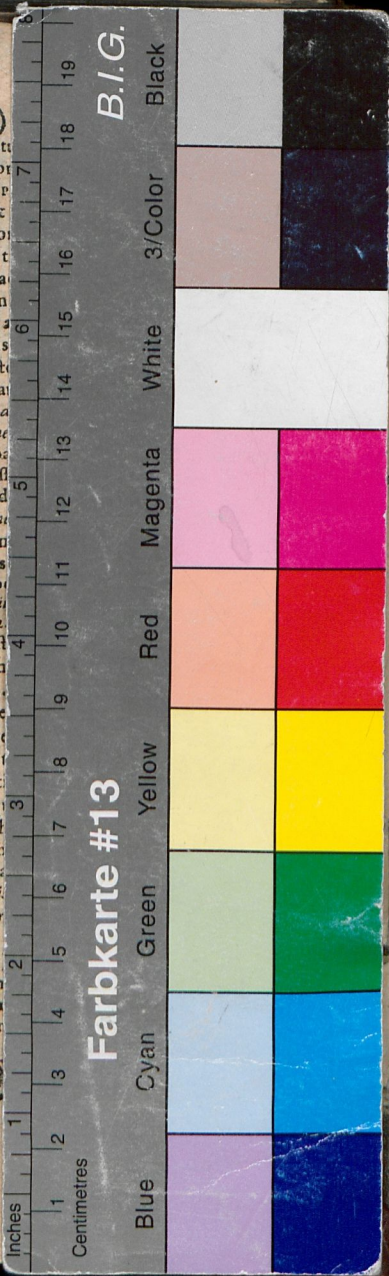

ULB Halle
004 950 143

3

2

XXIV. 20 13
1715
210

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
DOMINO CAROLO,
REGIÆ DOMUS PRUSSICÆ
PRINCIPE SERENISSIMO, RELIQUA,
DISSERTATIONEM IURIDICAM INAUGURALEM
DE
**JURE ADIMPLEMENTI
LITERARUM CAMBIALIUM
HONORIS CAUSSA,**
Vom
**Recht der Acceptation und Zahlung
der Wechsel-Briefe per honore,**
IN ILLUSTRIS FRIDERICIANA,
DIRIGENTE
DN. CHRISTIANO THOMASIO,
ICTO, S. REG. MAJ. PRUSS. CONSILIARIO INTIMO, ACADEMIÆ DIRECTORE AC PROFESSORE PRIMARIO
FACULTATIS IURIDICÆ ORDINARIO
ET h. t. DECANO,
PRO LICENTIA
PRIVILEGIA DOCTORALIA RITE CONSEQUENDI
D. XXIV. APRIL. CIO CXXV.
HORIS MATUTINIS ET POMERIDIANIS
PUBLICO ERUDITORUM EXAMINI SUBMITTET
JOANNES CHRISTOPHORUS FRANCK
ARGENTORAT.

HALÆ MAGDEBURGICÆ.
Typis **CHRISTOPH. ANDRÆ ZEITLERI,** Acad. Typ.

XXIV. 20
Thomas. de jur. cambial. lit. cambial.

(Bm)